

Mes de Maig:

Dia 1.- Text del missatge adreçat per la Unió de Rabassaires al president Companys demanant l'aplicació de la Llei de Contractes: "cal mantenir la sobirania i la dignitat del Parlament de Catalunya".

Dia 4.- Article editorial denunciant la concordància entre la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes i la Lliga (defensa del govern Samper i de la proposició contra la llei del camp: aliança Gil Robles-Ventosa i Calvell). (22).

- Declaracions d'en Cambó als periodistes, anunciant la presentació de la proposició contra la llei del camp, recolzada per la Lliga i Gil Robles.

Dia 5.- Editorial alarmat per la decisió del Govern de presentar recurs davant del Tribunal de Garanties, contra la Llei de Conreus.

- . Defensa del dret de Catalunya a legislar en matèria de dret civil.

- . Denúncia de les contradiccions del Govern en l'aplicació de la Constitució i l'Estatut.

- Referència d'un decret publicat pel Consell de la Generalitat, per l'aplicació de la llei del camp, en resposta al recurs del Govern. (Text del decret i declaracions de Lluhi i Companys)  
Decret: 4 maig 1934.

- Declaracions del diputat radical Sr. Palau als periodistes comentant favorablement la decisió del Govern d'interposar recurs contra la llei que, segons ell, provocarà "l'ensorrament de l'Esquerra, la revolta dels rabassaires i la intervenció directa del govern central" (23).
- Cita d'un article de Josep Carner a "La Publicitat" criticant les maniobres de la Lliga contra l'autonomia.
- Anunci de la conferència que tindrà lloc demà al Sindicat de Treballadors de la Terra de Gironella, a càrrec del Sr. Pere Estartús, assessor de la Unió de Rabassaires, sota el títol: La Llei de Contractes de Conreu .....
- Comentaris dels Srs. Santaló, Tomàs i Piera, Trabal, Sbert Martí Esteve, Ventosa i Calvell i Palau davant la maniobra de la Lliga i la decisió del govern d'interposar recurs contra la llei.  
(Text de les proposicions presentades per la Lliga i la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes).

Dia 6.- Comentari editorial als articles de "La Veu" sobre la Llei de Contractes i el recurs, posant de relleu l'actitud provocadora de la Lliga i els seus aliats.

- Comentaris dels Srs. Martí Esteve (Finances) i M. Sbert (vocal del Tribunal de Garanties) sobre el recurs del Govern contra la Llei.
  - . Lliga: política d'interessos (Martí Esteve).
  - . No es pot admetre cap limitació a l'Estatut (Sbert).

- Referència a una nota de l'Institut de Sant Isidre sobre les gestions dels seus membres a Madrid, alegrant-se de la tramitació del recurs d'inconstitucionalitat de la Llei. Text d'una nota del Partit Agrari Català en el mateix sentit.
- Article de "L'Opinió" criticant a la Lliga per les seves gestions contra la Llei. La Lliga recolza al Govern Samper a canvi del recurs contra la Llei. Ampla ofensiva de les dretes contra l'Estatut.
- Paraules de Samper als periodistes sobre el recurs contra la Llei de Conreus: cal destacar l'ambigüetat de les seves declaracions. Diu que el govern "Ho ha fet sense cap mala intenció".
- "Els amics de la Lliga i ex-servidors de la Dictadura": article que critica una nota de l'Associació de Propietaris de la Poble de Montornés a favor del recurs.

Dia 8.- Cita de dos articles antitètics, un de "El Debate" i un altre de "El Socialista" amb punts de mira totalment oposats sobre l'afer del recurs contra la Llei de Contractes. Cita d'articles de "L'Opinió" i "La Publicitat" criticant les maniobres de la Lliga contra l'autonomia.

- Manifestacions del secretari del Tribunal de Garanties sobre la tramitació del recurs, i sobre l'opinió del govern de que el Parlament de Catalunya no té competència per a la publicació d'aquesta llei.
- Text de les notes de la Unió de Centre i del Partit Nacionalista Català, contra la Lliga.

Dia 9.- Article d'Aiguader denunciant a la Lliga i els seus aliats, contraris a l'autonomia.

- Declaracions de Tomàs i Piera manifestant la seva lleialtat al govern i la constitucionalitat de la Llei. Diu que la Lliga ha quedat aïllada a Catalunya, pel seu caire antiautonomista.
- Cita de dos articles de "El Liberal" i "Heraldo de Madrid" criticant a la Lliga.
- Declaracions de Cambó a Madrid justificant l'actitud de la seva minoria en la qüestió de la Llei de Conreus; diu que el Tribunal de Garanties és una peça essencial de l'Estatut.
- Article de "El Sol" sobre el recurs contra la Llei de Conreus, dient que és una qüestió de competència, que no tindrà altra repercusió que la legal, i que el Tribunal de Garanties ha de demostrar la seva imparcialitat.
- Rovira i Virgili parla dels atacs contra la Llei de Conreus i els errors dels que volen impugnarla.

Dia 10.- Rovira fa referència al conflicte entre els dos Governos, primera ofensiva contra l'autonomia. Parla de la gravetat del moment i de la agressivitat de la dreta.

- Paraules de Nicolau d'Olwer a favor de la Llei de Contractes: "beneficiosa, justa" i contra la campanya de la Lliga "insensata, anticatalana".

Dia 11.- Editorial el·logiant les notes de la Unió de Centre i del Partit Nacionalista Català de repulsa a la Lliga; volen la unitat catalana: "El Front Patròtic. Catalunya, contra la Lliga".

- Discurs de Companys, a Mora d'Ebre, de gran importància; diu que cal defensar l'estabilitat i la grandesa de Catalunya i els drets aconseguits.
- Nota a la premsa del conseller de Finances, Martí Esteve, disgustat per l'actitud del Govern, i les anomalies en els traspassos; diu que s'està desvirtuant l'Estatut.
- Cita de dos articles de "L'Opinió" i "La Publicitat" posant de relleu el servilisme interessat dels seguidors d'en Cambó i dient que cal donar la batalla a la Lliga.
- Ressenya de la conferència celebrada a Gironella, sobre la Llei de Contractes de Conreu, a càrrec del Sr. Pere Estartús.
- "Carta a un rabassaire", de Margarida Nelken; crítica del centralisme; al·ludeix a la comunicació del treballador del camp català amb els de la resta de l'Estat.

Dia 12.- Nota a la premsa dels estudiants nacionalistes davant l'actual ofensiva contra Catalunya (Agrupació Escolar "Nosaltres Sols", Secció Escolar del Partit Nacionalista Català i Bloc Escolar de Unió de Centre).

- Anunci de la conferència que tindrà lloc avui a l'Ateneu Sindicalista Llibertari, a càrrec d'en Pere Segarra (Anteo) sota el títol: "Crítica del problema agrari". (24).

- Rovira i Virgili parla del plet agrari a Catalunya, i fa referència a les analogies entre els conflictes remences i el conflicte rabassaire; comentari a les declaracions de R. d'Abadal i d'Anguera de Sojo; diu que el problema cabdal estriba en la llibertat i prosperitat dels conreadors.

Dia 15.- Al·lusió a l'acte necrològic en memòria de Macià, a les Borges Blanques, i text íntegre d'un discurs de Companys que parla de la situació política actual, del ressorgiment del centralisme i del problema del camp.

- Cita d'un article d'en Roig i Bergadà a "La Vanguardia" sobre el conflicte de la terra, referint-se a la promulgació de la Llei de Contractes de Conreu i a l'actitud de la Lliga en aquest afer. Diu que els problemes agraris són antics, i que la lluita contra la Llei s'hauria d'haver solucionat dins Catalunya.

- Conferència d'en Rubió i Tuduri al Centre Catalanista d'Esquerra, exposant la legalitat de la Llei aprovada pel Parlament Català.

Dia 16.- Editorial que fa referència a unes declaracions de Cambó en les quals es confessa responsable de la decisió del Govern d'apel·lar contra la Llei davant el Tribunal de Garanties. (25).

Dia 17.- Rovira i Virgili fa una crítica de les tesis i arguments dels qui recolzen el recurs del govern contra la llei del camp "insensibles i ignorants".

Defensa de la competència del Parlament Català.

Dia 18.- Reunió del Tribunal de Garanties per tractar de la immunitat dels diputats del Parlament Català. (26).

Dia 19.- Rovira i Virgili critica a Cambó i la Lliga, i diu que el recurs és un recurs de competència i no d'anticonstitucionalitat.

- Anunci d'una conferència que tindrà lloc avui a l'Ateneu Sindicalista Llibertari, a càrrec d'en Joan Arans, sota el tema: "El problema agrari i la Llei de Contractes de Conreu".

- Text íntegre de la conferència de Rubió i Tudurí, dies passats, al Centre Catalanista d'Esquerra: "El conflicte de la Llei de Contractes de Conreu".

- Text de la conferència a Girona de M. Santaló sobre la Llei de Contractes de Conreu i les seves derivacions, al Centre d'Unió Republicana.

Dia 20.- Rovira i Virgili cita tres articles de Roig i Bergadà a "La Vanguardia" sobre el tema de la Llei de Contractes de Conreu (Roig i Bergadà és partidari del bipresidencialisme; el president és un poder moderador).

Dia 23.- Text del discurs del conseller de Justícia i Dret, Lluhí, sobre l'atac a l'autonomia a través de la Llei de Contractes de Conreu, al Centre Autonòmic de Dependents del Comerç i la Indústria.

- Cita d'un article de "L'Opinió" sobre aquesta conferència d'en Lluhí al Centre Autonòmic de Dependents del Comerç i la Indústria, que pot ésser una réplica a l'anterior conferència de Cambó sobre el mateix tema.

Dia 24.- Atacs de "L'Opinió" a la Lliga, acusant-la de defensar abans el patrimoni que la pàtria.

- Nota sobre la reunió d'una Comissió de la Federació Provincial de Treballadors de la Terra de Girona i Unió Agrària de Lleida, amb el president de la Unió de Rabassaires (posició conjunta de defensa de les millores aconseguides amb la Llei de Contractes de Conreu).

Dia 25.- Anunci de que el dia 1 de juny es veurà davant el Tribunal de Garanties la vista del recurs contra la Llei de Conreus.

- Editorial comentant la constitució del Tribunal de Cassació de Catalunya. "Catalunya ja té la seva justícia". Ressenya de l'acte de constitució, i discursos de Lluhí i de Govern. Rovira analitza la transcendència del recurs i les seves possibles conseqüències.

Fa distincions entre un recurs d'inconstitucionalitat i un conflicte de competència, d'un abast molt més greu.



Dia 26.- Manifestacions de Ventosa i Roig i d'un jurista català que no dóna el seu nom, sobre la possible actitud del Tribunal de Garanties Constitucionals. Diuen que la Llei resol els problemes del camp, i que el recurs constitueix un error dels elements conservadors catalans: tàctica suicida de les dretes.

- Nota d'Aliança Obrera manifestant la seva posició, desfavorable al recurs del govern contra la Llei, davant el Tribunal de Garanties. . Són favorables als rabassaires i conreadors, en defensa de les millores aconseguides.

Dia 27.- Rovira i Virgili fa uns comentaris entorn de la Llei de Contractes: "Justícia i patriotisme. Terra de Catalunya": cal defensar els interessos dels conreadors.

Dia 30.- Nota que comunica l'arribada a Madrid del Sr. Hurtado, que intervindrà al Tribunal de Garanties, Referències als comentaris al Congrés sobre la conferència d'en Lluhi, crítiques dels diputats dretistes.

- Referències dels rumors contradictoris entorn el recurs contra la Llei. Declaracions de Sbert, que diu que el veredicté "està prejudjat", i serà desfavorable a la Llei.
- Anunci de la conferència que sota el tema "La Llei de Contractes de Conreu i el futur de Catalunya" donarà el Sr. Albert Sans Fargas a l'Avenç Obrer Català.
- Lletre adreçada per "Actuació Valencianista d'Esquerra" al diputat valencià Joaquim Reig, demanant-li la seva opinió sobre l'actitud de la Lliga en pressionar el Govern per tal que trametés el recurs contra la Llei de Conreus. (27).  
. Reig: diputat de Lliga Catalana a les Corts.

Dia 31.- Rumors de que el govern podria centralitzar de nou els serveis d'Ordre Públic.

Informació donada a "La Noche".

- Article de "Heraldo de Madrid" sobre el recurs i les seves possibles conseqüències.
- Article editorial que parla de la represa de les tasques del Parlament, i critica a la Lliga, que manté el seu absentisme.

#### Mes de Juny:

Dia 1.- Editorial que informa del plet davant del Tribunal de Garanties; avui es veurà la causa. Hurtado: defensor de la Llei; l'assessoria jurídica del Tribunal ja ha emès un informe; carta de Companys defensant la tesi catalana; Gallardo: fiscal.

- Anunci de la conferència que donarà demà, a l'Avenç Obrer Català, Marià Rubió i Tudurí, sota el tema: "Consideracions sobre la Llei de Contractes de Conreu".
- Rovira i Virgili parla del plet, i remarca la seva importància.

Dia 2.- Referència de la vista del recurs, ahir, al Tribunal de Garanties: optimisme envers el veredicte; el logis a la intervenció d'Hurtado.

- Rovira i Virgili critica a la Lliga i l'Institut de Sant Isidre per les seves maniobres i diu que no hi ha cap impugnació de caràcter global, d'incompetència. (El plet és greu; la Lliga i l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre volen l'aplicació de la Llei espanyola d'arrendaments rústics a Catalunya).
- Informació de la vista de la causa i referència dels parlaments dels Srs. Gallardo (fiscal) i Hurtado (defensor).

Dia 3.- Editorial de "El Socialista" que marca el divorci entre la política de la Generalitat i la del Govern de la República; la Llei és beneficiosa pels camperols.

- Editorials de "L'Opinió" i "La Publicitat" referents als atacs de les dretes contra l'autonomia (obstrucció als traspassos de serveis, recurs contra la Llei).

Dia 5.- Discurs de Companys a Berga, mantenint fermament la posició de la Generalitat.

- Referències al plet contra la Llei.
- Ressenya de la reunió del Ple del Tribunal de Garanties que deliberà sobre la constitucionalitat de la Llei de Conreus. No hi han greus discrepàncies, excepte en el referent a les Junes Arbitrals Agràries.
- Article referent a la no assistència de Companys als actes organitzats amb motiu del viatge a Barcelona dels ministres d'Indústria i Obres Públiques (Iranzo i Guerra del Río). Es posa de manifest la tibantor existent entre el Govern i la Generalitat.
- Lliga, Institut Agrícola Català de Sant Isidre: obsequis als ministres.
- Cita d'editorials de "L'Opinió" i "El Socialista" sobre el recurs, marcant el contrast entre dues polítiques diferents.
- Editorial de "La Publicitat" que posa de relleu el perill de la campanya de les dretes contra l'autonomia, que vol anular el Parlament Català.

- Conferència, a Barcelona, de Guerra del Ríó, sota el tema "El Partit Radical a Catalunya"; al·lusions a la Llei de Conreus.
- Ressenya de la conferència de M. Rubió i Tudurí a l'Avenç Obrer Català de Sant Andreu, sobre la Llei de Conreus. Diu que cal ésser prudents, que un veredictes desfavorable seria molt greu, i elogia el discurs d'Hurtado en defensa de la Llei.
- Informació de l'homenatge "nacional" a Royo Villanova, amb assistència de F. Marquina, Arniches, els Quintero, Benavente, etc.; discurs de Royo contra Catalunya i l'autonomia "fàbriques de separatisme" "Espanya ha perdut la unitat nacional", etc. (28).

Dia 6.- Article de Rovira i Virgili, posant de relleu la ofensiva en tots els fronts contra l'autonomia (febre anticatalana a la premsa de Madrid, hostilitat ministerial, homenatge a Royo Villanova, etc.).

- Reunió del Tribunal de Garanties: antevotació: 10 vots a favor de la Llei i 13 en contra. Rumors de que el veredictes serà favorable al govern central.
- Declaracions de Tomàs i Piera i Santaló sobre unes preteses coaccions contra els membres de la Comissió Mixta de Traspassos.
  - . Llei de contractes: el govern no pot anar contra la Constitució i l'Estatut.
- Editorial de "L'Opinió" que reflexa la tensió, en espera del fall del Tribunal de Garanties: "una cruïlla perillosa".
- Anunci de la conferència, demà, al Casal Nacionalista Sagrerenc, a càrrec d'Amadeu Aragay, sobre "La Llei de Contractes de Conreu".

Dia 7.- Declaracions d'Hurtado; sembla que el govern declararà la incompetència de la Generalitat en l'afer de la Llei de Contractes de Conreu, que serà declarada inconstitucional.

- Dimissió de tots els representants del Govern a la Comissió Mixta de traspassos.

- Article de Rovira i Virgili ("Pàtria i patrimoni. La trista barata") que parla de que, si es confirmen les previsions, el fall serà totalment contrari a l'autonomia. Crítica de la política interessada de la Lliga.

- Editorial de "El Socialista" donant la raó a la Generalitat i dient que, pels membres que integren el Tribunal, el fall serà contrari a l'autonomia ("sentència prejudjada").

Dia 8.- Declaracions de Companys contra l'actitud del govern central, en una nota a la premsa. Nerviosisme a Catalunya; errors del govern contra Catalunya i la República.

- Dimissió de Puig d'Asprer, president de la Comissió Mixta, de tots els seus càrrecs, abandonant al mateix temps el Partit Radical, "incompatible amb Catalunya": lletra de Puig d'Asprer a Lerroix.

- Editorial ("La Reforma Agrària de la República") que relaciona la vaga dels camperols arreu de l'Estat, i la seva penosa situació, amb l'intent d'enderrocar la Llei de Contractes de Conreu del Parlament Català. Són fets que corresponen a una mateixa política de govern. (29).

- Declaracions de Lluhí defensant la competència de la Generalitat en aquest afer. La Llei de Conreus respón a l'apetència històrica del nostre país.
- Informació de les obstruccions del Govern als treballs de la Comissió Mixta.
- Editorial de "La Tierra" contra el veredict del Tribunal de Garanties, contrari a la Llei. Destaca la crítica situació dels rabassaires, que han posat llurs esperances en la Llei. "Torpedeig a l'autonomia".
- Declaracions del diputat radical Palau als periodistes, satisfet pel suposat fall del Tribunal de Garanties i opina que ja és hora de disoldre el Parlament català.

Dia 9.- Editorial molt pessimista després del fall del Tribunal de Garanties, solidaritat amb el Govern català.

- Cita de les paraules de Cambó, fa poc, admetent la seva responsabilitat en el recurs contra la Llei.
- Text de la sentència desfavorable del Tribunal.
- Paraules de Companys al poble, després del veredict.
- Adhesions al govern català per part de la Unió Democràtica de Catalunya, Palestra, Partit Nacionalista Català, Acció Catalana Republicana, Partit Federal, Agrupació Valenciana, Partit Sindicalista, etc.
- Editorial de "El Socialista" sobre la Llei de Contractes; identificació amb Catalunya. Diu que el govern català pot legislar lliurement, acollint-se a la Constitució i l'Estatut.

- Articles de tota la premsa sobre el fall del Tribunal (L'Opinió, La Publicitat, El Socialista, El Liberal, La Vanguardia).
  - . Oposició entre els dos governs.
  - . Acusacions a Cambó: maniobres catastròfiques.
- Rovira i Virgili parla dels atemptats contra la independència de la Justícia i de les dificultats en què es troba el poder judicial català per a legislar.
  - . Detenció del conseller municipal Granier-Barrera.

Dia 10.- Editorial exaltant la unió de totes les forces catalanes, excepte la Lliga, al voltant del Govern de la Generalitat (front nacional: agrupació de totes les tendències).

- Constitució del "Front Nacional de Joventuts", adherit al govern català, amb expulsió dels representants de la Lliga.
- Dimissió de M. Sbert, vocal del Tribunal de Garanties, que posa el seu càrrec a disposició del govern català. Lletra a Companys.
- Manifestacions de Sbert, publicades a "Luz" de Madrid, sobre el fall del Tribunal ("Atac frontal a l'autonomia").
- Absurdes declaracions de Samper als periodistes, dient que pot haver-hi un arranjament de la qüestió si la Generalitat modifica la Llei. (30).

Dia 12.- Solidaritat de "Izquierda Republicana" amb Catalunya ("Agravi a l'autonomia i la Constitució"). Manifest del Consell Nacional del Partit.

- Adhesió del Partit Nacionalista Basc.
- Discurs de Companys al Vendrell establint la ferma voluntat del govern de mantenir la seva posició.
- Editorial de recolzament al govern.

Dia 13.- Referència de la sessió del Parlament Català que aprovà i sancionà novament la Llei de Contractes de Conreu.

- Rovira i Virgili posa de relleu la réplica rotunda de Catalunya a l'ofensiva del poder central.
- Cita d'un article de "La Publicitat" referint-se a la fallida de la Lliga i al seu desprestigi després de l'ofensiva contra l'Estatut i la Llei de Conreus.
- Article de "El Socialista", que diu que la Llei de Conreus és essencial per Catalunya. Article de Indalecio Prieto.

Dia 14.- Editorial contra la provocació del Govern central.

- Rovira i Virgili critica la sentència i diu que el Tribunal s'ha extralimitat en les seves funcions ("sentència anticonstitucional"; Tribunal: "eina de sabotatge polític").
- Referència de la retirada dels diputats bascos del Parlament. Declaracions d'Azaña, en favor de l'autonomia, publicades a "La Rambla".
  - . Dret innegable del Parlament Català a legislar.

Dia 15.- Editorial que es referma en l'actitud ferma del govern català en aquest afer.

- Samper anuncia que el Govern haurà de prendre un determini quan es publiqui oficialment la nova llei de contractes, que apareix avui al Butlletí Oficial de la Generalitat.
- Articles de premsa sobre les tensions existents entre el govern i la Generalitat (El Diluvio, La Vanguardia, L'opinió, La Publicitat, Diari Mercantil, Heraldo de Madrid, El Liberal, Ahora y ABC).
- Renovación Española demana l'execució de la sentència.
- El "Bloque Patronal de España" es col·loca al costat del govern central, "en defensa de la integritat de la pàtria".



- La premsa de dretes adopta una actitud ofensiva contra Catalunya i excita al Govern Samper a que es llenci en contra seva. Articles de "ABC", "El Debate" i "El Sol".
- Declaracions de Calvo Sotelo als periodistes:
  - . projectes de crear un "Bloque Hispano Nacional", una Espanya Única.
  - . no s'han d'aprovar altres estatuts, ni ampliar l'Estatut de Catalunya.
  - . més tard o més aviat: retorn de la monarquia.
- Editorial criticant l'actitud anticatalana del govern central.

Dia 16.-Publicació, ahir, al Butlletí Oficial, del text de la Llei.

- Declaracions de Companys a la premsa.
- Gil Robles proposa al govern que liquidi l'Estatut. Diu que els serveis d'Ordre Públic han de tornar a l'Estat.
- Reunió de la minoria d'Acció Popular: aspiracions elevades al govern, sobre la qüestió catalana.
- Declaracions de Samper a la United Press, criticant a Companys i l'Esquerra.
- Declaracions de Nicolau d'Olwer a la premsa, en contra del Tribunal de Garanties.

Dia 17.- Rovira i Virgili estableix un paral·lelisme entre els atacs dels diaris monàrquics, ara, i els del conde-duque d'Olivares a l'any 1640.

- Gaziel, a La Vanguardia, demana al president Companys que no provoqui una guerra civil. (31)
- Declaracions de Royo Villanova als periodistes: diu que Catalunya no està capacitada per governar-se, i estableix una diferència entre Estat integral i Estat federal. Afirma que l'Estatut ha fracassat i assegura que no passarà res, perquè als catalans només els interessin els negocis.

Dia 19.- Referència dels darrers discursos de Lerroux, de gran ambigüetat, de Martínez Barrio i de Miguel Maura, que creu que Catalunya té dret a fer les seves lleis.

- Declaracions de l'ex-diputat federal E. Barriobero, que diu que la Generalitat, amb la seva posició, encarna el dret constitucional, el dret públic i el dret civil.
- Declaracions de Casares Quiroga en el mateix sentit.
  - . Crítiques a la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes, que vol suspendre els traspassos.
- Recolzament del Partit Nacionalista Basc al govern català (Irujo: es declara a disposició de Catalunya).
- Rovira acusa als que es diuen catalanistes i que, en aquests moments greus, adopten una positura neutral: diu que cal prendre una posició, a favor o en contra de Catalunya. (32).

Dia 20.- Editorial de ratificació de la positura del govern català.

- Paraules del diputat de la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes, Càndid Casanueva, que parla de que els atacs de les dretes i la premsa no van contra Catalunya, sino contra la minoria dirigent, l'Esquerra.
- Rovira i Virgili parla de l'actitud del govern català en posar novament en vigor la Llei de Contractes de Conreu; Això pot ésser interpretat com un acte de rebel·lió.
- Anunci del míting rabassaire sobre la Llei de Conreus, que tindrà lloc demà al Centre Català d'Esquerra del districte IV. Participaràn: J. Calvet (président de la Unió de Rabassaires), F. Riera (secretari) i A. Aragay (diputat).

Dia 21.- Crítica de Rovira a unes paraules de Martínez de Velasco contra l'autonomia i l'Estatut.

- Cita d'un editorial de "El Liberal" que considera el plet com una qüestió entre la Lliga i l'Esquerra. Diu que el govern s'ha posat a favor de la Lliga. Defensa la Generalitat: en la seva actitud no hi ha res contra Espanya.
- Crítiques de C. Esplà contra Samper i el Tribunal de Garanties.
- Reunió de Samper i Cambó cercant una fórmula d'arranjament del conflicte entre la Generalitat i el govern.
  - . Actitud alerta de Catalunya.
  - Hermetisme del govern.

Dia 22.- Editorial que posa de manifest la desfeta del govern, i els greus moments actuals.

. Informació de les deliberacions de Gil Robles, Martínez de Velasco, M. Alvarez, Cambó, sobre aquest afer.

Dia 23.- Declaracions de Cambó, que fa el logis de Samper i diu que tot s'arranjarà satisfactòriament.

- Manifest de les esquerres aragoneses a favor de l'autonomia.

- Crítiques d'en Rovira a la tasca del Tribunal de Garanties, "mala eina rompuda".

- Article a "El Pueblo" d'Osca, amb el títol: "¿Cataluña libre? No. España libre", reconeixent les raons de la Generalitat en aquest conflicte.

Dia 24.- Editorial que assegura que en els moments actuals hi han dos possibles sortides: la República o la dictadura.

- Notes a "El Pueblo Vasco" de Sant Sebastià i de Pestaña a "La Libertad" de Madrid, recolzant a Catalunya.

- Anunci de la conferència que tindrà lloc el proper dia 26, a càrrec d'en Rovira i Virgili sota el tema: "La revolta dels remences i la Llei de Contractes de Conreu", a l'Agrupació d'Esquerra Republicana del Poble Nou.

- Resum d'informacions de premsa. Mentre "El Socialista" recomana serenitat al govern central, la premsa de dretes (El Sol, ABC, El Debate, etc.) considera que es tracta de la dignitat nacional i que s'ha d'imposar la sentència, sense cap mirament.

Dia 26.- Editorial que fa referència a la sessió del Parlament en la qual Samper digué que faria acomplir la sentència del Tribunal de Garantíes. Acusacions a Cambó, aplaudit en la seva intervenció pels diputats dretistes (monàrquics i radicals). Intervenció de Companys ratificant-se en la seva posició.

- Article de A. Ramos Oliveira a "El Socialista" qualificant el plet com a resultat de la lluita de classes a Catalunya. Colisió entre la Lliga (representant de la gran burgesia catalana) i l'Esquerra.

- Discurs de Carrasco i Formiguera a Sant Sebastià, que fa referències al nacionalisme, i molt especialment a la Llei de Contractes de Conreu.

Dia 27.- Royo Villanova demana que s'envii a Catalunya un exèrcit d'ocupació i s'ofereix com a voluntari.

- Nota de Gil Robles a "La Humanitat" dient que el seu partit respecta l'autonomia.

- Informació de la "sessió patriòtica" al Parlament, i dels comentaris de premsa sobre la sessió.

- Cita d'un article de "Euskadi" de Bilbao, en el qual s'anàlitza la Llei de Conreus i es refuta el fall del Tribunal de Garantíes.

Dia 28.- Adhesió al president Companys per part de la Unió General de Treballadors de Barcelona i de la Federació d'Agricultors i Ramaders de Biscaia.

- Text del projecte de llei de Samper, que demana plens poders per a legislar en relació a Catalunya.

- El Tribunal de Garanties declara que no actuarà fins no conèixer l'opinió del Govern.

Dia 29.- Gestions dels membres de l'Institut de Sant Isidre davant del Tribunal de Garanties. Declaracions de Sbert.

Dia 30.- Alard Prats al·ludeix a les divergències entre les dretes sobre el projecte de llei donant plens poders al govern.

- Rovira i Virgili analitza la trajectòria de la Lliga, i l'acusa de "regionalista" (contraposant la seva actitud al nacionalisme).

#### Mes de Juliol:

Dia 1.- El conseller de Finances fa unes declaracions en les quals es mostra descontent de la política de traspassos.

- Manifestacions d'Aragay dient que els rabassaires aconpleixen la Llei de Contractes de Conreu.

- Manifest dels republicans no catalans, residents a Barcelona, en defensa de la Generalitat (deu signatures).

Dia 3.- Rovira i Virgili fa unes acusacions a Samper, en les quals diu que és advocat però no jurista, i afirma que la delimitació de competències s'ha de fer bilateralment.

- Conferència de Marià Rubió i Tudurí sobre la Llei de Contractes de Conreu al Centre Republicà d'Esquerra de Badalona.

Dia 8.- Editorial que posa de relleu la política de silenci del Govern Samper.

Dia 10.- Referència al darrer document fet públic per Lliga Catalana, en el qual es constata la seva fallida, per els errors de Cambó.

- Declaracions de Ramón de Carranza publicades a Heraldo de Madrid, en les que demana la ocupació de Catalunya per les armes.

Dia 13.- El president de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, Jaume de Riba, adreça un telegrama a Samper, demanant una ràpida acció contra Catalunya per part del govern.

Dia 11.- Editorial comentant el manifest de la Lliga d'ahir, que "s'esgarrifa" de que Catalunya pugui ésser avui baluard del règim republicà.

Dia 12.- Editorial que parla del "contuberni dels jesuïtes i lligaires", de la coincidència entre "La Veu" i "El Debate" en quant a que l'Ordre Públic no ha d'ésser traspassat a les regions autònomes. Les dretes volen la revisió constitucional.

- Cita d'un editorial de "L'Opinió" comentant irònicament el darrer manifest de la Lliga (fallida per la seva actitud contra l'autonomia).

- Publicació a la Gaceta del decret de traspass de la Contribució Territorial a la Generalitat.

Dia 13.- Manifestacions del conseller de Finances, Martí Esteve, sobre els darrers decrets del Govern. Es lamenta de l'actitud del Govern en aquest assumpte dels traspassos. Malgrat això, diu que aquests no han estat suspesos.

- La Unió de Sindicats Agrícoles i altres entitats agrícoles de Catalunya manifesten públicament la seva adhesió al govern de la Generalitat. Document d'adhesió signat per C. Jordà (president de la Unió de Sindicats Agrícoles i del Comitè oleícola; P. Cabot (president del Comitè de productes hortícoles primerencs; Ferran Zulueta (president del Comitè de ramaderia; Joan Pi (president del Comitè de Fruits i Verdures) i Ramón Vidal (president del Comitè de Cereals). (33). Aquest document és molt important, car significa l'aïllament de la Lliga i l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, en la seva posició contra la llei.



- Nota a la premsa del Partit Republicà Radical-Socialista de Madrid en la qual defensa diversos postulats i diu que estarà en tot moment al costat de la Generalitat per representar "el més significat baluard republicà".
- Declaracions de Nicolau d'Olwer als periodistes, que diu que l'arrel dels conflictes que es promoguin no és altre que l'esperit hostil i de rezel que impera a la major part dels Ministeris en contra de l'autonomia. Referències a la Llei de Conreus.
- Article de Rovira i Virgili que repeteix els seus arguments (concordia entre la Lliga i la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes, campanya de les dretes contra Catalunya, manca d'arguments dels que van contra l'autonomia i l'Estatut, etc.).

Dia 14.- Editorial comentant el manifest de la Unió de Sindicats Agrícoles, del qual destaca la importància que té en les actuals circumstàncies aquesta confiança en el govern de Catalunya.

- Rovira i Virgili posa de relleu la manca de cordialitat en les relacions entre els dos governs, i parla de les darres declaracions del conseller de Finances i de Sbert sobre aquest tema. Parla de la "guerra declarada" del govern a Catalunya, i dels entrebancs a la implantació efectiva de l'Estatut.

Dia 15.- Editorial que fa referència a un ofici adreçat per Samper al "representant de l'Estat a Catalunya". Aquest ofici és relatiu a la Llei de Contractes i al conflicte plantejat entre els dos governs.

- Text del ofici adreçat pel cap del govern a Companys. Declaracions de Samper comentant aquest document.

- Comentari de "L'Opinió" al manifest de la Unió de Sindicats Agrícoles, destacant la seva importància.

- Declaracions molt significatives, al meu parer, del Sr. Martínez Barrio, que parla dels moments actuals, diu que pot passar qualsevol cosa "ja que vivim en l'aire". Anúncia que es produiràn importants esdeveniments a l'octubre, i que passarà l'actual interinitat governamental. Manifestacions fetes a l'agència Cosmos.

Dia 17.- Editorial de defensa de la Llei de Contractes de Conreu "catalana, justa, de sentit avançat" i comentaris de la sessió d'avui del consell de la Generalitat en la qual Companys donarà compte del ofici de Samper.

- Comentari de Rovira i Virgili al document de la Unió de Sindicats Agrícoles, contrastant-lo amb l'actitud de l'Institut de Sant Isidre. Diu que la Unió de Sindicats Agrícoles, representa a la "pagesia autèntica" i que no s'han d'acceptar modificacions a la Llei de Contractes de Conreu.

- Cita d'un editorial de "La Publicitat" que fa el logis de l'actitud de la Unió de Sindicats Agrícoles i diu que aquesta representa "veritablement la riquesa agrícola catalana".

Dia 18.- Article de Rovira i Virgili titolat "El dret a la terra. Ignorància i follia dels reaccionaris" en el qual l'autor posa de relleu la similitud entre la Llei de Conreus i les lleis agràries que regeixen els altres països europeus. Diu que la Llei representa una millora pels conreadors, i que no conté cap radicalisme.

- Declaracions del conseller de Finances criticant les informacions de "La Veu". El conseller diu que el seu editorialista és tan pròdig en fantasia com mancat dels més elementals coneixements jurídics.
- Cita d'un article publicat a "La Fornal", del Vendrell, dient que els pagesos sabran posar en vigor i defensar la implantació de la Llei de Contractes de Conreu.
- Comentaris dels diaris de Madrid "La Libertad" y "El Liberal" sobre la qüestió catalana. Editorials dedicats a l'afer.

Dia 19.- Rovira i Virgili signa un article, "Funcions del President de la Generalitat. El cas dels funcionaris de l'Estat a Catalunya" que diu que l'article 14 de l'Estatut confereix al president la jerarquia sobre tots els funcionaris de l'Estat a Catalunya.

- Cita d'un article editorial de "La Publicitat" de crítica als diaris dretistes, dient que les qüestions entre catalans han de solucionar-se a Catalunya.
- Anunci de la conferència que tindrà lloc avui a l'Ateneu Republicà de Gràcia, a càrrec d'Amadeu Aragay, sota el tema "El problema agrari a Catalunya".
- Informació de la baixa de Juli Just del Partit Autonomista Valencià; diu que una de les causes del dissentiment és la qüestió catalana. Escisió al Partit Autonomista Valencià. Afirmar que Samper ha caigut en la trampa de la Lliga.

Dia 20.- Editorial comentant la resposta contundent de la Generalitat al ofici del govern Samper. L'editorialista considera que el govern es veu obligat a rectificar la sentència del Tribunal de Garanties, i que la maniobra de la Lliga està desfeta.

- Declaracions del cap de govern després de la resposta de Companys al seu ofici, dient que confia en una solució cordial dels problemes.
- Text de la resposta de Companys a l'ofici de Samper i declaracions del president dient que la Llei de Conreus s'adapta a la Constitució i l'Estatut, i que el govern català està confeccionant el reglament.
- Cita d'un article de "La Publicitat" referint-se a la pretesa victòria de Catalunya en l'afer de la Llei de Contractes de Conreu. Diu que la Lliga ha perdut el temps i que Catalunya té dret a legislar.
- Cita d'una informació de "La Voz", en la qual un polític català no identificat parla de la competència del Parlament de Catalunya en relació a la Llei de Conreus i diu que la sentència del Tribunal de Garanties va ésser política, no jurídica.

Dia 21.- Comentaris a les informacions dels diaris dretistes, indignats per la resposta de Companys a Samper. Amenaces de "El Debate" contra Catalunya. Editorial titolat: "La irritació de les dretes. Una amenaça de Gil Robles".

- Declaracions del conseller de Governació, Dencàs, que parla de l'aprovació al Consell d'ahir del Reglament de la Llei.
- Cita d'un editorial de "El Socialista" que al·ludeix a la "victòria" de la Generalitat per la tenacitat dels seus dirigents.
- Article de Rovira i Virgili, que considera que Catalunya ha obtingut una victòria completa en l'afer de la Llei de Contractes de Conreu. Parla de la desfeta, també total, de la Lliga.
- Cita d'un editorial de "L'Opinió" que fa el·logis de la gestió de la Generalitat; diu que Catalunya acatà la sentència del Tribunal de Garanties i anul·là la llei del 12 d'abril creant la llei de juny, que és totalment vàlida.
- Manifest de la Unió de Rabassaires de crítica al manifest de la Unió de Sindicats Agrícoles i de Unió Democràtica de Catalunya. La Unió de Rabassaires diu que la Unió de Sindicats Agrícoles és una organització sindical i apolítica, controlada per la Lliga i els propietaris. El manifest està signat per A. Aragay, J. Calvet i Pau Baques. Diuen que cal "precisar posicions" i es queixa del relleu que s'ha donat a aquests documents. (34).
- Cita d'un editorial indignat de "El Debate" que, comentant la resposta de Companys al govern, s'interroga així: "Quina és la força de l'Estat espanyol, que tals coses consent i tolera?".

Dia 22.- Article d'Amadeu Aragay sobre la Llei de Contractes de Conreu.

L'autor diu que no convé caure en un optimisme excésiu, i que la desfeta de la Lliga no és tan general com sembla. Comenta també el manifest de la Unió de Sindicats Agrícoles.

- Article de Rovira sobre "La situació al camp català".

Afirma que els conflictes agraris d'ara són uns dels menys violents, si els comparem amb els conflictes remences i les "jacqueries", malgrat que s'hagin produït alguns incidents. Crítica a la premsa catastrofista, que exagera la situació.

- Declaracions de Guerra del Rfo als periodistes, en les quals el ministre d'Obres Públiques reconeix implícitament que el govern s'equivocà en recórrer contra la Llei de Contractes de Conreu. Té confiança en una solució cordial del conflicte.

- Cita d'un editorial de "Las Noticias" contra les dretes, que no volen una solució satisfactòria de l'afer de la Llei de Contractes de Conreu.

Dia 24.- Article de Rovira i Virgili que diu que, "davant dels fets,

el traspàs de les funcions de Justícia a la Generalitat és

una ficció". Parla d'una falla de l'Estatut, l'article 11,

referent a la qüestió de la Justícia. Diu que té conseqüències funestes la interferència del ministeri fiscal, que depén de Madrid, en la Justícia a Catalunya. Cita a Lluhi, que parlava fa poc en aquest sentit.

- Ressenya de la conferència d'Amadeu Aragay sobre "El problema agrari a Catalunya". La conferència es celebrà el passat dia 19 a l'Ateneu Republicà de Gràcia. L'autor, es clar, defensa la línia de la Unió de Rabassaires.

Dia 25.- Rovira parla de la tibantor entre les dretes i el govern, motivada per la qüestió catalana. (Divorci entre el govern i l'ala dreta de les forces polítiques).

- Text íntegre del Reglament de la Llei de Contractes de Conreu.

Dia 26.- Rovira i Virgili critica la manca d'informació del govern sobre la Constitució, i comenta una "relliscada" de Guerra del Río en les seves declaracions (demostrà el seu desconeixement de la Constitució).

- Recull de les opinions de polítics de diverses tendències judicant el Reglament de la Llei de Contractes de Conreu. Enquesta a Echeguren (radical), Fernández Quer (socialista), Casanueva (Partit Popular Agrari), Delgado (Progressista), Casas (radical-demòcrata) i Botella (radical-socialista).

Dia 29.- Editorial criticant unes eufòriques declaracions de Lerroux a "ABC", atacant a Catalunya.

- Declaracions de Companys als periodistes, anunciant la publicació del Reglament de la Llei de Contractes de Conreu.

- Lerroux parla dels "desenfrens separatistes" de Catalunya, dient que si esclatés la violència no passaria res. Es mostra coincident amb la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes.

Dia 31.- Document del president del Tribunal de Cassació de Catalunya referint-se a uns incidents provocats per l'administració de la Justícia, i recomana serenitat davant l'actitud provocadora d'alguns funcionaris (president del Tribunal de Cassació : Santiago Gubern i Fàbreques).

Mes d'Agost:

Dià 1.- Ressenya de la reunió del Plé del Tribunal de Garantíes, que acordà acumular tots els recursos presentats contra la Llei de Conreus, que són dotze.

Dià 2.- Rovira i Virgili critica les afirmacions de que els catalans no estàn preparats per l'autonomia, i pregunta: l'Estat espanyol "creu estar preparat per a una tasca de govern?"

- Nota que parla de la divisió en el sí del Institut de Sant Isidre, que ha provocat la dimissió com a president del Sr. Jaume de Riba, substituït ara pel Sr. Cirera. L'article porta com a títol molt significatiu: "Les conseqüències d'un mal pas. Els 'Junkers' de l'Institut de Sant Isidre es revoltent contra la Lliga". (35). Aquest viratge en l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre representa el predomini dels ultra-dretistes en la direcció de l'Institut, i la fallida de la Lliga. A partir d'ara l'IACSI s'identifica amb les dretes espanyoles (CEDA, Agraris).

- Nota d'una Associació de propietaris de la Pobla de Montornés, que diu que els propietaris que no han presentat recurs contra la Llei de Conreus "baden". Aquesta nota ha estat feta pública a la premsa de Madrid.

Dià 3.- Editorial que parla de la represa, per part de la Lliga, de l'ofensiva contra la llei del camp. Reproducció d'una nota de la Comissió d'Acció Política del partit, en aquest sentit. L'editorialista comenta que la Lliga té por de perdre els vots d'alguns propietaris, i torna a les hostilitats.



- Declaracions de Vidal i Guardiola a Madrid, dient que la Generalitat fa comèdia, que això no pot continuar i fixa la posició de la Lliga.
- Rovira i Virgili es queixa de la manca de l'ús del català en l'administració de la Justícia, i denúncia les deficiències en aquest sentit de l'Estatut i la Constitució. L'autor s'interroga: "País autònom o colònia?".
- Comentaris de la premsa madrilenya. "El Sol" diu que el Reglament de la Llei de Contractes de Conreu no desfà res del que havia ocasionat discrepàncies, i "El Socialista" recomana la unió de la classe obrera.

Dia 5.- Comentari editorial a una ordre de la conselleria de Justícia i Dret, ocupada interinament per Companys, reconeguent l'ús del català com a idioma oficial a Catalunya, que pot ésser utilitzat als tribunals. Text de l'ordre signada per Companys.

- Rovira i Virgili diu que "El Debate" és el pitjor enemic que té Catalunya en l'àmbit periodístic.
- Cita d'un article de "L'Opinió" sobre la informació oberta per la Generalitat per tal de que tothom pugui fer observacions al reglament de la Llei de Conreus. L'editorialista diu que el govern català segueix un camí horrat.

Dia 7.- Rovira i Virgili dedica un article als catalanistes decebuts pels obstacles interposats pel govern a l'autonomia. Diu que l'unitarisme i el centralisme han d'ésser contrarrestats per l'esforç catalanista. Cita a Maragall, dient que el catalanisme és una "obra entre perills".

Dia 8.- Article de Rovira i Virgili titolat: "Els catalans i la Justícia". Referència a l'actitud d'alguns funcionaris i advocats, contraris al ús del català de manera oficial. L'autor defensa els drets de la llengua catalana, reglats per la Constitució i l'Estatut Exterior.

- Lletre del Col·legi d'Advocats al president del Tribunal de Cassació oferint-se com a col·laboradors del Tribunal per tal de garantir la independència de la Justícia i el respecte als tribunals. La lletra respón a una carta del president del Tribunal de Cassació, i està signada pel degà del Col·legi, Raimon d'Abadal.-

Dia 9.- Rovira insisteix en el tema dels que no accepten l'oficialitat del català (alguns funcionaris del Estat central a Catalunya), parla dels mancaments que es fan al Estatut Exterior i recorda l'ordre recent de Companys relativa al ús del català als tribunals de Justícia.

- Article relatiu a l'elecció de la nova Junta Directiva del Institut de Sant Isidre, formada d'elements ultradretistes. La Lliga segueix perdent posicions, i ha transigit al desplaçament dels seus membres dels càrrecs dirigits del Institut Agrícola Català de Sant Isidre. Declaracions dels nous dirigents, dient: "No som nosaltres els que hem d'estar supeditats a la Lliga, sinó la Lliga a nosaltres".
- Referències dels comentaris de premsa sobre el plet del govern amb Euskadi, similar a l'ofensiva contra Catalunya. Articles de l'Opinió, La Publicitat i Las Noticias, sobre diferents aspectes de l'actualitat política (Institut Agrícola Català de Sant Isidre, ús del català, etc.).

Dia 10.- Cita d'un article de "El Noticiero" sobre l'assemblea de l'Institut de Sant Isidre, destacant el caire ultrareaccionari de la nova Junta i la desfeta de la Lliga.

. L'Institut exigeix el total compliment del fall del Tribunal de Garanties.

- Editorial sota el títol "Lluita d'interessos", que parla del tancament del període d'informació sobre el reglament de la Llei de Conreus, i de l'assemblea del Institut Agrícola Català de Sant Isidre.
- Text del informe del Consell directiu de la Unió de Rabassaires i altres conreadors del camp de Catalunya al projecte de Reglament de la Llei de Contractes de Conreu. Informe signat pel president de la Unió de Rabassaires, J. Calvet, i pel secretari, Pau Baques.

Dia 11.- Cita d'un article de "El Debate" que diu que el govern ha d'acomplir la sentència del Tribunal de Garanties, i un altre de "El Liberal" dient que cal resoldre el conflicte abans de l'apertura de les Corts al octubre.

Dia 12.- Text del document tramés per la Unió de Sindicats Agrícoles al president de la Generalitat, declinant formar part de la Junta Superior prevista al article 97 del Reglament de la Llei de Conreus. La Unió de Sindicats Agrícoles vol mantenir-se neutral. (36).

Dia 14.- Article de Rovira i Virgili que lliga els conflictes entre el govern central i les nacionalistes del Estat (Catalunya-Bascònia) dins una ofensiva conjunta de les dretes.

- Declaracions de Largo Caballero a la premsa, dient que el govern no podrà sobreviure al plet Samper-Catalunya.

Dia 16.- Rovira i Virgili diu que les dretes volen que els serveis del Ordre Públic no siguin traspassats, i que aquests serveis han amillorat en mans de la Generalitat.

- Circular del president del Tribunal de Cassació, Santiago Gubern, inserida al Butlletí Oficial de la Generalitat, sobre les qüestions de competència entre jutges municipals de primera instància.

Dia 17.- Anàlisi i crítica d'un document del Institut de Sant Isidre que és una provocació monàrquica a la democràcia "Els trabucaires del Institut Agrícola Català es llencen a la muntanya".

Dia 19.- Article de "La Publicitat" criticant el document del Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

Dia 21.- Text d'un document convocant a una manifestació contra el govern català, a Madrid, signat per la Junta del Institut de Sant Isidre. Coincidència amb les dretes monàrquiques.

- Cita d'un article de "El Socialista" sobre el manifest de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

Dia 22.- Cita d'un article de Silvio, a "El Diluvio" en contra de l'orientació anticatalana de "El Debate" (demana una acció del govern contra la Generalitat). L'autor critica a la Lliga, separatista enfront les trabes econòmiques (aranzels, impostos) i centralista en les demás qüestions.

- Cita d'articles anticatalans, i també referents al conflicte basc, de la premsa madrilenya de dretes ("ABC" i "El Debate").

Dia 23.- Comentaris de "ABC" sobre l'actuació del Institut de Sant Isidre, contra les atribucions de la Generalitat (Justícia, Ordre Públic). Plantejament d'un problema de fons entre el Govern i la Generalitat.

- Cita d'una informació de "La Noche" que reproduïx la comunicació enviada pel Sr. Mas Yebra (Foment del Treball) al president Companys, en relació amb el reglament de la Llei. Diu que aquesta Llei no té cap valor jurídic, i que la informació oberta sobre el reglament és totalment inútil i extralegal.
- Cita d'un article de Royo Villanova a "ABC" criticant la trajectòria política d'en Cambó. Cites desfavorables a Prat de la Riba.

Dia 24.- Reproducció d'un article de "El Correo Catalán" favorable al recent manifest del Institut de Sant Isidre.

- . Institut Agrícola Català de Sant Isidre: concepte cristià de la propietat.
- . Nul.litat de la Llei i del Reglament.

Dia 25.- Editorial que critica l'actitud de les dretes, en contra de la República i de Catalunya.

- . Govern a la deriva.
- . Ofensiva conjunta de les dretes.
- . Reconeixement al esforç de Bascònia.
- Nota que informa de l'autorització del govern al acte dels "isidres" a Madrid.
- Informació de la comunicació rebuda per Companys del govern Samper.
- Rovira i Virgili parla de la imminència d'un enfrontament entre els dos governs, dient que s'està precisant el pla d'agressió contra l'autonomia catalana i d'assalt a la República.

Dia 26.- Article editorial criticant l'autorització del Govern a l'assemblea del Institut Agrícola Català de Sant Isidre a Madrid. Diu que el govern dóna facilitats als monàrquics.

- Article de Rovira sobre "el fracàs del unitarisme espanyol" referent a la reacció anticoncentralista d'Euskadi i Catalunya i a l'ofensiva de les dretes. L'autor es mostra decebut pel caire que ha pres la República.
- Cita d'un article anticatalà de "Informaciones", que es refereix a la rebel·lia i l'increment de les subversions i la desobediència civil: calen mesures dràstiques.
- Cita d'un article de "El Liberal" sobre la propera assemblea "isidrista" a Madrid. Cita també d'un article de "Heraldo de Madrid" dient que el govern no pot autoritzar aquest acte, donat que la Generalitat és un poder legal reconegut i que aquesta protesta és un desacat al règim.
- Article de César de Alda a "Informaciones", sota el títol: "Companys y Compañía", indicatiu de la fòbia anticatalana **262** de les dretes.

Dia 28.- Cita d'una allocució del Sr. Cirera, president del Institut Agrícola Català de Sant Isidre, incitant als seus consocis a assistir a l'assemblea de Madrid.

- Article d'Amadeu Aragay de crítica a la posició dels propietaris agrícoles catalans i de la Lliga, col·laborant amb els monàrquics i feixistes en l'atac al règim i l'autonomia. Assemblea: "Marxa" sobre Madrid.

Dia 29.- Importants declaracions de Companys als periodistes en les quals precisa la situació constitucional de la Generalitat com a representació de la República en el país autònom.

- Cita d'un article de "El Liberal" en què l'editorialista parla del problema català, i un altre d'Augusto Vivero a "Heraldo de Madrid" sobre l'assemblea dels propietaris catalans a Madrid.

. Institut Agrícola Català de Sant Isidre: contra la Catalunya republicana.

Dia 30.- Crítica de "Informaciones" i "La Nación" a les manifestacions del president de la Generalitat.

Dia 31.- Article de Rovira comentant les darreres declaracions de Companys, en les quals fa referència a les seves atribucions com a representant del Estat central.

- Text de la conferència donada ahir per ràdio, per Rovira i Virgili, sobre els recents fets polítics a Catalunya.
- Text de l'informació d'ahir de "El Noticiero Universal" referint-se a les declaracions d'un ministre, en el sentit de que caldria una llei per a regular les facultats del president de la Generalitat.
- Comentari de "El Socialista" elogiant les darreres declaracions de Companys, que qualifica de "sensacionals", sobre les seves atribucions constitucionals.

Mes de Setembre:

Dia 1.- Article editorial que comenta la creació d'una Assemblea parlamentària a Bascònia, i justifica la solidaritat de les esquerres catalanes amb els bascos.

- Nota de la Lliga en la qual justifica la no participació en l'Assemblea basca, i la seva col.laboració amb l'Institut de Sant Isidre (Nota de la Comissió d'Acció Política de Lliga Catalana).

- Article de Rovira que diu que cal regular les facultats i relacions entre la Generalitat i el Govern, de comú acord entre les dues parts.

- Text íntegre del discurs de comiat d'Azaña, després de la seva visita a Barcelona.

Dia 2.- Article de Rovira que fa referència a les diferents polítiques dels dos governs com a conseqüència del règim autonòmic. Diu que la varietat indica la llibertat.

- Article de "La Publicitat" ridiculitzant les accions dels representants del Institut Agrícola Català de Sant Isidre a Madrid. Article signat per Bellafila.

Dia 4.- Ressenya de l'Assemblea d'Agricultors de Castella, celebrada ahir a Palència, dins la nova ofensiva general contra Catalunya.

. Decret restrictiu de la Generalitat referent als blats de Castell

. Possible boicot als productes catalans a Castella.

- Anàlisi crític de Rovira als comentaris de premsa sobre les atribucions del president de la Generalitat, després de les darreres declaracions d'aquest.



Dia 6.- Article de Rovira sobre les atribucions que corresponen al Govern central i a la Generalitat, a través del anàlisi dels articles 14 i 15 de la Constitució.

Dia 7.- Article editorial que posa de relleu la serenitat del govern de Catalunya davant la convocatòria del Institut Agrícola Català de Sant Isidre; menyspreu absolut envers l'actitud dels "isidres".

- Declaracions de Companys, que diu que en el Reglament de la Llei no hi ha cap modificació que n'alteri l'esperit d'aquesta.

- Article de "El Socialista" que diu que l'assemblea dels "isidres" no és més que un nou assaig de feixisme a gran escala. "Heraldo de Madrid" parla també del tema.

. Les forces reaccionàries aprofiten l'avinentsa per manifestar-se.

Dia 8.- Diverses informacions sobre la "isidrada" (recolzament de El Debate, el Foment del Treball, la Cambra Oficial de la Propietat, etc.).

- Severes paraules de Companys condemnant la "isidrada".

- Cita d'un article de Sanahuja a "La Nació Catalana" fixant la posició del Partit Nacionalista Català envers la Llei de Conreus: crítica a la Lliga.

- Cita de dos articles referents a l'assemblea projectada per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, un de "El Matí" i un altre de "Heraldo de Madrid".

- Comentaris de Comorera, conseller d'Economia, sobre la "isidrada", que qualifica de concentració típicament feixista que intenta provocar un conflicte general.

. Adhesió a aquest acte de les organitzacions feixistes i monàrquiques.

. Anunci de la vaga general acordada per totes les organitzacions obreres de Madrid en protesta per l'Assemblea dels elements de l'Institut de Sant Isidre.

Dia 9.- Resultats de la concentració dels propietaris: violències, mort de sis persones i nombrosos ferits. Acte antirepublicà, amb assistència de Gil Robles, Calvo Sotelo, Cirera, Goicoechea, Tries de Bes i altres monàrquics i feixistes.

- Rovira i Virgili parla del viatge dels propietaris a Madrid i posa de relleu els perills que aquestes actituds comporten per l'autonomia. Cita a Prat de la Riba i Puig i Cadafalch. Distingeix entre els conceptes de "pàtria i patrimoni", dient que la Lliga posa els interessos per damunt de tot.
- Article de diversos diaris sobre la "marxa sobre Madrid" (L'Opinió, El Correo Catalán, La Publicitat, Las Noticias, El Socialista, El Liberal i Informaciones).

Dia 11.- Editorial que posa de relleu la gravetat del moment, demanant disciplina, ja que Catalunya és el punt neuràlgic del conflicte.

- Enèrgiques declaracions de Companys després de la "isidrada". Diu que farà acomplir les lleis, especialment als que les repudien per tal de conservar els seus privilegis.
- Referència d'unes declaracions del conseller de Governació en el sentit de que serà clausurat l'Institut de Sant Isidre, dient que no es pot permetre l'incompliment de la llei de contractes. Aquesta informació no arribarà a confirmar-se.
- Ressenya de l'assemblea de delegats de la Unió de Rabassaires, celebrada el passat dia 9, en la qual es renovà la meitat del Consell directiu, i es discutí sobre les conseqüències de l'actitud dels propietaris.

- Cita d'un article de Aymamí Codina, publicat a "La Rambla", censurant l'acte de Madrid i demanant a la Generalitat una acció enèrgica contra la Cambra de la Propietat, què, segons ell, no ha de seguir protegida, després d'haver recol·zat l'assemblea de propietaris, juntament amb la Lliga, l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre i el Foment del Treball.
- Anunci de la reunió de demà, amb caràcter extraordinari, de la Junta de Seguretat.

Dia 12.- Informació de la reobertura del Parlament Català, que avui es reunirà per tal d'atorgar la seva aprovació al reglament de la Llei de Contractes.

- Cita de dos articles editorials de "El Diluvio" i "Heraldo de Madrid" sobre l'assemblea del Institut de Sant Isidre a Madrid.
- Declaracions de Cirera, president del Institut Agrícola Català de Sant Isidre, a Madrid, què, davant dels rumors de que l'Institut serà clausurat, diu que el govern hauria de clausurar la Generalitat.
- Cita del discurs pronunciat per Goicoechea a l'assemblea isidrista, publicat a "ABC", i d'un article, al mateix número del diari, de Calvo Sotelo. Els dos són molt significatius per entendre el caràcter de la concentració.
- . Falses declaracions d'apoliticisme de Cirera.

Dia 13.- Ressenya de la primera sessió del Parlament, amb la lectura del Reglament de la Llei de Conreus.

- Cita d'un article de "El Correo Catalán", que demana la detenció dels incendiàries del Institut de Sant Isidre, i es queixa de la detenció d'uns elements feixistes.

Dia 14.- L'article editorial parla de la comunicació adreçada pel conseller de Justícia i Dret al president de l'Audiència, defensant la jerarquia i la subordinació a la Generalitat dels funcionaris de Justícia. Text de la comunicació.

- . Els serveis de Justícia estàn mal estructurats dins l'Estatut.

- . Independència del poder judicial, subordinat a les jerarquies legals.

- Aprovació al Parlament del Reglament de la Llei de Conreus.

No hi han arguments contra la competència del Parlament català. La Llei millora la situació de la pagesia (Rovira i Virgili).

- Declaracions del president del Tribunal de Cassació, Sr. Govern, sobre els problemes derivats de l'administració de la Justícia.

- Text del decret publicat al Butlletí Oficial de la Generalitat, establint que d'ara en endavant la força pública dependrà directament del conseller de Justícia i Dret, després d'uns conflictes a l'Audiència.

Dia 15.- Editorial que analitza l'abast que tindrà el compliment de la Llei de Conreus, després d'haver-se aprovat el Reglament. Diu que les maniobres de la Lliga i el fall del Tribunal de Garanties han estat inútils.

- Nota del Consell de Ministres comentant i desautoritzant la comunicació del conseller de Justícia al President de l'Audiència.

- Article d'el.logis, de Rovira i Virgili, al document del conseller Lluhí, que destaca la importància del idioma en aquests conflictes.

. Actitud rebel, anticatalana, d'alguns magistrats i jutges, que són funcionaris de la Generalitat.

- Declaracions de Guerra del Rfo que diu que, després d'aprovat el Reglament de la Llei de Conreus, el problema s'ha acabat.

Dia 16.- Cita d'un article de "La Veu" contra la comunicació del conseller de Justícia al President de l'Audiència.

. "La Veu" diu les mateixes coses que "ABC".

- Article de Rovira i Virgili que critica la nota del govern desautoritzant la comunicació de Lluhí: "nota incongruent".

- Cita d'unes declaracions de Cirera als periodistes, i d'un comentari de la Veu, contraris al reglament de la Llei de Contractes de Conreu i a les declaracions favorables de Guerra del Rfo. Cirera diu que cal complir el fall del Tribunal de Garanties. La informació està titolada "Els anarquistes de la dreta. El senyor Cirera i "La Veu" en rebel.lfa".

Dia 18.- Cita d'un article de Gaston Gerard a "El Matí" demostrant la inconstitucionalitat de la Llei de Contractes de Conreu i dient que cal acomplir el fall del Tribunal de Garanties.

- Editorial dramàtic de "El Debate" en el qual acusa al Govern de feblesa enfront la Generalitat.
- Ressenya de l'acte d'ahir a Girona, a on la Federació de Sindicats de Treballadors de la Terra de Girona celebrà un grandíols acte de protesta contra l'actitud dels "isidristes" (míting, manifestació, etc.).

Dia 19.- Editorial que parla del acord del govern de la Generalitat, en el sentit d'aplicar amb energia i urgència un criteri de màxim rigor en els conflictes del camp: Diu que les entitats agrícoles de dretes són elements provocadors.

- Declaracions de Gil Robles a "El Debate" confirmant la creació d'una filial de la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes a Barcelona. Paraules contra el Reglament de la Llei de Conreus, que considera inconstitucional. Diu que cal declarar la nul.litat de la Llei, en aplicació del fall del Tribunal de Garanties.
- Rovira parla dels "propietaris sense seny", agrupats en la vella organització del Institut de Sant Isidre: "provocadors, conspiradors, rebels, agressius".
- Cita d'un article de "L'Opinió" i un altre de "La Nación" sobre l'afer de la Justícia a Catalunya.
- La Llei de Conreus és l'ariet de les dretes monàrquiques per a esfondrar el Govern. Cita d'articles a "El Debate" i "ABC".

Dia 20.- Informació de la deserció de les dretes de Catalunya.

Contactes de la Lliga amb Gil Robles, i de les informacions a "El Debate" i "La Noche".

. Unió Lliga-Anguera de Sojo-Gil Robles.

. Acusacions a "La Veu" i "El Matí".

. Govern: decidit a aplicar la Llei de Conreus.

- Article de Rovira analitzant el programa de les dretes en el referent a la Llei del camp: carta importantíssima en el joc dretista de Madrid.

Dia 21.- Manifestacions del conseller de Governació, Dencàs, relacionades amb l'aplicació de la Llei de Contractes: cal acomplir la Llei i conservar la disciplina al camp.

- Cita d'un article de Víctor Pradera, membre del Tribunal de Garanties, publicat a "ABC", i crítica de les seves afirmacions en contra del nacionalisme: "locura criminal". Crítiques de Rovira i Virgili.

- Article d'Aragay, contra les denúncies dels elements del Institut de Sant Isidre, que parlen de "anarquia al camp". Aragay diu que el desordre és resultat de les provocacions dels propietaris.

Dia 23.- Nota del Consell de Govern de Lliga Catalana, que diu que els seus diputats es reintegraran al Parlament català, donada la greu situació a Catalunya i Espanya.

- Informacions de la tornada de la Lliga al Parlament, i text de l'editorial, ahir, a "La Veu". Referències a una possible rectificació de la Lliga, que torna a jugar amb el catalanisme, ara que les dretes no han acceptat llur col.laboració.

Dia 26.- Repulsa de la Generalitat a la nota del govern desautoritzant la comunicació de la conselleria de Justícia i Dret al president de l'Audiència.

Dia 27.- Editorial de recolzament a l'actitud del govern català i de crítica a les ofenses de la premsa de dretes contra el president Companys.

- Comentaris de Samper a la comunicació de Companys, que qualifica com a "demasiada pedanteria".

Dia 28.- Editorial d'elogis a la gestió del govern en l'afer de la Justícia, destacant la postura del govern central, contrari a l'autonomia i l'Estatut.

- Informació de que el Govern vol querellar-se contra la Generalitat i contra Companys. Prescindint de la Constitució, Samper suprimirà com a intermediari la Generalitat, i transmetrà el document retornat de nou als magistrats. Reacció violenta de Samper.



Dia 29.- Editorial que contrasta la serenitat de la Generalitat amb la violència dels atacs de les dretes. Parla de la reacció borbònica contra l'autonomia. Al·lusions a Alfons XIII, Goicoechea, Gil Robles, Lerroux i Cambó.

- Reunió de la Junta de Seguretat a Madrid. Declaracions de Dencàs i Lluhi. Sembla que la Lliga està rectificant la seva actitud.
- Reunió del Consell de Ministres, que decidí presentar un projecte de llei per tal de "regular les funcions" del representant del Estat a Catalunya.
- Rovira i Virgili parla dels conflictes derivats de la Justícia a Catalunya i de la reacció unitarista en contra del Estatut, que limita el poder del govern central.
- Reunió de la minoria de "Renovación Española", que demana una actitud enèrgica del govern, i la incautació del Ordre Públic Català. Text de la nota facilitada en acabar la reunió.
- Nota del Consell Directiu de la Unió de Rabassaires que diu que els propietaris han d'acomplir les lleis.
- Ressenya de la reunió de la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes a Saragossa, a on un grup de catalans, presidit per Anguera de Sojo, ha pactat amb Gil Robles la revisió del Estatut.

Dia 30.- Rovira i Virgili parla del projecte de Samper de retallar les atribucions del president de la Generalitat, que són matèria estatutària. L'Estatut té categoria de llei constitucional.

Mes d'Octubre (37):

Dia 2.- Editorial comentant la dimissió de Samper, acusat per la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes de debilitat en la qüestió catalana.

- Rovira i Virgili parla del mateix tema.

- Cita de dos articles de "Diari Mercantil" i "informaciones", contraris al Estatut i els drets catalans.

- Ressenya de la concentració, ahir, a Reus, amb el text dels discursos de Badia, Rauret, Magrané, Aiguader, Tomàs i Piera, Aragay, Humbert Torres, Dencàs, Casanoves i Gassol.

- Aprovació al consell de ministres d'ahir del projecte de llei regulant l'exercici de les funcions del President de la Generalitat com a representant del Estat a Catalunya.

Dia 4.- Editorial que parla de les gestions de Lerroux per tal de formar govern, i destaca la gravetat de l'amenaça.

- Articles de "Heraldo de Madrid", "La Nación" y "La Epoca" sobre la tramitació de la crisi. Catalunya: base de l'actual situació.

Dia 5.- Comentaris sobre el nou govern radical-cedista. Declaració de guerra al govern central. L'editorialista critica a Anguera de Sojo (M. de Treball) que vol la revisió total del Estatut, i diu que Catalunya respondrà a les provocacions lluitant.

Dia 9.- Article editorial pessimista després dels fets del 6 d'octubre (proclamació del Estat Català, desfeta del govern, ara a la presó, etc.).

Dia 10.- Article editorial que dona ànims als vençuts als darrers fets, per tal de que continuïn resistint.

- Article de Rovira i Virgili. Diu que, malgrat les veus que s'alcen en aquest sentit, l'Estatut de Catalunya no pot ésser suprimit, ja que la legalitat existent ho impideix.

. Referències dels discursos de Primo de Rivera i els tradicionalistes, que demanen la destrucció del Estatut.

- Cita d'articles comentant els fets del 6 d'octubre, publicats a "El Diluvio", "La Publicitat" i "La Veu de Catalunya" (editorials).

. El Diluvio: referències a la doctrina de Pi i Margall.

El 10 d'octubre acaba de publicar-se "La Humanitat". A partir del dia 13 de novembre reapareix, molt censurada, sota el nom de "La Ciutat". No tornarà a tenir el seu nom fins els primers mesos de 1935.

#### LA CIUTAT - A partir del 13 Novembre de 1934

##### Mes de Novembre

Dia 13.- Rovira i Virgili diu que la Constitució i l'Estatut estan encara vigents i, per això, cal que s'apliquin.

Dia 14.- Reproducció d'unes informacions de "El Noticiero Universal" sobre les possibles solucions que el govern donarà a la política catalana.

. Nomenament d'un representant del govern com a president de la Generalitat.

- Rovira diu que cal restablir la normalitat a Catalunya, d'acord amb la Constitució i l'Estatut Interior de Catalunya, resultat de la voluntat del poble.

Dia 15.- Es llegeix a les Corts un projecte de llei que articula un règim provisional per a Catalunya. El projecte suspèn les funcions del Parlament fins que es facin unes noves eleccions. Designació d'un governador general, amb funcions de president de la Generalitat.

Dia 17.- Article de "La Veu" acusant a les esquerres d'ésser responsables de la pèrdua de l'autonomia.

Dia 18.- El Tribunal de Garanties s'ha declarat competent en la querrela contra el govern de la Generalitat.

Dia 20.- Article de E. Izquierdo Jiménez, publicat a "Informaciones", demanant la derogació del Estatut de Catalunya, i la creació d'un "Código Administrativo de las regiones".

- Rovira segueix acusant a les dretes i defensant la legalitat del Estatut.

- Manifestacions de Lerroux sobre la discussió del projecte de llei regulant les funcions de la Generalitat.

- Text del aute del Tribunal de Garanties, en el què es declara competent per a jutjat als membres del govern català.

- Comentaris favorables del corresponsal a Madrid, sobre l'acte del Tribunal.

Dia 21.- Declaracions de Ossorio i Gallardo a "La Vanguardia", dient que cal defensar les llibertats aconseguides per Catalunya, després de la rectificació dels errors.

Dia 22.- Vista dels recursos d'inconstitucionalitat presentats davant el Tribunal de Garanties contra la llei per a la solució dels conflictes del camp a Catalunya. Informe de P. Coromines en defensa de la llei.

- Informació de l'actitud del govern, cap a la revisió dels traspassos. Nomenament d'un governador general, i de les persones encarregades del ordre públic.

Dia 23.- Fall del Tribunal de Garanties, que ha considerat inconstitucional la llei catalana per la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu, per 16 vots contra 6.

- Rovira fa el logis de la doctrina de Prat de la Riba, malgrat les necessàries revisions.

Dia 24.- Referències de les gestions del president del Institut Agrícola Català de Sant Isidre, Sr. Cirera, per crear una filial de la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes a Barcelona.

(38).

Dia 25.- Ressenya de la reunió del Consell, que aprovà el decret relatiu a la incautació del Ordre Públic a Catalunya.

Dia 27.- Text d'aquest decret.

- Declaracions d'Emiliano Iglesias als periodistes, durant la seva visita a Barcelona, dient que l'Estatut no és constitucional.

Dia 28.- Declaracions de Guerra del Rfo, ex-ministre radical, que es mostra disconforme amb el projecte de llei del govern sobre Catalunya.

Dia 29.- Article de "ABC", satisfet de la incautació del Ordre Públic a Catalunya.

Dia 30.- Article comentant el projecte de llei de règim transitori de Catalunya.

- Possibles solucions que es poden donar al afer (editorial).

- Royo Villanova proposa una reforma del Estatut, en la discussió del règim transitori de Catalunya.

- La minoria de la Confederació Espanyola de Dretes Autònomes aprova el projecte de règim transitori a Catalunya.

. Text de l'esmena presentada per la minoria agrària al text del projecte de llei de règim transitori de Catalunya.

Mes de Desembre:

Dia 2.- Editorial comentant els debats a la Cambra sobre el projecte de llei de règim transitori de Catalunya.

. Esforç desesperat de les dretes per acabar amb l'autonomia i sotmetre Catalunya al centralisme.

- Rovira i Virgili parla del esdevenidor de Catalunya, i fixa els aspectes que la política catalana ha de tenir en compte en el futur.

- Comentaris de "Informaciones" sobre el debat a la Cambra: actitud contrària a l'autonomia.

- Article de "ABC", acusant a la Generalitat de "traïció", comentant el debat a les Corts.

Dia 4.- Referència, editorial, a l'eufòria d'en Cambó i la Lliga al debat a les Corts.

. Optimisme exagerat.

- Referències del renaixement de la campanya contra l'Estatut.

- Discursos de Royo Villanova (Valladolid) i d'Emiliano Iglesias (Saragossa).

- Articles de premsa dedicats al debat sobre Catalunya a les Corts (Informaciones, La Veu, El Liberal, etc.)

Dia 5.- Article de "La Veu" que diu que la Lliga ha de salvar l'Estatut.

- Cita d'un article de "El Diluvio", bon defensor de la qüestió catalana, entorn els debats a les Corts.

Dia 6.- Text del ordre de dissolució del Sometent.

Dia 7.- Text de les esmenes del ex-ministre Abilio Calderón al projecte de llei de règim interí de Catalunya.

Dia 8.- Text d'una informació de "La Voz", que recorda el que cal fer per a derogar l'Estatut.

- Rovira i Virgili parla de l'ofensiva dels elements anti-estatutistes, que arriba fins a les qüestions eclesiàstiques, que res no tenen a veure amb l'Estatut.

Dia 9.- Text del decret de derogació del traspàs dels drets reials.

- Cita d'articles sobre la situació a Catalunya, de "ABC", "Ahora" i "La Veu".

Dià 11.- L'acte de processament i presó dels ex-consellers de la Generalitat. Informació del procés. En el cas del president Companys s'haurà de dirigir l'oportú suplicatori a les Corts. -Extensa declaració de Lluhi sobre el procés. (39).



#### NOTES

- (1).- Sense dubte, "La Humanitat", portaveu de l'Esquerra Republicana de Catalunya, és el diari més representatiu dins les esquerres catalanes parlamentàries. La present cronologia abarca tot l'any 1934, tenint com a eix referencial la problemàtica de la Llei de Contractes de Conreu.
- (2).- Veure pàgina 8, columna 1-2. Rovira y Virgili és el col·laborador més destacat en tractar el tema dels conflictes del camp, i els seus anàlisis abarquen tots els temes d'interès relacionats amb l'autonomia catalana (traspassos de serveis, funcions del Tribunal de Garanties, institucions catalanes de Govern, Justícia, i en concret dedica molts dels seus articles a la problemàtica derivada de la Llei de Contractes de Conreu, defensant la necessitat de les reformes per tal de portar la pau i la justícia al camp.
- (3).- S'apunta ja aquí la idea tan repetida al llarg de 1934, per homes com Azaña i Prieto de que Catalunya és "el baluard de la República".
- (4).- Es un fet, i l'evolució dels aconteixements que varen envoltar la problemàtica Llei de Contractes de Conreu ho demostren, que la Lliga -

va fer tots els possibles per empobrir al màxim el contingut autonòmic de l'Estatut.

- (5).- No sols no vàren col·laborar, sino que el van combatre.
- (6).- L'espanyolitat i l'IACSI té, naturalment, una fonamentació d'interés econòmic. L'economia és sempre la clau de les ideologies dectanes. En aquest cas, els de l'IACSI es senten "españoles" perquè les lleis catalanes no els afavoreixen.
- (7).- Quan al mes de juny es retirà del Parlament espanyol la minoria catalana, diputats de la Lliga, que naturalment s'hi quedaren, es van mostrar molt crítics amb aquells. Prieto denunciaria magistralment la hipocresia dels esmentats polítics de la Lliga.
- (8).- De fet, la gran "descoberta" de la Lliga comença a veure's amb la qüestió rabassaire.
- (9).- Ens remetem a la nota 7.
- (10).- Els feixistes eren pocs, però l'ultraconservadurisme integrista trobava ressó en el Parlament de Madrid. La Lliga anteposava els interessos econòmics que representava als interessos de una plena autonomia.
- (11).- No podia esperar-se altra cosa d'aquells que es definien com "regionalistas".
- (12).- La Lliga Catalana va fer seu l'objectiu dels altres grups polítics espanyols definits com a

feixistes o integristes: podrir la República ,  
entorpint-la per qualsevol mitjà, i utilitzant la  
mentira i la demagogia com armes de provocació.

- (13).- Aquesta campanya de desprestigi de l'autonomia catalana i de la Generalitat és ben clara: té com a tàctica presentar sistemàticament com a catastròfica la situació present a través de mun-tatges tipogràfics estudiats. "La Vanguardia Española" és el gran mestre actual d'ai ó, amb la clara finalitat de desprestigiar la situació del post-franquisme. En aquest país sembla que no hi passi el temps (veure documents).
- (14).- Respecte a la petició dels agraris -caracteritzats pel seu reaccionarisme- de recórrer al referèndum, caldria dir alló que va repetir tantes vegades Montesquieu: no hi ha democràcia per als no demòcrates.
- (15).- Aquí es manifesta el principi del que les catalanes i espanyoles definiran com "la rebeldia catalana".
- (16).- Les dretes assenyalarien el caràcter "anticatalà" del discurs, en base a lligar "catalanitat" amb "interessos de butxaca" propis. És alló de que lo "tradicional" lo "inamovible" són els privilegis adquirits per uns quant al llarg de la història.
- (17).- Es refereix al "disgust" de l'IACSI. No podia ser d'altre forma.
- (18).- Veure l'apèndix documental.

- (19).- La dreta catalana va estendre la seva campanya inclús a l'estranger, pagant de la seva butxaca - col-laboracions a la premsa reaccionària de fora, en aquest cas al diari "Journal des Debats" de Paris.
- (20).- Ens remetem a la nota anterior.
- (21).- En el mes d'abril prendria cos la "rebeldia catalana", però també es manifestaria l'actitud insolidària de les dretes catalanes amb les seves - institucions autonòmiques. Arribaran a constituir (el dia 19, segons es pot veure en aquesta cronologia) un molt explícit "Comité de Defensa de la Riqueza Catalana".
- (22).- Les dretes fan pinya quan es tracta de defensar - les butxaques i els comptes corrents. No podia - ser menys en aquest cas, quan s'apuntava la possi-bilitat de que perillés un privilegi milenari: un tipus feudalitzant de propietat de la terra.
- (23).- De fet el Sr. Palau, en expressar els seus desitjos, fa un dibuix de la guerra civil.
- (24).- Els anarquistes filaran fi. Per a ells, i en aquest cas tenen raó, la Llei de Contractes de Conreu no erradica la propietat, sinó que li dóna un contingut nou.
- (25).- Cal dir que en prendre aquesta decisió, en Cambó ho va fer de comú acord amb el Govern Samper. Prieto denunciaria en diverses ocasions l'actitud cí-nica i solapadament subversiva del financer i po-lític conservador català.

- (26).- Com es pot veure, el Tribunal de Garanties és el "gran vigilante diurno y nocturno" de les activitats de la Generalitat. Per aixó, Prieto diria al Parlament, responent a la hipocresia de les dretes, que aquell organisme era tan "políticó" com el més polític dels aparells de l'Estat.
- (27).- La repulsa contra l'actitud de la Lliga es va estendre també als cercles polítics valencians, sensibilitzats per les maniobres de les dretes contra les autonomies.
- (28).- La dreta dáquest país delira i desbarra perpetuament quan sent parlar d'autonomies: el centralisme ha anat sempre lligat als seus interessos econòmics. Per altra banda és interessant veure l'actitud de certs intel·lectuals, entre els qui s'apunten actituds que cristal·litzaran quan el general Franco estableixi la seva dictadura.
- (29).- La Reforma Agraria va ser el gran tema de la República, que no va saber imposar unes estructures burgeses en el camp: pressionada per les dretes - ideològicament "feudalitzants", perdria clientela -per inoperància- entre el camperolat, que tenia/ profundes expectatives de canvi social que no vàren ser recollides (Veure documents).
- (30).- Evidentment, el sentit d'aquestes declaracions és absurd, tenint en compte que el mateix Samper - deia en el Parlament que el de meny era la llei i el seu contingut, i que lo bàsic era el procediment i per aixó s'havia portat la qüestió al Tribunal de Garanties.

- (31).- Una vegada més, la dreta utilitza subtilment la mixtificació dels fets. La vida de la Generalitat i la República va ser troyicada per les dretes. I van ser elles les que van engegar finalment la guerra civil al 1936.
- (32).- Una vegada esclata la crisi, el maniqueisme es va ja generalitzar, polaritzant-se.
- (33).- La importància de les adhesions d'aquestes institucions a la Generalitat es comenta per sí sola. Els camps estaven ja deslindats.
- (34).- El relleu del document esmentat ve donat precisament pel fet de tractar-se de una el-laboració d'un sector de la patronal vinculat a la democràcia cristiana catalana. En el fons es tracta de una postura oportunista (veure nota 36).
- (35).- El desplaçament de la Lliga significava, com s'assenyala, la irrupció dels ultradreitistes en la direcció de l'Institut. Per exemple, "El Correo Catalán" va acollir aquest viratge amb gran satisfacció.
- (36).- Aquí es veu el caràcter de l'adhesió dels democrata cristians i de les dretes moderades, ja senyalat a la nota 34.
- (37).- A partir d'aquest mes, i especialment del del 6 d'octubre, amb l'ofensiva dretana, seran esborrades qüestions com la de la Llei de Contractes de Treball, sent empresonats nombrosos líders de les esquerres catalanes i no catalanes, i fins i tot, el diari "La Humanitat", suspès el dia 10 d'octubre, sortirà de nou a mitjans de novembre sota la capçalera de "La Ciutat".

II

El complement d'un testimoni de l'època:  
les opinions i interpretacions d'Amadeu -  
Hurtado.

Referències a l'aprovació i resistències a la Llei de  
Contractes de Conreu.

Referint-se a la sessió del 21 de març de 1934 Hurtado diu: "El Parlament català va aprovar amb lleugeres variants" i tal com la Llei estipula un plaç de 30 dies per la seva promulgació:

"El Govern de la Generalitat va promulgar el 12 d'abril de 1934 la Llei de Contractes de Conreu confeccionada per la secció Especial de la Comissió Jurídica Assessora" (1).

Aquesta llei és considerada per ell com segueix:

"Pel seu contingut, era certament una reforma important en el règim jurídic de la vida del camp però no tenia el caràcter revolucionari i destructor que havien fet presumir les propagandes descorcades que amb fins electorals j'havien precedida" (2).

Remarcant a continuació que la Llei "Era en tot cas una llei del nostre Parlament" que era preparada per



uns juristes d'una competència innegable i que responia a una aspiració de gran part de la nostra pagesia, sense cap aspecte coactiu per als qui no sentien l'afany d'aprofitar-la (3). Si bé ell critica que va tenir més pes la política que l'obra legislativa:

"Pero l'efecte d'aquelles campanyes electorals va poder més que el text de la llei, i seguint la norma habitual de les protestes catalanes, els qui es van considerar afectats pels verbalismes de les arengues populars van aixecar-se iradament contra aquell primer acte de la nostra autonomia legislativa, reclamada amb tanta constància des de feia més de dos segles".

A continuació remarca que la practica va deixar ben clar que una llei no pot afavorir a tots i per aixó els propietaris (IACSI) amb la col.laboració de la Lliga, radicals i de les dretes espanyoles en general van recórrer al Govern de Madrid. Hurtado comenta l'anecdota que, viatjant cap a Madrid, coincidí el tren amb en Cambó i escriu: "no vaig poder estar-me de dir-li la meua estranyesa per haver volgut ajudar a promoure un conflicte tan contrari a la historia política de la Lliga" i l'acusa "d'haver posat el Govern de la República enfront de la Generalitat per atacar el primer acte de legislació civil de la nostra autonomia. I contra el que esperava Cambó, en llos de convertir un problema polític en una simple qüestió legal, s'havia obtingut el contrari, convertir una qüestió legal en un greu problema polític"(4)

Hurtado parla dels lligams entre les dretes i argumenta d'aquesta forma: "El Govern Samper, que s'havia format precisament aquells dies i que havia de comptar per a tenir majoria a les Corts amb els vots dels diputats de la Lliga, va creure que els havia de complaure i, precipitadament perquè estava acabant el ter-

mini legal de formular el recurs, va demanar els informes que necessitava del Consell d'Estat i de la Sala de Govern del Tribunal Suprem".

A la vegada que afirma, tal com defensara més tard davant el Tribunal de Garanties Constitucionals, que la impugnació es va presentar extemporàniament: "i presenta el seu escrit d'impugnació de la competència del nostre Parlament l'endemà d'haver finit aquell termini".

#### Comentaris sobre la vista del cas davant el Tribunal de Garanties Constitucionals.

També critica la composició del Tribunal de Garanties Constitucionals.

"Com es suposar, coneguda la composició del Tribunal de Garanties Constitucionals (5), aquest defecte de forma no va ésser tingut en compte, i el recurs del Govern, preparat pel fiscal del Tribunal Suprem, va ésser admés a discussió, d'acord amb el procediment legal" I insisteix sobre el tema: "el Tribunal de Garanties, manifestament hostil en la seva majoria a la nostra autonomia".

La Generalitat i l'Esquerra varem reaccionar contra l'atac inesperat de la presentació del recurs, segons l'autor cita: "en van parlar del proposit d'aixecar un moviment popular de protesta que s'estendria a tot el camp amb repercussions en les masses ciutadanes del partit".

Ell els aconsella "acceptar l'autoritat de la futura sentència i considerar anul·lada la llei del 12

d'abril de 1934; pero sotmetre tot seguit al Parlament, com una cosa normal, l'aprovació d'una segona llei amb els mateixos termes que la primera, la qual per ésser una llei nova d'una data diferent no podia ésser afectada per la declaració de nul·litat que es referia concretament a l'altra (C). Justificant el procediment amb les següents argumentacions:

"Es posaria el Govern de la República en el cas d'haver de presentar un nou recurs la certesa que, convençut del seu error polític, no faria cap de les dues coses".

I, abans de la sentència, ja dona per segur que la Llei seria declarada nul·la.

Aquets arguments a la practicar van resultar en part, pero no tenien en compte la possibilitat de una crisi de Govern i l'adveniment al poder de una dreta més autoritaria.

Passant a continuació a la vista de la causa, Hurtado, després d'exposar les seves experiències anteriors, des de finals del segle XIX:

"Era el primer acte públic del Tribunal. Desmentit tot el que s'havia previst en aprovar el nostre Estatut, el Tribunal havia d'inaugurar les seves funcions judicials en un procés contra l'autonomia del nostre Parlament, i m'esqueia per aquest motiu poc envejable l'honor d'ésser el primer advocat que anava a informar davant la nova jurisdicció". Explicant la gran expectació: "El públic, que va omplir del tot el magnífic saló, estava format en gran part de polítics i de catalans amb molts curiosos que anaven a presenciar la inauguració de les tasques del nou tribunal, que en aquell primer acte reunia la totalitat dels membres que havien

pres possessió del carrec"

Analitzant el problema que, tal com ja hem citat, coneixia des de final de segle: "nascut principalment d'una aspiració dels rabassaires i estesa a totes les formes contractuals del conreu de la terra, no m'era nou".

I explica els documents en que es basa la seva defensa:

"Portava com bagatge, per a anar a la vista davant del Tribunal de Garanties, l'exposició de motius de la Llei de Contractes de Conreu escrita per la secció especial de la Comissió Jurídica Assessora en formular el seu projecte, un informe del Tribunal de Cassació de Catalunya presidit per Santiago Gubern, que feia poc havia estat elegit pel Parlament i un altre informe de la Sala primera del cure de l'audiència de Barcelona documents d'un valor positiu que van ésser units al procés obert pel Tribunal de Garanties" (7)

Insistint més tard en el seu contingut i elaboració: "En els dos darrers treballs havia tingut una intervenció decisiva el magistrat Victor González Echavarrri, que no era precisament un revolucionari, però sí estimat com a jurista de gran classe"

En les seves memòries també parla de les seves impressions sobre el fiscal i el president:

"Teniem Fiscal del Supren, que tornava a ésser el distingit funcionari de carrera Lorenzo Gallardo, del qual hem parlat en ocasió del procés contra Arturo Hernández i que substituït aleshores per Anguera de Sojo, va reprendre el carrec després de deixar-lo Anguera per raó del canvi de situació política. Era president

del Tribunal Alvaro de Albornoz, elegit per les Corts Constituents, que amb aquesta alta funció l'havien apartat de la política activa i del Govern, del qual formava part sempre com un dels caps del partit radical-socialista"

Comentant a continuació l'informa del fiscal diu:

"Gallardo va fer un estudi a fons del problema, i va exposar el seu punt de vista amb una gran correcció de llenguatge i amb un criteri rigorosament científic per puntualitzar ordenadament les infraccions constitucionals. que creia trobar en la llei catalana, insistint especialment en la trascendencia social dels seus preceptes que, segons ell, era la que l'excloïa de la competència legislativa del Parlament català per estar d'una manera expressa reservada a l'Estat la legislació social segons el text de la Constitució i el de l'Estatut de Catalunya"

Comenta tot seguit el seu informe destacant els principis essencials de la llei"

"Després d'examinar els defectes de forma del recurs del Govern, tendia a demostrar que la llei del nostre Parlament havia resolt el problema del conreu de la terra inspirada en els tres principis essencials de totes les lleis civils de reforma agrària que són la renda justa, l'estabilitat en la possessió de la terra amb dret sobre les millores i el fàcil accés a la propietat. Aquest principis no tenen ni major ni menor transcendència social que totes les altres institucions del dret civil sense donar notiu a la suposada incompetència de Catalunya a legislar en aquestes matèries perquè, deixant de banda les seves facultats en política social agrària, era evident que la nova llei, fons en el seu aspecte contractual, que era el més discutit,

s'havia adaptat a la lletra de la Constitució, seguint en bona part la llei de Bases per a la reforma agraria, aprovada per les Corts Constituents".

Si bé accepta que la llei s'extralimitava en el referent a les Juntes Arbitrals, critica però el procediment del Govern de no buscar una entesa directa amb la Generalitat, segons senyalava l'article VI de l'Estatut i diu que, en tot cas, s'havia d'acudir al recurs d'impugnació si la conciliació no era possible.

En quant a la reproducció posterior dels informes, puntualitza:

"Els informes del fiscal i meu, presos taquígrafament per ésser units al procés, han estat publicats en un volum que va editar més tard el Govern de la Generalitat amb tots els antecedents de la qüestió debatuda però la publicació es va fer sense temps d'avisar-me, i mentre l'informe del fiscal era tret de l'estenografia del Tribunal, el meu era copiat dels diaris de Barcelona, que l'havien publicat a través d'una transmissió telefònica, amb subtítols de periodista que trenquen els conceptes i deixen incomplets alguns passatges sense la deguda correcció d'estil. Així i tot, els dos informes donen una idea bastant clara del debat, que es va mantenir fora de tots els apassionaments del carrer malgrat ésser objecte de les nostres reiterades al·lusions"

I posa de relleu que el debat tingué lloc amb molta objectivitat.

#### Opinions i postures dels polítics davant la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals

Una vegada vist per sentència el procés, es pot

dir que comença el període de relacions personals, tan importants en aquell temps, i Hurtado fa referència a les seves entrevistes, entre les quals cal destacar una amb el President de la República:

"Hem va cridar per informar-se directament de l'estat del problema a Catalunya. El vaig trobar, com és de suposar, molt ben instruit de la qüestió legal, que tenia seriosament estudiada, i tot i mantenir-se dintre d'una absoluta reserva sobre l'oportunitat dels recurs que havia formulat el Govern, era evident el conflicte promogut que el preocupava. Es dolia d'haver perdut tot contacte amb la Generalitat des de la mort de Macià i d'haver de conèixer per referències de segona mà les qüestions que afectaven la nostra autonomia, considerada per ell la creació més important de la República". En aquest mateix extracte el propi President de la República confirma la importància de les relacions personals citades anteriorment. Una vegada informat el president, pel mateix Hurtado, del que pensava fer el Govern de Catalunya, va aconsellar:

"... en va invitar a influir per tal que la ratificació no fós absoluta, sino que introduís algunes esmenes de caràcter secundari, especialment en matèria processal. Segons ell, aquests preceptes del procediment eren els únics que es podien creure anticonstitucionals, però eren fàcilment adaptables als termes de la Constitució sense alterar en res l'objecte essencial de la Llei i en canvi, un cop esmenats acceptant per exemple les Juntes Arbitrals de la Llei Agrària de caràcter general, es podria sostenir amb fermesa que la llei nova del nostre Parlament era una llei diferent de l'anul·lada".

Puntualitza més tard que Sabor tenia el mateix criteri, matitzant que "es penedia d'haver tingut la fe

blesa d'accedir a convertir-la amb el seu recurs en una qüestió política" (9)

La sentència va ser dictada per majoria, si bé Hurtado posa de manifest "que la sentència depenia de dos o tres vots de magistrats funcionaris, els quals votaven a favor del recurs precisament per no contrariar al Govern, que de bona gana els hauria agrait una infidelitat" (9). Cosa que es veura clarament en els vots particulars d'alguns magists, dissidents amb el fall. Com diu l'autor:

"El govern de la Generalitat es va resistir en absolut a acceptar cap esmena en la nova llei que anava a sotmetre al Parlament català. I així va quedar obert un període d'excitació pública que prenia aspectes revolucionaris perquè tenia el seu veritable origen en la derrota electoral del mes de novembre de l'any anterior i el seu estímul immediat en aquella frase encoratjadora segons la qual Catalunya era el baluart de la República". (10)

Insistent més endavant en les seves memòries Hurtado dirà:

"No vaig creure que aquest problema, encara que podia causar algun desordre, arribés a prendre la volada revolucionària que pronosticaven els de la Generalitat, perquè el veia descabdellar-se sense desvetllar una passió en la gran massa nacional"

A continuació afegeix:

Un cop acabada la meua missió de Comissari de la Generalitat amb la defensa de la Constitucionalitat de la llei davant del Tribunal, vaig tornar als meus gustos per les coses de la carrera i vaig acceptar l'honor que



em feien els companys de portar-me a la Presidencia de l'Academia de Jurisprudencia i Legislació de Catalunya".

I fa referència a la seva entrevista amb en Companys:

"Per donar-li compte de les incidències del procés en el Tribunal de Garanties, pero especialment de l'estat de esperit del PRESIDENT DE LA República i del cap de Govern, dispossats a donar una solució satisfactoria a l'afer amb la lleugera reforma que proposaven dels preceptes processals de la llei". Argumentant de la següent forma:

"L'objecte d'aquesta sencilla reforma exigida per la Constitució era-com ja he explicat- donar a la nova llei que aprovés el Parlament Catala el caracter d'una llei diferent de la anul.lada sense alterar en res el seu contingut essencial, i al mateix temps donar-li la força d'una llei definitiva sense la contingència d'un nou recurs que el cap del Govern no volia de cap manera repetir.

I comentant a continuació la postura del President de la Generalitat, contradient-se a sí mateix, doncs aquesta era també la postura de Hurtado abans de les seves entrevistes amb Alcala Zamora, i Samper, escriu:

"Lamic Companys no va voler admetre una sola esmena ni tenir en compte les consideracions que em vaig permetre de fer-li per demostrar que l'actitud combativa que jo mateix havia aconsellat deixava de tenir objecte perquè per vencer una oposició que el Govern de la República ja havia resolt d'abandonar".

Actitud que sera comentada i argumentada, com advocat que era i que no tenia "ni un pel de tonto" de la següent manera:

"Amb una d'aquelles exaltacions que sovint el dominaven, em va replicar que la dignitat del Parlament no consentia modificar ni d'una coma el text de la llei encara que alguns dels seus preceptes es pogués considerar anticonstitucional, i que ell estava disposat a arribar a les últimes conseqüències sense retrocedir davant dels més greus perills personals"

Hurtado criticant el procediment del Govern i sense voler contradir a Companys i, evidentment, la seva postura anterior, dirà:

"Si bé li donaven la raó perque el procediment del Govern en aquest problema havia estat deplorable, a causa del moment de confusió en que va decidir atacar la llei catalana, no creia en la realitat dels perills que preveia Companys perque amb la rectificació de conducta del Govern havia desaparagut tal motiu de conflicte" (11)

Donant el següent consell a Companys:

"Aband de prendre una decisió extrema, procuraria assegurar-me que el poble voldria secundar una acció de violència contra la República per uns preceptes secundaris i en definitiva anticonstitucionals, d'una llei que no era d'un interès marcadament general". (12).

I afegint que la situació d'en Companys no era gaire clara:

"Sé, pels qui van entrar quan jo sortia del seu despatx, que Companys va quedar molt capficat com si lluités entre els seus compromisos amb els extremitistes del partit i les seves responsabilitats de President de Catalunya. Pero aixó, era en tot cas una qüestió personal que ningú més que ell no podia resoldre i vaig creure que per la meua part havia fet tot el que devia:.

A continuació Hurtado parla de la sessió del Parlament, el 12 de juny, que ratifica la llei de Contractes de Conreu:

"D'acord amb el programa establert, va ésser convocat el Parlament per aprovar la nova llei amb la ratificació total dels termes de la que havia estat anul·lada. El dia assenyalat va acudir al Parc una gran gentada que omplia la plaça de la Ciutadella, on estava instal·lat el Parlament, i, confós entre la multitud, vaig anar a presenciar l'espectacle popular"

En aquest punt cal rectificar un petit error doncs a aquesta sessió només hi va assistir R. d'Abadal en nom de la Lliga Catalana (13) i no, com diu Hurtado.

"Poc abans havien estat rebuts amb mostres d'hostilitat els diputats de la Lliga, que havien agut d'ésser protegits pels Mossos de l'Esquadra d'un intent d'agressió per part d'un grup d'exaltats"

Criticant la manifestació des d'un punt de vista moderat com era el seu, l'autor dira:

"En tota aquesta orquestració de la jornada no hi havia res que no s'adigués amb la dignitat d'un

Parlament que defensava una sobirania legalment recone-  
guda; pero hauria valgut més per al meu gust donar al  
poble la sensació de que el Parlament de Catalunya te-  
nia guanyat el seu plet i que amb el simple gest de  
respectar la Constitució en l'unic punt accessori que  
ell lliurement reconeixia haver estat afectada, podia  
imposar a tothom la sobirania que amb tanta impruden-  
cia se li havia volgut discutir. De tota manera, com-  
prenia que es tractava d'una diferencia de tempera-  
ment per la qual, de moment, s'havia de passar. Per a  
mí l'important era que la nova llei catalana adquirís  
contra totes les resistencies la força d'una llei defi-  
nitiva"

I continua criticant als que considera grups  
totalitaris, o de nacionalisme radical, dient: "a l'om-  
bra d'aquella situació confusa la llei de Contractes  
de Conreus era un simple pretext per a aixecar un movi-  
ment insurreccional contra la República porque d'ençà  
de les eleccions de novembre anterior no la governaven  
les esquerres".

Una vegada alanitzada aquella situació confu-  
sa, ja apuntava els perills que aquesta situació po-  
dria portar:

"Tot plegat feia angunia i tristesa alhora.  
Tenia la convicció que aquells preparatius podien abo-  
car en un transtonr si el Govern de la República pres-  
sionat per les dretes, perdia la serenitat i es deci-  
dia a prevenir l'amenaça de desordre amb algun acte  
de força pero que, dora d'aquesta contingencia, la su-  
posada insurrecció acabaria en un desprestigi del Go-  
vern de Catalunya porque la gran massa del poble res-  
tava indiferent i els rabassaires no tenien interes  
per cap altre problema que el seu"

Fent una altra referència a Alcala Zamora diu: "Vaig anar a Madrid, i amb el consentiment de Samper, demanava audiència al president de la República. Estava Alcala Zamora molt apesarat pel tomb que havien pres les coses de Catalunya perquè sabia per referències dels serveis governatius tot el que es deia sobre la preparació d'un moviment insurreccional a la nostra terra" I resumint més tard aquesta entrevista i la por d'Alcala Zamora davant una possible insurrecció diu:

"La conseqüència que tenia d'aquets fets era que trenta anys de catalanisme polític lluitant contra una monarquia hostil no havien donat mai coasió de parlar d'una revolta armada a Catalunya, mentre que, abans de complir-se dos anys del reconeixement de la nostra autonomia, un problema d'interès gremial, fàcilment soluble, era prou per a eixacar-se en guerra contra la República que havia fet de l'autonomia catalana un dels seus objectes essencials". (14)

Una vegada convençut per Hurtado de que no hi havia cap perill d'aquest tipus, aquest darrer apunta a les seves memòries la següent conclusió:

"Sense fer esment de les prediques de revolta, havíem de trobar una solució al problema juròdic de donar fermesa a la Llei de Contractes de Conreu en forma que, respectant la Constitució, no obligues al Parlament català a reunir-se expresament per rectificar el seu darrer acord. Li deia que troberiem segurament, l' fórmula que permetria de salvar aquesta qüestió d'amor propi i li assegurava que, un cop trobada, la Generalitat l'acceptaria si entretant el Govern tenia prou serenitat i donava temps a deixar esbravar impunement les decisions amenaçadores dels nostres"

En quant a Samper dirà:

"El President del Consell va porcurar guardar

davant de les exaltacions dels partits catalans una posició d'energia verbal que deixés intactes els seus prestigis d'autoritat, pero sense la més remota intenció de sortir de l'actitud expectant que s'havia imposat per a mentre durés el soroll de temporal".

Tot seguit Hurtado fa referencia als intents del Govern, després dels moments de tensió, per tal d'arranjar una fórmula de solució del conflicte:

"Va ésser en realitat Alcala Zamora el qui va trobar la fórmula més encertada i que, un cop coneduda, sorprenia per la seva senzillesa. Era el cas que, en fer la llei de Contractes de Conreu, s'havia volgut donar als interessats la garantia que no podria ésser alterada per obra d'algun conseller de Justícia que volgués dictar el Reglament per a la seva execució, i s'havia inclòs un article addicional que obligava el conseller a sotmetre el Reglament a l'aprovació del Parlament". I puntualitzant més sobre aquesta fórmula jurídica diu: "consistia a aprobar aquest article addicional per a introduir al Reglament totes les esmenes que exigia posar d'acord amb la Constitució els preceptels processals de la llei a fi que fossin admeses pel Parlament en aprovar el reglament sense passar per la claudicació de votar d'una manera expressa la reforma de la llei. Després n'hi hauria prou amb autoritzar un text nou per a refondre la llei i el reglament".

Per tal de portat a terme la fórmula intentara forçar una entrevista secreta del President de la República amb en Lluhí, argumentant-la de la següent forma:

"Si el crida el Govern -li deia- no farem res,

perque Lluhí es trobara, com Nicolau en la mateixa situació de desconfiar dels seus, i en lloc d'avenir-se a la fórmula haura de prendre segurament una actitud de gallardia i refusan-la amb vista a la popularitat, mentre que una entrevista secreta amb el cap de l'Estat com a home indispensable el disposara favorablement. i la seva preparació no és suficient per a resistir l'acord amb un jurista de la competencia del President en questions de dret públic". I parlant de l'èxit de l'entrevista comenta: "No cal dir que l'entrevista va anar com una seda, que la formula va ésser acceptada i que el mateix Alcalá Zamora es va encarregar de redactar les esmenes de la llei com a articles del Reglament"

Coincidint amb aquestes manifestacions d'en Hurtado passem a afer referencia al que afirma Pabón en la seva obra sobre Cambó, completant-les:

"A raíz de la vista, Hurtado tomó contacto con Alcalá Zamora y con Samper, con quienes conversó, una y otra vez, en Madrid. Habló, en Barcelona, repetidamente, con Companys, Nicolau d'Oliver y Martín Esteve intervinieron también a davor de la solución".  
I segueix:

"En la Ley de Contratos, un artículo adicional garantizaba la aplicación de la Ley exigiendo que el Reglamento fuese presentado y sometido por el Consejero de Justicia a la aprobación del Parlamento Catalán. En el Reglamento se introducirían las enmiendas precisas para poner de acuerdo con la Constitución los preceptos procesales de la Ley. Así, el Parlamento catalán no tenía que votar expresamente la reforma de la Ley. Y al cabo se autorizaría un texto nuevo que refundiría la Ley y el Reglamento.

Bien. El desplazamiento de la cuestión era tan sorprendente como la sencillas de la fórmula. La

nulidad de la Ley era sustituida por la modificación de unos preceptos procesales, que Alcalá Zamora juzgaba en desacuerdo con la Constitución. La ley en realidad, quedaba a salvo"

A continuació es refereix a las relaciones entre el Govern de la República i la Generalitat dient:

"El asunto estaba en manos del Presidente de la República; el del Consejo cambió, durante el mes de julio, unas comunicaciones corteses con el de la Generalidad, Samper ofició a Companys el 14 de julio: "El Gobierno de la República ha acordado dirigirse a V.E. como Representante del Estado en la Región Autónoma a tenor del artículo 14 del Estatuto de Cataluña ...". La respuesta de la Generalidad -día 18- comenzaba: "El Consejo ha visto con satisfacción el tono de cordialidad del citado oficio, así como que éste haya sido tramitado por mediación del Honorable señor Presidente de la Generalidad, como representante del Estado en Cataluña, de acuerdo con el procedimiento autonómico regulado por el Estatuto". La cortesía, evidente giraba en torno a una realidad jurídica capital: El Estado estaba representado en Cataluña por el Presidente de la Generalidad". (15)

I fa el·logis de les gestions de Hurtado a -bans comentades: "Hurtado condujo la negociación con buena fe y habilidad. Logró de Alcalá Zamora que invitase a Lluhí a una entrevista reservada, donde la fórmula sería expuesta al Consejero de Justicia y aceptada por éste".

Tot seguit al·ludeix a la solució del conflicte afegint: "Todos los pareceres están conformes en la apreciación: el pleito entre la Generalidad y el Go



bierno de la República en torno a la Ley de Contratos de Cultivo, quedaba resuelto, pendiente tan sólo de una tramitación que no hallaría dificultades. Las protestas de quienes denunciaban la solución, no harían mella ni en el Gobierno de la República, ni en el de la Generalidad de Cataluña". (16).

I sense fer referència als aconteixements de l'estiu (16) escriu:

"Martín Esteve, en la narración que escribió para Osorio dice: "En unas pocas semanas se llegó a un acuerdo completo, resolviéndose satisfactoriamente todos los problemas de fondo y de procedimiento relacionados con la Ley. Al mismo tiempo, el Gobierno de Madrid, en prenda de buena amistad con el de Cataluña, aceleró el traspaso de servicios y de recursos a la (17) Generalidad" El texto del Reglamento estaba listo el 25 de julio. La refundición de la Ley con él, se votó sin discusión y en una sola sesión, por el Parlamento catalán, el 21 de septiembre. "Sólo se modificaron el capítulo dedicado a las Juntas Arbitrales y algunas de las disposiciones transitorias" (18). El 25 de septiembre, José Antonio Aguirre, Jefe nacionalista vasco, preguntó a Companys, si el conflicto se había solucionado; de la respuesta dependía el retorno de la minoría nacional vasca a las Cortes: El Presidente contestó afirmativamente" (19).

Pabón aprofita algunes de les afirmacions d'en Hurtado per desfer la imatge de solució que posen de relleu les esquerres. Segons això al·ludeix, al igual que podem trobar en totes les manifestacions de les dretes, a una entesa entre els grups totalitaris i ultra-nacionalistes, d'un abast molt més ampli:

"Pero el conflicto no era ese, era ya otro. ¿Cuándo, en el curso de la negociación, percibieron los que buscaban la solución que, en el fondo, no se trataba de la Ley de Contratos de Cultivo? Alcalá Zamora, según vimos, dijo saberlo desde hacía tiempo el 7 de julio; el motivo y el desenlace del conflicto hacían al Gobierno y a las Cortes de la República. No es fácil precisar el momento en que se produce la convicción de Hurtado, pero esa convicción es muy clara en las sucesivas afirmaciones. (...) "La Ley de Contratos de Cultivo era un simple pretexto, para levantar un movimiento insurreccional contra la República". El factor estimulante más activo era el grupo totalitario y radicalmente nacionalista; y algunos republicanos españoles, con inconsciencia inexplicable, acudían a Barcelona para informarse con entusiasmo del movimiento, aunque fuese a favor del extremismo nacionalista. Hurtado se sentía molesto por "el papel de comparsa" inteligente -como se dice en lenguaje de cine- que había representado ante el Tribunal de Garantías, defendiendo una Ley que, en rigor, se había preferido ver combatida" (20)

#### Radicalització del conflicte

En realitat, el que hi havia era una "entente" entre les dretes per acabar, tal com anteriorment s'ha exposat, amb l'obra legislativa i amb les esquerres en general.

Tornant a les memòries de Hurtado, si bé es pot dir, que existeix un buit de informació pel que fa als mesos d'estiu s'hi poden trobar breus referències a les insistents protestes de l'IACSI i, sobretot, a les precaucions que adopta el Govern de la Ge-

neralitat:

"Abans que el text de la nova llei de Contractes de Conreu fós aprovat, encara va anar a Madrid per consultar el Govern els consellers Ventura Gassol i Martí Esteve que van ésser convidats pel president de la República i van sortir-ne encantats del bon acolliment" I sobre l'actitud de l'IACSI en concret escriu:

"L'institut Agrícola Català de Sant Isidre, que no estava en el secret i que preparava un gran míting a Madrid per a demanar, amb el concurs de les dretes, que es complís la sentència del Tribunal de Garanties i tornessin a l'Estat els serveis d'ordre públic de la Generalitat, va provocar un debat al Congrés en el qual van prendre part els líders dels partits. Com de costum, van parlar de tots els principis polítics que s'havien remogut en ocasió de la llei catalana, amb consideracions més o menys filosòfiques i altres de caràcter pràctic sobre procediments de govern, l'autonomia, l'ordre públic, la llibertat i l'autoritat, sense que ningú tractés de l'afer" (21).

Hurtado, saltant ja al mes de setembre, després de referir-se als aconteixements de Basconia diu: "Aquests incidents, que no van tenir repercussions en altres llocs d'Espanya, van revifar l'excitació dels catalanistes de Barcelona a desgrat de l'actitud del Consell de la Generalitat, que estava ja entretingut a executar la fórmula convinguda per acabar amb la qüestió del camp" (22).

I fent referència en concret als cops de força dintre del Consell de la Generalitat a partir dels aldarulls a l'Audiència de Barcelona diu:

"Com es de suposar, el grup totalitari, que

estava en minoria en el Consell, va entrar en acció per fer sentir el pes de la seva força, i, entre altres manifestacions, es destacava la que el dia 9 del mateix mes de setembre es va permetre el cap de serveis d'ordre públic, Miquel Badia, aleshores a les ordres del conseller de Governació Dencas, amb una iniciativa sorprenent. Havia tingut lloc a l'Audiència el judici oral d'un procés polític i, en acabar, enmig d'un gran tumult, Badia va detenir el funcionari que havia actuar de fiscal amb el pretext d'haver sustingut una acusació que ell i els seus amics consideraven injusta"

Comentant les conseqüències d'aquests fets i els canvis de correlació de forces dins el Govern català diu:

"No cal dir les protestes oficials que van seguir a aquest fet inesperat que posava en situació difícil al Govern de Catalunya davant la República fins al punt de creure's obligat Companys a obtenir la separació de Badia del seu carrec, però la molestia dels amics per aquesta destitució es va traduir en un homenatge públic a Badia en el gran saló central del Palau de Belles Arts al qual assistia el Conseller Dencas i al qual no va tenir altre remei que associar-se Companys amb la seva presència al final de l'acte per rendir un tribut personal de simpatia a l'homenatjat. Des d'aleshores no era un secret per a ningú que dintre del consell, com dintre del partit hi havia una divisió motivada pels de la tendència totalitèria, que disposaven d'una organització més o menys militaritzada d'ençà de l'intent revolucionari de començaments d'estiu. Recordo que vaig rebre ocasió de parlar-ne casualment amb Companys i la

mentar les dificultats que podien crear-li aquesta situació, i em va replicar molt animós que no li donava cap importància perquè tenia a Dencas travat de cames, i, si bé li quedaven el cap i els braços lliures per a parlar i gesticular, li faltava tota llibertat de moviments".

Després de fer referència a l'ambient irrespirable i els continus rumors d'alteracions, comenta:

De tots aquests rumors, l'únic que semblava cert era que Gil Robles, portant a execució una amenaça que havia fet en el míting de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre i que havia repetit al cap de pocs dies en un gran aplec de Covagonda, provocaria amb un debat al Congrés la caiguda del Govern Samper i reclamaria el poder per al seu partit. L'anunci es va acomplir i, després de la sessió del Parlament de primer d'octubre Samper es veia obligat a dimitir! (23)

#### Referencias a la crisi de Govern i fets d'octubre

Comentant la crisi de Govern diria que: "es presentava difícil i perillosa perquè les coses estaven posades en alternativa, o bé d'un Govern de la CEDA amb la revolució al carrer, o bé d'un Govern sense la CEDA AMB LA REVOLTA CONTRA EL REGIM" Pel que fa a la postura de les esquerres anfront la crisi escriu:

"Els republicans estaven visiblement subordinats a la preponderància dels socialistes, que es deixaven atribuir públicament els plans més extremosos segons quin fos el resultat de la crisi, i tots s'inclinaven a demanar com a solució única -adhuc per primera vegada el mateix Azàia en contestar des de Barcelona

la consulta del cap de l'Estat la dissolució de les Corts previa la formació d'un Ministeri que preparés les eleccions en republicà".

Comenta l'actitud del President de la República enfront la CEDA dient: "I el dia 3 d'octubre es va fer públic que Alcalá Zamora, en ús de la seva facultat constitucional d'excollir el cap del Govern, es negava a donar la seva confiança a Gil Robles, que l'havia exigida, i encarregava altra vegada a Alejandro Lerroux de formar un nou Govern parlamentari".

En contra de l'opinió de molts comentaristes que tracten de restar importància a l'entrada de la CEDA al Govern (24), cal destacar que les carteres oferides a aquest partit tenien molt de pes, doncs, de fet, eren les més relacionades amb l'economia del país (Agricultura, Justícia i Treball) i cal remarcar també que es nomena a Martínez de Velasco, diputat agrari, com a ministre sense cartera.

Passant a la preparació de la vaga general del dia 5, Hurtado es fa ressó de les opinions de Nicolau d'Olwer i Sbert sobre la possible evolució dels fets a Catalunya: "Creien que tractant-se d'una vaga promoguda pels socialistes, el més probable era que no fos secundada pels obrers de Catalunya, que els eren sistemàticament contraris" (25).

Després de dir que a Barcelona la vaga no va començar fins al migdia, fa referència a les confidències que li feu Martí Esteve:

"Em va comunicar amb paraules breus que probablement els del Consell es veurien obligats, per la pressió de la massa dels partits, a fer un acte de resso-

nància aquell mateix vespre contra el nou Govern de la República proclamant l'Estat Català". Segueix Hurtado sobre el mateix tema i escriu:

"Em va informar que Dencas havia desarmat el sometent i que, les armes recollides, les tenien en gran part els seus escamots, que eren els qui estaven més excitats. Davant les meves observacions, Martí Esteve va manifestar la intenció de desistir del pla convingut si el Consell de la Generalitat aconseguia fer-se respectar, si bé seria difícil poder contrarrestar l'exigència de la massa que es presentaria probablement a la plaça de Sant Jaume per imposar una decisió extrema, sense que el Consell tingués cap autoritat moral en una acció represiva contra els seus".

Comenta la situació creada per la vaga dient: "Semblava clar que l'autoritat podia imposar-se i que, sense tant d'excés de zel per part de la policia, es podia assegurar la tranquil·litat del carrer per l'absència de masses en revolta". i les vacil·lacions del Govern català: "el mau fill Odó em comunicava l'impressió de l'Ajuntament, per gestions de darrera hora, la Generalitat havia desistit de tot acte insurreccional". I Insisteix:

"L'endema dissabte 6 d'octubre, es van veure dispersos per diferents llocs de la ciutat uns grups de xicots armats que ja havien fet la seva aparició el vespre abans, al capdamunt de la Rambla de Catalunya i del passeig de Gràcia, i, al mateix temps, es notava que la vaga general s'havia estés amb l'habitual tancament d'establiments comercials (...) i tot feia preveure que es preparava un fet extraordinari".

I fent referència a l'actitud d'Azana en aquells moments diu:

"Azaña estava no solament abatut per un veritable pesar, sinó indignat del que li passava. Havia sa but a migdia i se li acabava de confirmar, malgrat les gestions de tota mena que havia fet per impedir-ho, que a les vuit del vespre Companys faria des del balcó de la Generalitat la proclamació de l'Estat Catala dintre de la República Federal Espanyola. No se sabia avenir de trobar-se a Barcelona tancat com una ratera, al moment que s'anava a destruir el regim autonomic que amb tants esforços havia ajudat a conquerir per a Catalunya. Li semblava que la seva sola presencia era prou motiu per abandonar un proposit que, malgrat ésser tot contra ri al seu pensament, el comprometia davant d'Espanya i desmentia de passada tota la seva historia politica". I resumint la postura de Azaña escriu: "L'exasperava la inconsciencia dels qui l'havien visitat en nom de la Ge neralitat que creien que tot passaria com el 14 d'Abril quan Companys va proclamar la República i que, després d'unes hores d'entusiasme popular s'arribaria a una entesa amb el Govern de la República com l'altra vegada"

Hurtado, després d'un extracte de la proclama ció de l'Estat Catala dins la República Federal Espanyo la feta per companys, ens explica les seves impressions"

"No puc negar que aquesta arenga em va fer mol ta impressió. La Generalitat tenia dos anys, i quan en cara no en feia un que havia quedat constituïda amb els serveis més importants de la nostra autonomia, una derrota electoral dels socialistes havia fet comprendre a Catalunya, segons el seu Govern, que el régim autonomic creat amb tants d'afanys després de dos segles d'haver-lo perdut, havia d'esser violentment substituït per un altre que es volia suposar més radical. La veritat, era pel damunt de les explicacions oficials dels fets, que el grup totalitari, malgrat ésser el menys nontrós, s'ha via imposat a tots els partits obligant-los, en nom de



l'extremisme nacionalista esgrimit contra ells, a ajudar el seu intent de presa del poder en profit propi. (26). Sense la influència preponderant d'aquest factor que tenia una idea fixa quan els altres no en tenien cap, costaria d'entendre per quin procés mental els homes de la Generalitat havien arribat a concretar la seva protesta contra un Govern de dretes de la República en una revolta contra el propi règim autònom que representaven i dirigien"

Hurtado, insistint en la crítica a l'actuació dels grups nacionalistes extremistes i, en concret, del Conseller de Governació Dencas, dirà: "Mentre... la veu de la Generalitat callava, i s'adreçava al poble com a única autoritat de Catalunya el conseller de Governació Dencas, que sabíem que anava disfressat, en el seu despatx, amb un uniforme de propia invenció d'acord amb el ritu feixista, i que donava ordres de combat a totes les forces armades catalanes contra les de la República". Mentre les paraules de Dencas quedaven gairebé en l'aire es produïen les mobilitzacions militars que Hurtado ens relata com segueix:

"Les forces armades de la República, havien estat mobilitzades per ordre del General Batet, cap de la Divisió Militar, que segons instruccions del Govern havia declarat l'estat de guerra en tot el territori de Catalunya. Per boca de Dencas, sabíem després de més de dues hores d'allocució de Companys, que hi havia una topada entre l'exercit i el paissanatge a la Rambla de Santa Mònica, amb algunes víctimes, i que les tropes s'adreçaven a la Generalitat pel carrer de Fernando, on es deia que eren atacades i rebutjades pels lleials a Catalunya. Més tard, després d'un llarg silenci, sentíem l'explosió d'unes canonades, seguides de la veu de Dencas, que anunciava l'arribada de noves forces

lleials procedents del camp de Catalunya per ajudar els seus defensors. Els carrers eren deserts, però els trets de fusell es repetien llunyans de tant en tant barrejats amb el soroll d'una nova canonada. Així es passar la nit fins que, a primeres hores de la matinada, Dencas cridava amb tota la força dels seus pulmons els catalans i els qui no ho eren, els republicans, socialistes, comunistes o anarquistes, en nom de la defensa d'Espanya, la qual victorejava. Després, el silenci absolut i, en començar a clarejar, una veu que no era la de Dencas comunicava que el Govern de la Generalitat i l'Ajuntament s'havien rendit i havien posat bandera blanca al balcó per lliurar-se presoners a l'exercit de la República. Tot plegat semblava un somni, i era una realitat massa viva. Jo ho considerava una desgracia, però la historia constant de les nostres lluites em feia dubtar si una vegada més el poble trobaria en el gest fracassat d'aquella nit una emoció de major qualitat que la d'un acte afortunat per a governar Catalunya".

Evidentment, les forces esmentades anteriorment per Dencas, no arribaren a Barcelona (això, pensant, no exclou que aïlladament ho fessin, com també hi han documents grafics que proven accions a diversos llocs de Catalunya).

#### NOTES

- (1).- Veure les esmenes al Projecte inicial en el Sumari del Parlament de Catalunya, entre els diaris nº 122-169.
- (2).- En el mateix sentit s'expressa l'informe de la Generalitat davant el Tribunal de Garanties - Constitucionals (veure apéndice documental).
- (3).- Comissió Jurídica: vegi's composició a l'apéndice documental: Exposició que precedeix a l'Avantprojecte..."
- (4).- A aquest respecte és interessant conèixer els arguments exposats per Cambó en voler justificar les pressions prop del Govern, per tal que aquest plantejés el recurs. Remetem al text de la sessió de les Corts de Madrid del dia 25 de juny de 1934 i en concret a la intervenció de Francesc Cambó (veure Part quarta d'aquest treball).
- (5).- Composició del Tribunal de Garanties: vegi's a l'apéndice documental: "Resolución dictada por el Tribunal de Garantías Constitucionales".
- (6).- Aquest va ser el procediment seguit pel Govern i el Parlament català, acte que provocà la -

sessió "patriótica" del 4 de juliol (veure -  
Part quarta d'aquest treball).

- (7).- Veure aquests informes a l'apèndix documental.
- (8).- Per veure la posició de Samper és interessant llegir les seves ambigües declaracions publicades a la premsa, i la seva intervenció a la sessió de les Corts del 25 de juny.
- (9).- En aquesta afirmació hi ha una contradicció.- Si bé és cert el que diu Hurtado, en el sentit de que el Govern no volia problemes, i - que una sentència favorable a la llei hagués/ estat ben acollida per Samper, també es cert que el propi Hurtado critica al Govern, en - plantejar el recurs, dient que va errar el - procediment i que hauria hagut de negociar.
- (10).- Veure a aquest respecte els articles de premsa, per exemple els de "La Humanitat" en - aquest període; el concepte de Catalunya com a baluard de la República es repeteix constantment; paral·lelament, els socialistes inicien la seva campanya en favor de la posició de la Generalitat, incidint també en aquests termes.
- (11).- Aquesta apreciació és errònea, ja que els motius del conflicte seguien vigents, com ho de mostren les pressions prop del Govern per - part dels grups parlamentaris de dretes i les sessions de les Corts (12 i 25 de juny i 4 de juliol).

- (12).- De les afirmacions de Hurtado es dedueix que la Llei no era d'interés general. Si en principi la llei no tenia, pel seu contingut, un abast general, el conflicte es convertí després en un problema greu, que arribà a l'enfrontament entre els dos governs i provocà agitadaes sessions a les Corts de Madrid (25 de juny i 4 de juliol).
- (13).- Remetem a tots els comentaris de premsa i als diferents autors (Pabón, Nadal, etc.):
- (14).- En primer lloc caldria matitzar aquestes afirmacions, en el sentit de que creiem que resten importància al conflicte que, al nostre parer, tenia un abast molt més ampli que el de l'interés gremial; en segon lloc, cal dir que la República, com diem en altres punts d'aquest treball, no va fer l'autonomia un dels seus compromisos contrets al Pacte de Sant Sebastià, retallant al màxim les atribucions de Catalunya en l'Estatut i retardant el procés del traspàs de serveis.
- (15).- Veure a aquest respecte els comentaris de premsa entorn la qüestió, en concret els articles de "La Humanitat" sobre les atribucions del President de la Generalitat com a representant de l'Estat a Catalunya.
- (16).- Conflicte entre el Govern i les municipalitats basques, assemblea de Zumàrraga, assemblea de l'IACSI a Madrid, etc. Cal dir que la majoria dels autors fan poques referències a aquests/fets.

- (17).- Citat per Pabón; M. Esteve: "Vida i sacrifici de Lluís Companys.
- (18).- Idem; Balcells: El problema agrari a Catalunya (1890-1936) La qüestió rabassaire.
- (19).- Idem; declaracions de J.A. Aguirre davant el Tribunal de Garanties Constitucionals (13 febrer 1935).
- (20).- Explicació tendenciosa dels fets, quan el cert era que les dretes hi estaven d'acord a l'hora d'intentar acabar amb el règim i l'autonomia.-
- (21).- Veure en aquest mateix treball els debats parlamentaris a les Corts i les informacions de premsa sobre l'assemblea de propietaris a Madrid (8 setembre 1934).
- (22).- Creiem que és fals pensar que de no haver-se produït els fets d'octubre la situació s'hauria arranjat, tal com insinua l'autor en les seves afirmacions.
- (23).- Veure les sessions de les Corts dels dies 25 de juny i 4 de juliol. Les esquerres denuncien que el Govern està manipulat en les seves actuacions per l'extrema dreta, i els líders dretans, per exemple Gil Robles, censuren la política del Govern, preparant-se a entrar definitivament al Consell després de l'obertura del Congrés, a l'octubre.

- (24).- En aquest sentit, remetem a la interpretació - que d'aquests fets fa Joaquim M<sup>a</sup> Nadal a la seva obra ja citada (p.199).
- (25).- Cal posar de relleu dos punts; en primer lloc, que no es cert que els socialistes no trobessin cap ressó a Catalunya, doncs si bé eren minoritaris, l'Aliança Obrera va assolir una certa - importància. En segon lloc cal dir que la CNT, malgrat no haver entrat a l'Aliança, va secundar en principi la vaga, encara que no la va - mantenir. Per explicar la negativa de la CNT a a secundar els moviments, recordem la gestió - de Dencàs, conseller de Governació i de Badia, cap dels serveis d'ordre públic, que portaren a terme una tasca de dura repressió contra els anarcosindicalistes.
- (26).- Aquí es posa clarament de relleu la postura - confusa i sospitosa d'en Dencàs, que es va fer l'amo de la situació i després fugí, vist el fracàs de l'alçament.





Part Tercera:

La perspectiva de les dretes  
catalanes.



Burguesia agrària i burgesia industrial i financiera en  
=====

la crisi espanyola del primer terç del segle XX.-  
=====

Tal com hem indicat en altres punts d'aquest estudi -seguint la línia apuntada per autors com Miquel Izard, la crisi general de la Restauració (patent des del primer moment, després del "Desastre del 98" i del regnat d'Àlfons XIII; crisi que anirà agreujant-se continuament més i més, al llarg del primer terç del segle XX, fins a l'esclat tràgic de la guerra civil en els dramàtics i convulsius anys); la crisi general apuntada incidirà, millor dit, es manifestarà -entre altres terrenys i nivells- en la confusió i cohesió entre les burgesies noves industrials i financeres i la burgesia agrària. La compenetració entre agraris i no agraris, en el nom general de les burgesies hispanes, pot ajudar a explicar diversos aspectes que prenen especial relleu a l'hora concretament d'analitzar el pes dels propietaris agraris (contraris a la Llei de Contractes/ de Conreu) en el conjunt de la política conservadora de la Lliga Catalana, la interrelació entre interessos agraris i altres interessos burgesos durant els moments culminants de la crisi general espanyola del primer terç del segle XIX.

Cal no perdre de vista el fet de la independència general del capitalisme espanyol, el seu caràcter fràgil i precari en el seu conjunt general, etc., - que expliquen -per altra part- el pes dels factors agraris en el panorama general de l'economia espanyola de l'època; un pes al que no va escapar el capitalisme català del primer terç del segle XX; un pes que explica ,

a més, l'inmobilisme aferrissat del conjunt de la burgesia dels negocis i els diners respecte a fer qualsevol mena de concessions materials, i inclús morals, mínimes, a les classes proletaries. La peculiar evolució de les estructures agràries a partir de les desamortitzacions ajuda a entendre moltes coses.

Tractant ara de centrar-nos en el tema del nostre estudi i de no dispersar consideracions i reflexions molt variades -i en conjunt encara pendents d'estudis més definitius-, direm, referint la línia exposada per la Historia Social y Económica de España y América, el següent: "la polarización de la propiedad rústica en latifundios y minifundios a partir de las desamortizaciones responde a la ley de concentración capitalista" i, com a derivacions, trobem la continua implicació del comportament capitalista en els problemes de la propietat agrària, que, per exemple, faran que "la legión de minifundistas que (...) domina en buena parte de España (propietarios de la miseria en Cáceres, en Palencia, en Soria y en muchas otras provincias españolas)" siguin combatents al costat del general Franco i en defensa del capitalisme.

I

El conflicte rabassaire: La Llei de  
Contractes de Conreu i les seves -  
repercussions a través de la premsa  
catalana de dretes.

- 1 -

ESQUEMA INFORMATIU DEL TRACTAMENT  
DEL TEMA DE LA LLEI DE CONTRACTES  
DE CONREU I LES SEVES DERIVACIONS EN  
LA PREMSA CATALANA DE DRETES.

- A -

INFORME DEL DIARI "LA VEU DE CATALUNYA"

DE L'ANY 1933

En principi, hem de dir que, en bona part del periodo estudiat, a "La Veu" no hi han gairebé editorials, i que la línia d'opinió del diari ve representada, pel que fa al problema del camp, pels articles dels seus col.laboradors més destacats. (1) Es dibuixará, però, clarament la posició "anti-rabassaire" de "La Veu" com a portanveu de la Lliga.

En primer lloc, parlant d'aquests col.laboradors, faren referència a Josep Pla, que inaugura una llarga sèrie d'articles sota el títol de "L'anarquia ambulante" i més tard "L'anarquia difusa", dedicats a la crítica dels moviments rabassaires i a subratllar que al camp català regnava el desordre i "l'anarquia". En general, els articles d'en Pla són inofensius, en el sentit de que els seus arguments són tan febles, i les seves crítiques tan mancades de fonament i tan basurdes, que més aviat fan riure en lloc d'induir a creure en elles.

A més dels articles de Josep Pla, cal destacar els de Manuel Brunet, Massaguer i Marfà, especialment aquest darrer, si bé no hi col.laboren de forma tan sovint.



A continuació fem una llista del nombre d'articles dedicats al tema del camp, exposats mes per mes:

- gener: - 1 article de R. Massaguer
- febrer: - 1 article de R. Massaguer i 1 de Vidal i Guardiola.
- març: - 17 articles de Josep Pla sobre el tema del camp
- abril: - 9 articles de Josep Pla, en la mateixa línia.
- maig: - 6 articles de Pla, 2 editorials, 1 de Massaguer i 2 de Brunet.
- juny: - 4 editorials, 1 de Vidal i Guardiola i 1 de Massaguer.
- juliol: - 1 editorial, 1 de Brunet i 1 de Massaguer.
- agost: - 2 articles de A. Romeu i 2 de Brunet.
- setembre: - 3 articles de Marfà, 2 de Garriga Massó, 3 de Batalla i 3 de Brunet.
- octubre: - 3 articles de Marfà, 1 de Batalla i 1 editorial.  
(2)
- novembre: 1 article de Massaguer i 4 de Marfà
- desembre: 5 articles de Marfà sobre els debats parlamentaris entorn el Projecte de Llei de Contractes de Conreu.

A més dels articles que "La Veu de Catalunya" dedica al tema, cal dir que també publica ressenyes dels actes i de tot el relacionat amb l'IACSI (notes, juntes, assemblees, estudis, conferències) i amb els seus membres.

Informa molt sovint dels actes dels rabassai-

res en contra de la llei i els contractes establerts, de les alteracions de l'ordre public al camp, de l'evolució dels recursos presentats pels propietaris contra la primera llei del camp, i de les seves notes de protesta i assemblees contra els perills que la situació comporta, segons ells, per la propietat i l'economia agrícola catalanes.

La posició de la Lliga pot resumir-se clarament, fent referència a la seva campanya, que destaca les alteracions de l'ordre, aprofitant l'avinentesa per criticar la gestió de l'Esquerra en tots els terrenys, en particular al camp. Es pot dir que aquestes alteracions i conflictes s'exageren i al mateix temps es posa de relleu que abans (i quan diuen això volen dir abans de la proclamació de la República i el Govern de l'Esquerra), que abans, inssistim, regnava la pau i l'harmonia al camp català, defensant la tradició de la masoveria i el "teacte familiar" que es donava al camp de Catalunya, costums ara destruïdes per la política demagògica i electorera de l'Esquerra, que ha provocat conflictes a on abans no n'hi havien.

Les principals idees es manifesten entorn la defensa de la propietat i els drets dels rabassaires i contra la reforma prevista, que, segons ells, altera les bases de l'economia agrícola catalana. Es diu que la Llei és un "desastre", un "fracàs", un "lladronicí" i que provocarà l'ensorrament de l'economia catalana, i que és absurd "intentar redimir els rabassaires" (6 de març).

En quant a la situació al camp, es parla de "anarquia", "subversió", "coaccions", "agitació", "terrorisme", "atemptats a la propietat", etc. Les crítiques a l'Esquerra són molt freqüents, podriem dir-ne que són contínues, i les acusacions dirigides contra el

Govern catalá l'acusen de corrupció i demagogia. Però, pel contrari, es fan tota classe d'elogis a la política de la Lliga, parlant de la República con una etapa de "caos" i "decadència".

En concret, referent a la situació conflictiva del camp, hi han dures critiques als Jurats Mixtes i la revisió de contractes, i a la tasca del poder judicial. Com a culminació de les absurditats impreses em aquest diari durant el periodo treballat, podem citar un article de Josep Pla, el dia 16 de març, dient que la Reforma Agraria suposa una alteració dels valors espirituals, i manifestant-se en contra de la lluita de classes (3).

Cal fer esment també de la tasca de Manuel Brunet a "La Veu". Els seus articles són de vegades insultants contra la Unió de Rabassaires i contra el moviment camperol en general, arribant a identificar els rabassaires com a "atracadors". A més, amb respecte als propietaris, Brunet té una actitud provocadora, incitant-los a deixar de banda tota actitud "legalista", donada l'actuació de la Generalitat; diu que cal que reaccionen, és a dir, demana que es mobilitzin contra el Govern catalá.

Aquesta actitud general de la Lliga és, sens dubte, la preparació de la posició que el partit adoptarà enfront la Llei de Contractes de Conreu l'any següent com veurem més endavant, una defensa incondicional dels interessos del propietaris, agrupats entorn l'Institut Agrícola Catalá de Sant Isidre.

- B -

INFORME DEL DIARI "LA VEU DE CATALUNYA" DE

L'ANY 1934 (GENER - OCTUBRE)

En tot aquest període "La Veu de Catalunya" serà un diari essencialment polític doncs la tasca informativa era completa en gran part per "La Veu del Vespre". Aquest diari, òrgan de la "Lliga Catalana", és a dir, de les dretes, centrarà sistemàticament les seves crítiques sobre l'Esquerra, el seu òrgan més important "La Humanitat" i sobretot en el seu líder polític Companys, acusant-los de dividir als catalans, de sabotejar l'autonomia, de "anticatalans", anarquistes, i inclús de feixistes. Les seves campanyes seran fetes primerament per guanyar les eleccions municipals de gener de 1934, més tard, per justificar la seva retirada del Parlament Català; doncs el critiquen de "feude" de l'Esquerra; per evitar-ho, intentaràn potenciar un sistema electoral proporcional. El mateix passarà a l'Ajuntament. Vist que totes aquestes campanyes d'obstrucció no tiraran endavant, i que no aconseguen millorar la seva correlació de forces dintre de les institucions més o menys autonòmiques, diran, com la "guineu", "que las uvas están verdes" i intentaràn anar-se'n cap a Madrid a veure si allí les podien "menjar més madures".

La Lliga demostrarà els seus bons propòsits, oferint el seu concurs parlamentari per a la formació

del Govern Samper; això els portará a Catalunya com a Espanya, a unir-se amb les dretes més centralistes i, per exemple, depositarán la seva confiança en el "jefe" : Gil Robles. Justificarán aquesta actitud afirmant que les dretes espanyoles respecten l'Estatut (sic) malgrat que no matitzaven si u farien en el futur.

En el referent als problemes del camp, l'enca rregat dels comentaris serà en Marfá, que publica sema nalmment i, de vegades, amb menor freqüència, articles de mitja plana, on s'ataquen sistemàticament la Llei de Contractes de Conreu, l'"anarquia del camp", el separa tisme catalá i la política "disgregadora" de l'Esquerra. També l'ajuden en la brega en J. Ma. Batalla amb les se ves cartes "sensibleres" i en Sabaté, acabarán d'emboli car la troca.

"La Veu de Catalunya" es fa ressó només, dels documents i notes de totes les entitats de propietaris (IACSI, entitats econòmiques, etc).

Fent una relació dels editorials o comentaris de primera plana dedicats al problema del camp, encara que a les altres planes, moltes més vegades hi han comen taris o articles relacionats, amb la llei de Contractes de Conreu, també de molt interés. Els editorials, orde nant-los mes per mes, són els següents:

abril:	3 editorials
maig :	10 editorials
junt :	13 editorials
juliol:	6 editorials
agost:	8 editorials
setembre:	2 editorials (1)

En principi la Lliga potencia (abril) junta - ment amb alguns diputats tradicionalistes i radicals una

proposició incidental demanant una acció al Govern contra la Llei de Contractes de Conreu. Una vegada assolit aquest proposit, i essent a continuació dictada la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals, el seu objectiu serà aconseguir que es compleixi el fall del Tribunal.

A partir del moment en que la Generalitat es referma en la seva posició de defensar la Llei de Contractes (juliol), el contingut dels comentaris dels principals col.laboradors, fonamentalment Brunet i Pla, aquest darrer corresponsal de "La Veu" a Madrid, girarà entorn la defensa aferrissada de la sentència, al·ludint a la "rebel·lia" de la Generalitat i més concretament del president Companys. Cada vegada es veu més clarament el viratge, de la Lliga i de les dretes en general, enfront a l'obra legislativa del bieni anterior (restabliment de la pena de mort, llei d'amnistia, llei d'arrendaments rústics etc.)

Les dretes i en concret la Lliga volen un Govern més dur, que dugui a terme una política contra el proletariat, contra les esquerres i la Generalitat. Per aixó, al mes de setembre, dirán que la Generalitat està en franca desobediència i que cal un Govern fort, actiu i ben preparat (J. Pla). Més tard, a l'octubre, demanarà un govern "que vulgui, sápigui i pugui actuar amb eficacia", cal restaurar l'autoritat i la llei arreu del país. Però una vegada produïda la crisi de Govern i després de l'entrada en aquest de la CEDA, que no acceptarà la seva col.laboració, la Lliga diu que es mantindrà expectant i independent, sense cap compromís.

Durant tot el periodo estudiat es fa continua la referència al "patriotisme", al "seny" catalá, però veiem que identifiquen aquests conceptes amb la defensa dels seus interessos, en concret en el cas de la Llei de

Contractes, en la defensa de la propietat agraria. Aquesta actitud, basada en la necessitat del partit de mantenir la seva "clientela" els valdrà freqüentment les crítiques tant de les dretes com de les esquerres, que qualifiquen la seva política com de "vacil·lant".

Malgrat que va assolir els seus objectius: fer caure a l'Esquerra del Govern de la Generalitat i arribar a un Govern de "mano dura", malgrat tot això, insistentment, la Lliga va sortir malparada d'aquestes maniobres, i concretament, això es reflexarà a les eleccions de febrer del 1936, en les quals pràcticament es pot dir que la Lliga desapareix com a partit.

Es pot resumir amb les paraules d'en Hurtado: Que la Lliga va actuar "Amb una inconsciència difícil d'entendre no s'adonava que, en aixecar-se contra les institucions de la Catalunya autònoma, feia el joc dels adversaris tradicionals del país i desmentia la seva gran història catalanista com si desitgés veure destruïda l'autonomia abans de consentir-la en mans que no fossin les pròpies". (2)



- C -

INFORME DEL DIARI "EL NATI" DE 1934

(ABRIL-OCTUBRE) (1)

"El Matí" és un diari de ideologia podriem dir-ne democristiana, malgrat que en alguns casos, per exemple, en el cas que estudiem de l'afer de la Llei de Contractes de Conreu, la seva actitud es radicalitza i arriba algunes vegades a identificar-se amb les dretes catalanes (Lliga i "La Veu") o espanyoles (cita frequent dels articles de "El Debate" dedicats al conflicte derivats de l'esmentada llei.

En primer lloc haig de dir que aquest diari dedica sovint els seus editorials al problema del camp, com es desprén de la següent llista per mesos:

Abril:	1 editorial
Maig:	2 editorials
Juny:	6 editorials
Juliol:	8 editorials
Agost:	7 editorials
Setembre:	5 editorials
Octubre:	3 editorials

Creiem que "El Matí" efectua en el periode estudiat una modificació dels seus plantejements pel que fa a la seva actitud enfront el problema plantejat al

camp. Ara veurem més concretament el tractament dels diversos temes i les cites que es fan dels altres òrgans de premsa.

A més dels editorials a que ja hem fet referència, destaca la cita d'articles publicats per Anguera de Sojo a "La Veu", una serie dedicada a l'anàlisi i crítica de la Llei, la cita també dels articles d'en Roig i Bergadà a "La Vanguardia", aquest de caire molt més moderat, i algun altre de Durán i Ventosa ("La Veu") i Gaziol ("La Vanguardia").

El diari dóna molta importància, expresada a partir de la quantitat de espai que hi dedica, a les notes de protesta de les diverses associacions de propietaris de les diferents comarques, als nombrosos documents adreçats per aquests propietaris al Govern, a les notes i manifestos de l'IACSI i de les entitats econòmiques catalanes. També publica ressenyes i acords de les assemblees de la Lliga i de les conferències dels seus dirigents (especialment Cambó, Abadal i Ventosa i Calvell).

Amb respecte als articles no editorials del diari trobem uns quants dedicats al problema agrari, la major part d'ells signats per Gaston Gerard, entorn dels diferents aspectes del conflicte, la gestió de l'Esquerra, el recurs, les derivacions jurídiques del plet, el Reglament de la Llei, etc. Apart d'aquests articles hi ha algun altre, un signat per un tal "Angelus", curiós, ja que assegura que entre les aspiracions i reivindicacions rabassaires i la doctrina de l'església al respecte hi ha una certa confluència, que les diferències es manifesten en els mètodes empleats per assolir-les; i algun altre article de caire paternalista, com un de P. Vinyoles i Vivet sobre "El millorament de la vida camperola", publicat a l'octubre, després de que tot el con-

flicte hagi arriuat al final, que no crec que tingui cap importància.

Peró no hem de creure, en veure aquest tipus d'articles que podriem dir-ne conciliadors, que sigui aquesta la tónica del diari. En efecte, ja abans de plantejar-se el conflicte entorn la Llei de Contractes de Conreu, el diari es dedicava a fer una dura crítica a la gestió de l'Esquerra a la Generalitat. Al mateix temps, "El Matí" tenia dues seccions fixes, "L'anarquia al camp" i "Els conflictes del camp", en les quals es publicaven totes les notes de protesta dels propietaris a las que hem fet referència abans, i els desordres promoguts pels rabassaires en quedar-se amb les collites i no fer els lliuraments convinguts als propietaris.

En principi, davant el plantajament del conflicte i la tramitació del recurs davant el Tribunal de Garanties per part del Govern, el diari adopta una actitud moderada, de concòrdia. Pensen en un principi que el plet es podrà resoldre a Catalunya, i fan continues crides a la bona voluntat i, que seguirán després de la sentència, fins arriuar al mes de juliol en que, en la nostra opinió es produeix un canvi de táctica i d'enfocament dels temes. A la "Revista de premsa", augmenten les cites dels articles dels diaris dretistes ("La Veu" i "El Debate") i la campanya en contra de la política de l'Esquerra es fa molt més violenta, es publiquen moltes més notes dels propietaris, etc. Com a exemple citarem un article editorial, publicat el dia 21 de juliol, que marca el viratge de "El Matí". En aquest editorial, agressiu, sota el títol de "L'anarquia al camp", es defensa l'actitud i els interessos dels propietaris, dient que els pagesos están en una situació de "rebel·lia" i fent una duríssima crítica al Govern català i a la tasca de les Comissions Arbitrals. Veiem doncs que ara ja s'ha abandonat la posició neutral i passiva dels principis i es pren po

sició en favor dels propietaris. En aquest sentit, cal remarcar que al mes de setembre, en produir-se l'assalt al local de l'IACSI i davant l'assemblea de Madrid organitzada pels terratinents catalans sota els auspicis de l'Institut de Sant Isidre i el recolzament de la CEDA, "El Matí" parla de la "barbarie de la ciutat", després dels desordres al camp, en relació a l'assalt al local de l'Institut, i critica la decisió del Govern català de prohibir la sortida dels autorcars cap a Madrid, per tal d'assistir a l'assemblea.

Quan el conflicte es radicalitza, els atacs contra l'Esquerra es fan extensius als socialistes espanyols, responsables, segons el diari, de tots els problemes, i els editorials dedicats al camp es fan més violents. Cal citar, per exemple, títols tan significatius com: "Sota el signe de la violència", "Una falla d'autoritat", "Les flames de l'odi", "El problema del camp", "Per qué calla el Govern de Madrid?", etc.

Davant dels fets d'octubre es criticarà durament l'actitud del Govern català, "culminació de tots els error dels darrers mesos", i s'arribarà inclús a manifestar la seva disconformitat amb que s'apliqui la immunitat parlamentària als membres del Govern català, justificant la seva actitud a través de l'argument de que "la pena repare el delicte".

Diuen que en realitat el plet català no era tal, sino la preparació d'un moviment revolucionari. Malgrat aixó es mostren d'acord amb les afirmacions d'en Cambó, en dir, que els responsables dels fets d'octubre no són els catalans, sino els seus dirigents, demanant que l'autonomia sigui respectada.

En quant a les coincidències amb la visió dels

propietaris, cal citar un editorial del dia 19 d'octubre en el que es diu que tant la Llei com el Reglement són nuls, que cal conservar la riquesa agricola catalana donant protecció als propietaris, i que cal aplicar les lleis anteriors a la Llei de Contractes de Conreu. Aquesta identificació entre la riquesa agricola catalana i els interessos dels propietaris la trobem en un manifest de l'Institut de Sant Isidre de 1932, al que fem referència en parlar dels documents.

- D -

INFORME DEL DIARI "LA VANGUARDIA" DE L'ANY 1934

(ABRIL-OCTUBRE)

A l'analitzar aquest període podem trobar una evolució en l'actitud del diari enfront la Llei de Contractes de Conreu en concret, i en relació a la Generalitat. El diari adopta una postura de no "mullar-se" gaire, i tracta de mantenir la concòrdia entre les forces enfrontades (almenys així ho diu). Pro tal com veurem més tard, s'ataca la gestió governamental de l'Esquerra. Els "sucsesos" del camp són relatats més insistentment.

Cal destacar que mentre publiquem, evidentment, tots els comunicats i documents dels propietaris, no en trobem quasi cap dels conreadors. En les seves cròniques o comentaris hi trobem clarament una postura a favor dels propietaris, de la "justícia" de la propietat i d'atacs a l'Esquerra. Si bé no podem dir que sigui òrgan de cap partit, és clarament un diari de dretes, que es mou sempre dintre d'un terreny molt segur, és a dir, conservador, a on es poden trobar totes les referències del Govern central, dintre d'aquestes es poden trobar manifestacions dels membres del Govern de la Generalitat i de "l'Esquerra Republicana de Catalunya". Pro també es poden trobar articles o notes de "renova -



ción Española", tradicionalistes, radicals, agraris, "CEDA", entitats econòmiques, IACSI, etc.

Selecciona, en els seus comentaris de premsa de Barcelona, articles dels diaris "La Humanitat", "L'Opinió", "La Publicitat" i també de "La Veu de Catalunya" "El Correo Catalán", "Diario de Barcelona", "Renovación" i "El Diluvio" i entre els de Madrid "El Debate", "ABC", "Ahora" i "El Liberal".

Cal destacar entre els seus col·laboradors al que va ser el seu director, Agustí Calvet i Pascual, que signa els seus articles sota el pseudònim de "Gaziel", donarà o intentarà donar al diari un enfoc centrista, convertint-lo en un dels òrgans de informació més importants. També cal destacar a Gual Villalbí (futur ministre de Franco), Roig i Bergadá, Lafuente Vanrell, Osorio Royo Villanova, Anguera de Sojo, Carlos Soldevila...

A diferència d'altres diaris no té cap columna dedicada al problema del camp, si bé d'això s'ocuparan diferents comentaristes, com per exemple el mateix Gaziel, els articles jurídics de Anguera de Sojo...

Insistent de nou en l'evolució del seu tractament del tema de la llei de Contractes de Conreu i les seves derivacions, es pot dir que existeix una primera etapa mesurada, es a dir, està a l'expectativa de la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals, si bé ja abans hi podem provar els atacs que fan Gual Villalbí (7-4-34) i sobretot els dels diferents comunicats de l'IACSI, entitats econòmiques, Palau, Lliga Catalana (Cambó, Trías de Bes, etc) Però també si poden trobar crítiques a aquests darrers, acusant-los de portar el conflicte més enllà de l'Ebre. En aquesta línia hi estan en aquests moments la Unió Democràtica de Catalunya, Roig i Bergadá i el mateix Gaziel.

A partir de la sentència, és a dir, el mateix dia 5-6-34, trobem ja articles defensant la "Unidad nacional" signat per Royo Villanova, en el que es critica el "separatismo catalán". També es poden trobar, en el mateix sentit, notes de "Renovación Española", "Derecha Catalana", IACSI, "Lliga", "Trigueros Castellanos"...

"La Vanguardia" es mantindrà en una postura molt paral·lela a la del Govern, és a dir, recolzant la fórmula jurídica, però al mateix temps trobem també articles d'en Gaziol en els que parla de "la pugna entre las dos Españas", en els que demana també la concòrdia entre els catalans. Aquest mateix autor mantindrà també posturas molt contradictòries i confoses, doncs tant aviat diu que "la Constitución está por los suelos", com ataca a la presidència de la Generalitat i altres organismes, i al mateix temps busca la concòrdia. A partir del mes de setembre ja es comença a parlar, com en altres diaris de "la anarquía en la ciudad", arran l'assalt al local de l'IACSI, i també alça el to al destacar els incidents entre els rabassaires i propietaris, titolant aquests fets com "rebeldía campesina"

Al arribar els primers d'octubre es poden trobar ja titolars tremendistes, com el que segueix: "Las armas de la Generalidad". Durant els fets d'octubre deixa de apareixer quatre dies, i el dia 9 parla de les "jornadas trágicas", doncs, cal destacar que, si bé mai pren el to dels diaris dretans de Madrid ("El Debate", "ABC"), es manté en una postura molt oportunista, doncs el mateix "Correo Catalan" (tradicionalista) l'acusa en aquest sentit. Gaziol, mantindrà una postura de defensar la República i el Govern, parlarà com altres diaris del "alzamiento revolucionario", "revuelta", i en la mateixa línia, un altre col·laborador parla de la "actitud teatral de Companys". A finals de mes ja es pot trobar una posició de caire espanyolista: "España aplasta a los rebeldes" (A. Pego)

- E -

INFORME DEL DIARI "EL CORREO CATALAN" DE

L'ANY 1934 (ABRIL - OCTUBRE)

L'òrgan d'opinió del tradicionalisme a Catalunya, "El Correo Catalán" inicialment no va manifestar gaire preocupació pel plantejament de la qüestió rabassaire. La incidència de ple en el tema vindrà a partir del mes d'abril. A partir de ací, asiduament estarà present una columna genèrica especialment dedicada al tema sota l'epígraf de "La qüestió rabassaire", firmada sempre per Román Horera. Quan l'assumpte cobri un relleu especial, aquesta qüestió del camp català passarà a ocupar l'atenció dels editorials de primera plana, cosa que tindrà lloc catorze vegades dins el periodo que ens ocupa.

També, en aquest cas, igual que succeïa amb la "Veu de Catalunya", la paraula escollida per definir la situació creada al camp per la Llei de Contractes de Conreu, serà -com deia en Josep Pla al diari esmentat- "anarquia. Però, la visió del diari no sempre coincidirà amb els altres de la seva família dretana, i especialment sostindrà polèmiques amb "La Vanguardia" -acusada de oportunisme-, amb "l'opinió" i "La Publicitat", premsa que de una o altre forma es movia en un terreny que podriem dir-hi "estatutari" o "autonomista". Per "El Correo Catalán", tradicionalista i hiperespanyolista, el problema de la Llei de Contractes de Conreu, és una sim

ple derivació, la causa de la qual radica en l'Estatut d'autonomia: "aquellos todos trajeron estos barro". I naturalment, darrera d'aquesta causa es troba el mal per autonomasia: La República.

Per aixó, a aquest diari, sempre tan preocupat pels problemes que porta la "masoneria", la Lliga no va assumir plenament el paper que hauria d'assumir, deixant-se dominar per la "polítiqueria". "El Correo Catalán" volia mides redicals, assumint un llenguatge que de vegades s'assimilá al de "El Debate". Morera col·laborador especialitzat en el tema, no es recatará de exigir "rigor en la aplicación de las leyes". Però, de fet, la filosofia fonamental és la mateixa que la de la Lliga i el seu òrgan d'expressió: "lo peculiar de Cataluña es lo tradicional, lo que es", intentar canviar, modificar lo real será atemptatori contra la "catalanitat", es a dir, el típic raonament ultraconservador, base del que en sociologia positiva s'enten per "estática social" -lo perenne-.

A partir d'aquesta consideració, cal dir, que desde "El Correo Catalán" s'intentarán totes les mixtificacions, arribant inclús a intentar dividir als rabassaires en "probos" i facciosos. En última instancia, per a ells, el problema rabassaire no será altre cosa qu'el resultat, no de la realitat social, sino de l'acció d'uns intel·lectuals "de Ateneo", que desconexerian la realitat o anirian de mala fe.

RESUM CRONOLÒGIC (D'INFORMACIÓ I OPINIÓNS)  
DEL DIARI PORTANTVEU DE LA "LLIGA", "LA -  
VEU DE CATALUNYA", DURANT L'ANY 1933.

RESUM CRONOLÒGIC DEL DIARI

LA VEU DE CATALUNYA - 1933

Mes de Gener

Dia 18.- Article de R. Messeguer, Catalunya autònoma ... Crítica a l'actitud del Govern de la Generalitat assenyalant que al camp català no hi han conflictes i que no calen transformacions (1).

Dia 24.- Assemblea de propietaris agrícoles a Girona per analitzar la reforma agrària. S'analitza el perill que suposa per la propietat i es sol·liciten modificacions de la Llei. Preocupa el tema de la declaració de finques que serà la base del inventari que prepara el Institut de Reforma Agrària.

Mes de Febrer

Dia 6.- Conferència de J. Maspons i Camarasa. Assenyala els perills que suposa la Llei de Contractes en una perspectiva expropiadora.

Dia 7.- Article de R. Massaguer De les terres catalanes. Crida l'atenció davant el desastre que suposa la Llei.

Dia 14.- Reproducció d'un article de "El Correo Catalán" que assenyala que el problema rabassaire ha de solucionar-se al marge de problemes partidistes.

Dia 20.- Ressenya de la reunió del Consell Directiu del Institut Català de Sant Isidre. S'analitza la usurpació de col·lites.

Dia 24.- Ressenya de la Junta General del Institut de Sant Isidre. Es tracten els temes de la declaració de finques i de la declaració de rendes.

Dia 25.- Article de Miquel Vidal i Guardiola que és un cant a la liberalització de comerç agrícola com a solució dels problemes agraris. L'Estat no ha d'intervenir.

#### Mes de Març

Dia 2.- Article de R. Massaguer de pessimisme entorn al futur agrícola català. La agricultura es la base de la vida econòmica catalana. La reforma que es preveu no cobreix les necessitats adequades.

Dia 4.- Article de Josep Pla (2) sota l'epígraf genèric de L'anarquia ambulante. Dura crítica a la reforma agrària.

Dia 6.- Article de Josep Pla La política de la Unió de Rabassaires. És absurd intentar redimir als rabassaires.

Dia 7.- Article de Josep Pla que identifica la Unió de Rabassaires amb l'Esquerra Republicana (3).

Dia 8.- Article de Josep Pla La tàctica de la Unió de Rabassaires. Acusa a la Unió d'intentar subvertir les relacions de producció al camp, trencant l'harmonia existent.

Dia 9.- Article de Josep Pla L'anarquia difusa. Les etapes d'un conflicte. Diu que la Llei de Contractes serà un fracàs jurídic.

Dia 10.- Article de Josep Pla dient que la Llei portarà l'anarquia al camp.



Dia 11.- Article de Josep Pla dient que es prepara l'ensorrament de l'economia agrícola catalana (4).

Dia 13.- Article de Josep Pla Atac als Jurats Mixtos dient que són un artilugi en mans de la Unió de Rabassaires (5).

Dia 14.- Article de Josep Pla La justícia al Penedès. Diu que entorn al camp català es fa demagògia i política electorera.

Dia 15.- Article de Josep Pla que denúncia l'anarquia que s'està creant al camp català i l'absurditat de la revisió de contractes que es pretén fer (6).

Dia 16.- Article de Josep Pla dient que la reforma agrària altera els valors espirituals (7).

Dia 17.- Article de Josep Pla que analitza la situació del conflicte agrari a la muntanya de Montserrat.

Dia 18.- Conferència d'Aureli Joaniquet: Anàlisi de la reforma agrària i les seves repercussions a Catalunya (8).

- Article de Josep Pla. Fa un atac al mot d'ordre de la Unió de Rabassaires ("la terra és del amo i els fruits són dels qui la treballen"). Analitza aquesta afirmació.

- Ressenya d'una sessió del Institut de Sant Isidre que tracta de la valoració dels productes agrícoles i de les declaracions de les rendes.

Dia 20.- Article de Josep Pla: Una teoria sobre absentisme. Anàlisi comparatiu entre la situació agrícola a Catalunya i Castella, referint-se al absentisme dels propietaris (9).

Dia 21.- Article de Josep Pla: Una política corrompuda. Acusa a l'Esquerra de corrupció i fa el logis a la Lliga.

Dia 22.- Article de Josep Pla: El "bisbe" d'Igualada. Acusa al alcalde d'Igualada d'èsser "republicà dictatorial", i partidari del comunisme llibertari.

Dia 24.- Article de Josep Pla que critica la situació agrícola al camp a la Sagarra: La pobresa genera malestar.

- Referència al estudi del Institut de Sant Isidre sobre "La declaració de rendes".

Dia 31.- Informació "Sobre els atropellaments dels rabassaires" a Sant Sadurní.

#### Mes d'Abril

Dia 5.- Article de Josep Pla que analitza la situació a la comarca del Pla de Bages on la propietat ha sofert les més importants modificacions.

\ - Segueix la informació sobre la agitació dels rabassaires a Sant Sadurní. Nota dels propietaris de Vilafranca criticant les manifestacions del parlamentari Riera.

- Dia 6.- Article de Josep Pla dient que els atacs contra la situació (relacions de producció) al camp català són injustos. Aquestes relacions no sols no han de suprimir-se sinó que s'haurien d'estendre a tota Espanya. El "tracte familiar" que existeix en les relacions de producció agrària catalana és "exemplar" (10).
- Dia 7.- Article de Josep Pla que critica el poder judicial davant la seva manca d'independència. Diu que en el referent a la Llei de Contractes es coacciona a la justícia.
- Dia 8.- Article de Josep Pla ridiculitzant als pagesos i acusant a la Generalitat d'acceptar situacions "ilegals".
- Dia 11.- Conferència d'Enric Sala a Mollet explicant el programa agrari de la Lliga i criticant la Llei de Contractes.
- Dia 15.- Text de les conclusions que la Unió de Rabassaires va remetre al President Macià amb motiu de la manifestació d'adhesió a la República (es tracten diversos temes: redempció del rabassaire i dels arrendataris, desaparició dels contractes d'aparceria, qüestió dels crèdits agrícoles, etcètera.)
- Dia 20.- Article de Josep Pla que denúncia la situació agrària a Girona on "regna la coacció" des d'el moment en que es proclamà la República.
- Dia 21.- Idem. sobre la mateixa temàtica gironina.
- Dia 22.- Ressenya de l'Assemblea de la Unió de Sindicats Agrícoles.
- Dia 24.- Article de Josep Pla en que segueix l'anàlisi del camp gironí i tracta de la "Mort d'Acció Social Agrària".

Dia 25.- Article de Josep Pla sobre el mateix tema. Parla del fracàs de l'agitació i de la decadència d'Acció Social Agrària.

Dia 26.- Text del dictàmen del Institut de Sant Isidre relatiu al projecte de la Llei de Contractes. Crítica del projecte.

- Ressenya crítica d'un míting rabassaire en que parlà el conseller Selves.

- Article de Josep Pla: El cas de Sant Pere Pescador. Diu que la República ha portat el caos i la decadència.

Dia 27.- Article de Josep Pla analitzant la situació agrícola al Empordà.

- Reproducció d'una entrevista de "La Vanguardia" amb Jaume de Riba, president del Institut de Sant Isidre: el projecte de la Llei de Contractes va "contra la riquesa rústica catalana".

Dia 28.- Declaracions del diputat rabassaire Jaume Sellés. Diu que el projecte de la Llei de Contractes no respón al ideari de la Unió de Rabassaires però creu que acabarà vinculant-se a les seves necessitats.

Dia 29.- Referència a una entrevista de "La Vanguardia" amb l'ex president de la Unió de Rabassaires, Francesc Riera. Ataca el projecte de Llei de Contractes.

Dia 30.- Idem. amb Carles Jordà, president de la Unió de Sindicats Agrícoles: es mostra satisfet amb el projecte.

Mes de Maig

Dia 5.- Article de Josep Pla que analitza la situació agrària a la comarca de Vic. Diu que la Llei de Contractes posarà en perill la riquesa.

- Reproducció d'una entrevista de "La Vanguardia" amb el conseller de Justícia, senyor Pere Coromines, que defensa el projecte.

Dies 6 i 7.- Articles de Josep Pla analitzant els problemes a la comarca de Vic.

Dia 11.- Article de Josep Pla sobre el mateix tema atacant als polítics dient que són els únics responsables de l'agitació social.

Dia 12.- Article de Rafael Massaguer analitzant el projecte de Llei de Contractes de Conreu en els seus diversos aspectes.

- Conferència de Pau Cerdà i Rovira a Unió Catalana: el projecte de Llei no solucionarà els problemes.

Dia 13.- Article de Josep Pla: La energia difusa. Parla un revolucionari.  
Ridiculització dels dirigents de la agitació camperola.

Dia 14.- Ressenya de la assemblea de propietaris agrícoles del Penedès amb la participació de membres del Institut de Sant Isidre i de representants d'Igualada, Sabadell i el Vallés.

Dia 16.- Article de Manel Brunet: Crítica de la actitud "legalista" dels propietaris del Penedès, malgrat tot el Govern de la Generalitat no compleix la Llei.

Dia 17.- Article de Josep Pla d'anàlisi de la situació agrària al Vallés.

Dia 20.-- Editorial: El problema de la terra. El·logis a la intervenció parlamentària de Raimon d'Abadal sobre el problema agrícola (11).

Dia 21.-- Editorial: L'esquerra presonera. Crítica de l'actitud de l'esquerra "presonera de la seva pròpia demagògia".

Dia 23.-- Ressenya de l'Assemblea de propietaris agrícoles d'Igualada: "Es necessari defensar la propietat rústica".

- Ressenya de l'Assemblea de propietaris agrícoles de Manresa, sostenint iguals criteris que els de Igualada.

Dia 24.-- "Desordres rabassaires" a Castellet i Gornal.

Dia 25.-- Editorial en el que s'analitza l'Assemblea de Propietaris celebrada a Igualada.

- Article de Manel Brunet: El preu d'unes eleccions. Creu que la problemàtica agrària serà bàsica a les properes eleccions i que aquesta qüestió pot acabar amb la autonomia.

Dia 28.-- Creació de la "Aliança de Pagesos de Catalunya": entitat independent dels partits polítics que afirma "defensar els interessos de Catalunya i de la República", així com els de "La agricultura catalana, amenaçada".

#### Mes de Juny

Dia 2.-- Editorial: L'anarquia al camp el·logiant la resistència de la Lliga davant la discussió del projecte de Llei de Contractes al Parlament de Catalunya.

Dia 7.-- Miting rabassaire a Manresa amb la participació d'Amadeo Aragay. S'assenyala l'actitud bèl·lica dels propietaris.

- Dia 8.- Manifest de unes entitats de propietaris agrícoles posant de relleu el caràcter modèlic de la agricultura catalana.
- Dia 9.- Editorial sobre el problema de la terra dient que l'Esquerra ha convertit en polític un assumpte que és jurídic. El logis a la Lliga.
- Article de Miquel Vidal i Guardiola dient que s'intenta una transformació violenta de la propietat que conduirà al anarco colectivisme.
- Dia 15.- Article de Rafael Massaguer: La reforma agrària catalana camí d'un desastre: el projecte de llei es anàrquic i generarà confusió.
- Dia 16.- Conferència d'Albert Alavera a Unió Catalana. Diu que Catalunya pateix per partida doble: pel Govern de la República i pel Govern de la Generalitat.
- Dia 20.- Ressenya d'un míting celebrat a Tarrassa per la Unió de Rabassaires. Un orador indica i denúncia que "s'està proposant un nou sistema de propietat agrícola" amb la nova Llei de Contractes.
- Dia 23.- Editorial en el qual es destaca l'intervenció parlamentària de Raimon d'Abadal sobre la Llei de Contractes.
- Article de Joan Ventosa i Calvell: acusa al Parlament d'ésser injust i crida l'atenció sobre els desordres que produirà.
- Dia 25.- Editorial : El acompliment de les lleis. Crítica a l'actitud de "satisfacció" explicitada pel governador civil després de la votació de la Llei. "Aquestes autoritats que permeten, repetidament, l'incumpliment de les lleis".

Mes de juliol

Dia 1.- Article d'en Manel Brunet: De la conveniència de dosificar el lladrocini, en el que es fa referència a la Llei sobre Contractes de Conreu aprovada en el Parlament Català.

- Article d'en Rafel Massaguer: en el que es denuncia novament l'atemptat a la propietat.

Dia 7.- Editorial denunciant l'anarquia i el terrorisme al camp.

- Reproducció de unes declaracions del governador civil en les que s'assenyala que els problemes agrícoles es solventaràn amb l'aplicació de la Llei.

Dia 12.- Es fa referència als desordres rabassaires a Borjes Blanques.

Dia 15.- Nota del Institut de Sant Isidre denunciant que els aparcers no compleixen la Llei aprovada pel Parlament de Catalunya.

Dia 16.- Nota indicant que el Institut de Sant Isidre es nega a designar els delegats a les comissions arbitrals que han d'aplicar la Llei de Contractes de Conreu. S'assenyala també que es recorrerà contra la Llei doncs el Govern de Catalunya no la respecta.

- Denúncia de que els aparcers de Manresa no compleixen la Llei promulgada per el Parlament de Catalunya.



Mes d'Agost

Dia 2.- Nota del Institut de Sant Isidre en la que s'indica que els rabassaires són els "àrbitres" de la Llei.

Dia 4.- Es reproduïx un article de "El Debate" en el que es critica l'actitud dels rabassaires i de l'Esquerra. (12).

Dia 6.- Article d'en Manel Brunet en el que es parla de la assimilació de l'actitud dels rabassaires amb la dels atracadors.

Dia 12.- Article d'en Manel Brunet en el que es diferencien tres menes de pagesos: els propietaris, els rabassaires bons i els rabassaires dolents.

Dia 20.- Ressenya sobre la situació conflictiva en el camp de Manresa.

Dia 25.- Ressenya sobre la situació conflictiva a Sant Feliu de Llobregat.

Dia 26.- Article d'en Amadeu Romeu en el que es defensa la propietat i els drets del propietari.

- Recurs al Tribunal de Garanties Constitucionals contra la Llei de Contractes fet per l'Institut de Sant Isidre.

- Els propietaris agrícoles de Manresa e Igualada designen al senyor Sánchez Romàn perquè els representi en el recurs presentat contra la Llei de Contractes.

Dia 30.- Article d'en Amadeu Romeu en el que segueix defensant la propietat i els drets del propietari.

- Els propietaris de Figueres i La Bisbal designen al senyor Joan Castillo (advocat de Madrid).

Mes de Setembre

Dia 2.- Article d'en Joaquim Marfà: El conflicte dels rabassaires en el què s'ataca la labor destructiva de la Unió de Rabassaires i de la Llei de Contractes.

Dia 5.- Resposta d'en J. Garriga i Massó : Una acusació injustificada en la que es critica un article de "La Humanitat", que atacava el patriotisme d'alguns propietaris agrícoles i considera l'acusació com a demagògica.

Dia 6.- Article d'en Joaquim Marfà en el que de nou ataca la Llei de Contractes i els seus efectes retroactius.

- L'Institut de Sant Isidre designa al advocat Felip Rodés i Baldrich per defensar el seu recurs contra la Llei de Contractes.

Dia 8.- Article d'en J. Garriga i Massó en el que ataca de nou a "La Humanitat" i defensa el dret de propietat.

- Els propietaris agrícoles de Tarragona designen al advocat Rafel Guerra del Ríó perquè defensi el seu recurs contra la Llei de Contractes.

Dia 10.- Idem de Sabadell i Tarrassa designen al advocat Miguel Maura.

Dia 13.- Article d'en Joan M<sup>e</sup> Batalla que ataca la tesi : La terra és per qui la treballa.

Dia 14.- Els propietaris de Reus, Falset i Gandesa designen a un advocat de Badajòs (!): Rafael Salazar Alonso.

- Id. id. de Lleida: José M<sup>a</sup> Lamamié de Clairac. (13)

Dia 17.- Id. id. de La Seu d'Urgell, Solsona i Servera nomenen al advocat Melquiades Alvarez per la defensa dels seus recursos contra la Llei de Contractes.

Dia 23.- Article d'en Joan M<sup>a</sup> Batalla: Un seriós advertiment, en el què adverteix sobre les conseqüències que tindria el fet de que els rabassaires s'apoderessin de tota la producció agrícola.

- Els propietaris de Girona i Santa Coloma designen al advocat Manuel de Bofarull.

Dia 24.- En Manel Brunet fa un article sobre la apel·lació a Madrid.

Dia 26.- Article d'en Manel Brunet: La comèdia i drama dels rabassaires, en el què es parla sobre l'anarquia al camp.

Dia 27.- Article d'en Joaquim Marfà sobre la massoveria en el què diu que es fonamental en l'economia catalana.

Dia 28.- Denúncia dels "abusos rabassaires" en el Pla de Bages.

Dia 30.- Article d'en Joan Maria Batalla: La tàctica pitjor, en el què denúncia el contuberni de l'Esquerra amb la Unió de Rabassaires.

Mes d'Octubre

Dia 1.- Nota del IACSI en la que es solidaritza amb les aspiracions de la Comissió d'Enllaç de la Unió Espanyola de les Organitzacions Agropecuàries.

- Ressenya sobre la protesta de la Unió de Rabassaires al Govern per incompliment de la Llei de Contractes. El Sr. Aragay renúncia a la seva acta de diputat, en solidaritat amb els rabassaires.

Dia 4.- Article d'en J. Marfà sobre l'agitació social camperola. L'Esquerra comença a ésser víctima dels seus propis errors.

Dia 5.- Denúncia dels desordres i expoliacions dels que han estat víctimes els propietaris del camp.

Dia 8.- Article d'en Joan Maria Batalla en el que analitza el procés de "rarificació" de les relacions entre l'Esquerra i la Unió de Rabassaires, entorn a la interpretació de la Llei de Contractes.

Dia 11.- Article d'en J. Marfà en el que es diu que no s'acompleix l'esperit de la Llei.

Dia 25.- Article idem. en el que fa referència a la nova llei agrària i en el que s'ataca la pretensió de la Unió de Rabassaires per la qual els contractes d'aparceria i massoveria volen ésser substituïts per els d'arrendament en metàl·lic.

Dia 31.- Editorial titolat: Per la nostra pagessia en la que es relata l'Assemblea de Propietaris celebrada el dia 29 per l'Institut de Sant Isidre.

- Ressenya de l'Assemblea de Defensa Agrícola, amb els discursos de Cirera Voltà, J. de Riba i d'altres en la qual s'arriba a les conclusions següents: manteniment de l'aparceria, lliure contractació i respecte a la propietat ...

Mes de Novembre

Dia 1.- Article d'en Rafel Massaguer: el nou atac a l'Esquerra i la seva demagògia. També critica la seva gestió al camp deguda als interessos electorals per part de l'Esquerra.

Dia 10.- Article d'en J. Marfà en el què es fan els logis al programa agrícola dels propietaris.

Dia 15.- Article idem: en el que es parla que es la demagògia electoral la que mou a l'Esquerra en la seva política, especialment en el camp. I en el que es critica el projecte de Llei de Contractes.

Dia 16.- Article d'en J. Marfà sobre l'anarquia rabassaire i la demagògia de l'Esquerra.

Dia 17.- Idem. continuant l'article anterior.

Dia 19.- Nota del Institut de Sant Isidre en la que es desvincula del Partit Agrari Català, doncs aquest va a les eleccions amb el Bloc Nacional de Dretes.

Dia 23.- Nota del IACSI ratificant-se en les conclusions aprovades per l'Assemblea de defensa agrícola.

Dia 24.- J. Marfà fa uns comentaris sobre les eleccions.

Mes de Desembre

Dia 2.- Article d'en J. Marfà en el que es diu que l'Esquerra ha alterat les bases de l'economia catalana.

Dia 6.- Article idem. en el que fa un anàlisi dels diferents aspectes de la Llei de Contractes de Conreu i en el què defensa la llibertat de contractació, la diversificació dels contractes ...

Dia 9.- Article de idem. en el que es comenten les discussions parlamentàries entorn a la Llei de Contractes i en el què es citen les intervencions de : R. d'Abadal, Carreras i Artau ... (14).

Dia 15.- Article idem. en el que s'ataca la intervenció parlamentària d'en Serra i Moret.

Dia 20.- Article idem. en el que s'analitzen les sessions parlamentàries. I s'elogia als senyors Carreras Artau, de Abadal i la Lliga en general. (15).

#### NOTES

- (1).- L'autor parla dels resultats positius del règim jurídic de la terra a Catalunya i de la superioritat de l'agricultura catalana (reproduït a l'apèndix documental).
- (2).- Josep Pla és el col·laborador de "La Veu" encarregat de tractar el problema agrari. Aquí inicia la sèrie d'articles que, publicats a la primera plana del diari, primer sota el títol de "L'anarquia ambulante" i després "L'anarquia difusa", fan referència a la situació a les diverses comarques catalanes, tractant de ridiculitzar el moviment i les reivindicacions rebassaires. Més endavant, a l'any 1934, Pla serà corresponsal del diari a Madrid.
- (3).- A més, s'estableix una comparació entre Seguí (Sindicat Unic) i Riera (Unió de Rabassaires) fent una mica de història de la tradició i l'ambient polític al camp (p. 1, columnes 6-7).
- (4).- L'autor al·ludeix a l'empitjorament progressiu, al seu parer, de la situació al camp, i parla de la "interpretació popular" de la Llei, el trencament de pactes per part dels parciers i el domini de la situació, en mans ara de la Unió de Rabassaires - (Veure apèndix documental).

- (5).- Fa referència al fracàs de les negociacions per tal de donar solució als conflictes; parla també de la "comedia" dels Jurats Mixtes i de la "relaxió del principi d'autoritat" (p. 1, columna 6-7).
- (6).- Fa al·lusió al bloqueig contra el dret de propietat i el recolzament dels jutges als parcers, donada la confusió entre justícia i política de partit.
- (7).- Referències a la lluita de classes entre la Unió de Rabassaires i els propietaris.
- (8).- Conferència que tingué lloc a Unió Catalana entorn el problema agrari a Catalunya. Referències als perills de confiscacions.
- (9).- Diu que la terra és un negoci ruïnós i estableix una comparació entre la situació de Catalunya i la de Castella. Fa referència també a l'absorció provocada al sistema social català pel creixement de Barcelona.
- (10).- Critiques a la forma en que s'a plantejat la Reforma Agraria, que és una injustícia contra la propietat catalana, i en concret, critiques a les figures de Domingo, Nicolau d'Olwer, J. Carner i Aragay.
- (11).- Diu que abans no hi havien conflictes i que aquets són resultat de la propaganda demagògica de l'Esquerra, que recolza l'incompliment de les lleis per part dels rabassaires.



- (12).- L'article de "El Debate" és un editorial en el que es diu que la llei catalana del camp és absurda y abusiva.
- (13).- Nomenament dels advocats per part de les associacions de propietaris (p.8, columna 2).
- (14).- Marfà defensa la situació al camp abans de la República, els contractes establerts i els interessos dels propietaris. El-logis als diputats de la Lliga.
- (15).- Marfà critica els plantejaments de l'Esquerra, que fan que el Projecte de Llei de Contractes de Conreu no s'atengui a les realitats de l'economia agraria (p. 10, columnes 2-3-4).

- 3 -

RESUM CRONOLÒGIC (D'INFORMACIONS I OPINIONS)  
DE 'LA VEU DE CATALALUNYA' DURANT L'ANY -

1934

370

RESUM CRONOLÒGIC DEL DIARI "LA VEU DE CATALUNYA"

1934

Mes de Gener

- Dia 2 .- El diari i la "Lliga" critiquen l'elecció d'en Companys a la Presidència de la Generalitat, i diuen que no és la figura més representativa.
- Es comença a criticar el projecte de Llei de Contractes de Conreus
  - Martí, J: "els rabassaires inicien el conflicte del camp"....
- Dia 2.- Es critica als senyors Largo Caballero, Hurtafo i Lluhi i Vallescá , d'apel·lar a la violència
- Cambó centra la seva conferència en guanyar les eleccions municipals
- Dia 5.- Pla: "gran escandol al Congrés en la sessió d'elogi fúnebre del Sr. Maciá"
- El Sr. Albiñana parla sobre el espanyolisme del Sr. Maciá..." )1)
- Dia 6.- Brunet: L'Estatut ja es prou migrat i encara el volen hipotecar més els polítics de Madrid.
- Dia 9.- Duran i Ventosa: "ara començarem realment l'autonomia i retornarem a la concòrdia"
- Dia 13.- Brunet: Cas deshipocar, fonamentalment l'Estatut de l'esquerranisme que confón "Patria" i "partit"
- Dia 30.- La Lliga diu: que no assistira al Parlament de Catalunya, doncs les esquerres obliden que l'ordre public ha sigut traspasat a Catalunya i no a l'Esquerra. L'Estatut i l'Autonomia no poden ésser ni d'esquerres ni de dretes, són questions de "Patria"... (2)

## Mes de Febrer

- Dia 1.- Domenech, F: "L'Esquerra Republicana de Catalunya i l'Unió de Rabassaires no han trovat cap més solució, que la de quedar-se amb les terres de l'amo"
- Dia 10.- Marfa, A.: "La Llei de Contractes de Conreu esta poc elaborada, per aixó s'han encallat al article 7 i a més no tots els diputats són rabassaires"
- Dia 14.- Martí Esteve parla de que l'Autonomia esta en perill, si no es resol el problema de valoració dels traspassos de servei.
- Dia 17.- Marfa (en dos articles li cada setmana) comença a criticar sistemàticament la Llei de Contractes de Conreu de no respectar la voluntat del poble, de discutir precipitadament els articles.
- Dia 20.- El Institut Agrícola Català de Sant Isidre dona compte de les noves gestions a Madrid sobre els recursos al Tribunal de Garanties Constitucionals

## Mes de Març

- Dia 4.- Es critica a "La Humanitat" d'enverinar l'anim de Catalunya de dividir els catalans i llençar uns contra altres, propietaris contra conreadors. També critica a la Lliga d'ésser "traidora i anticatalanista".
- Dia 9.- Critica a l'Esquerra Republicana de Catalunya, al Parlament de Catalunya d'aprovar els arti-

cles Llei de Contractes de Conreu a raig fet.

Dia 11.- Companys, Selves, Lluhí i Vallesca, Esquerra Republicana Catalana i les seves amistats espanyoles són criticats de sabotejar l'Autonomia

Dia 22.- Al Parlament de Catalunya s'aprova la Llei de Contractes de Conreu sense ombra d'oposició

Dia 27.- El Sr. Marraco parla contradictoriament doncs diu que és estatutista respecte a Catalunya, pro antiestatutista respecte al reste de les regions

Dia 28.- Marfa, : "El problema del camp aquesta vegada no ve inspirat des de França sino del marxisme i l'anarquisme" (3)

#### Mes d'Abril

Dia 8.- Marfa critica setmanalment la Llei de Contractes de Conreu. Primer sembla que té interès en que es publiqui de premsa. "s'aproximen les collites i no s'ha promulgat la Llei de Contractes de Conreus, pero després es veu clar que el que vol es arribar mes de premsa al conflicte, doncs no para de dir que el camp no existeix justícia, ordre, autoritat

Dia 20.- Marfa: "aquesta Llei no correspon a la realitat jurídica de Catalunya, sino el que existeix és una subversió de la situació jurídica. S'ha legislat per perjudicis de classe, per finalitats partidistes".

Marfa: "per a confirmar la seva positura política, comença relatant detalladament tots els "cassos" i tot el que passa al camp a la seva manera.

Dia 22.- Es pot apreciar cada vegada d'una forma més clara les positures del Institut Agrícola Català de Sant Isidre, de les entitats econòmiques i dels propietaris agrícoles, en especial del Sr. Cirera que diu: "he fet les gestions a Madrid per a salvar la riquesa agrícola catalana"

Dia 24.- La Lliga fa una nota: contra la "funesta" Llei de Contractes de Conreu, per l'Autonomia, per el dret, per l'economia de Catalunya.

- Dintre els apartats de comentaris de premsa es seleccionen cada vegada més articles dels diaris més dretans, "A.B.C.", "El Debate", (4) ¿Adónde va la tierra catalana?... a la deriva"; "la única oposición ha sido de la Unión Democrática de Cataluña (sin la Lliga)" "La Ley es sumamente radical. Priva que los capitales la fecunden y a los propietarios que empleen trabajadores..."

Dia 21.- Duran i Ventosa dona una conferencia: "L'auto<sup>u</sup>nomia fracasara pels errors gravissims del go<sup>u</sup>vernants de l'Esqueurra" ; "Cal incorporar la vida de la Pàtria, com a poble..."

Dia 25.- Cambó, Ventosa i altres diputats de la lliga presenten una proposició, junt amb els tradicionalistes Srs. Bau, Sangenis i el Radical Palau... sol·licitant que el govern recorri al Tribunal de Garanties Constitucionals perque

sigui resolta la qüestió de competència, citant els articles: 15 de la Constitució i sobretot la llei de Reforma Agrària del 15.IX.32 (5).

#### Mes de Maig

Dia 3.- Vallés Estruch: "La Llei de contractes de Conreu fomenta les terres ermes, doncs no es mecanitzaran els cultius..."

Dia 4.- Royo Villanova critica el traspàs del servei de Justícia, doncs s'exigeix el coneixement del dret català i de la llengua. Afirmar: "L'Estatut és reaccionari,... doncs no defensa el criteri unitari espanyol..." "Cal atacar el separatisme català" (6)

Dia 5.- El Govern de Madrid presenta un recurs contra la Llei de Contractes de Conreu... El Consell de Ministres acorda que destorbin l'economia agrària i la vida jurídica, i per això sotmeten la Llei de Contractes de Conreu al Tribunal de Garanties Constitucionals per inconstitucionalitat.

- Al mateix temps la Generalitat elabora un llarguissim decret, en el que es contesta indirectament al Govern de Madrid.

Dia 6.- En la editorial es comença a defensar l'Autonomia i per això es justifica el recurs fet pel Govern al Tribunal de Garanties Constitucionals

- Anguera de Sojo planteja: "és legislació agrària i social? o bé, legislació civil?, doncs la Llei de Contractes de Conreu tècnicament ha estat del tot descuidada, és d'una infelicitat perfecta". En un altre article dirà que no



es tracta de dret civil i per tant no cal comptar en dies hàbils. "polemiques no, veritats"

- "La Veu" ceitica al Sr. Sbert de fer imprudents manifestacions doncs, totes les lleis del món tenen prohibit a tots els jutges de fer declaracions (7)
- Samper exposa les raons que ha tingut el Govern per a recórrer al Tribunal de Garanties Constitucionals.

Dia 8.- El Secretari General del Tribunal de Garanties Constitucionals aclareix que els recursos han estat posats per particulars.

Dia 9 .- Pla critica els advocats de fer demagogia electoral, histerisme i arbitrarietat. Per això cal esperar la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals per evitar l'anarquia i el bandolerisme al camp (8)

- Cambó defensa el Tribunal de Garanties Constitucionals "es peça essencial de l'Estatut, doncs té per missió aplicar i interpretar la legislació vigent entre ella, la Constitució i l'Estatut (9)

Dia 10.- L'editorial critica els periòdics d'esquerrès de desconexença o de separatisme

- Parlant de la Esquerra Republicana Catalana, diuent: " interpreten un drama o una comedia?"
- Es donen normes per l'administració de justícia en ço que es refereix al nomenament del President de la Audiencia Territorial

Dia 11.- La Lliga demana una nova Llei electoral en la que es doni la representació proporcional, en

contra el sistema majoritari. Al mateix temps critica la manifestació dita "antifeixista" doncs el feixisme per ara no existeix.

- Marfa: "l'Esquerra continua la demagogia... qualificant a la Lliga de "traidora"

Dia 12.- Editorial sobre la conferencia del Sr. Trias de Bes sobre l'Esquerra Republicana de Catalunya l'Autonomia i la Llei de Contractes de Conreu... "les lleis "pétita" i "gran" van en contra la tradició jurídica i l'organització rural de la nostra terra"

Dia 15.- Editorial: "la veu d'un patriota" Cambó en la seva conferencia al Palau de la Musica, va parlar de la posició de la Lliga davant la Llei de Contractes de Conreu. Critica al mateix temps, l'Esquerra Republicana de Catalunya d'anar contra les objeccions i els vots de la Lliga en la Institució de Reforma Agraria. També la critica de feixiste doncs confon el partit amb l'Estat, el partit amb el Govern (10)

- El Sr. Cid (Partit Nacional Agrari): "es necessitava actuar "de dalt abaix" i no "d'abaix a dalt" (11)

Dia 17.- Carreras i Artau afirma que la llei estrangula la masia catalana

Dia 19.- El Sr. Hurtado es nomenat comisari al Tribunal de Garanties Constitucionals.

- Companys critica a Cambó de llençar el govern de la Republica contra la Llei de Contractes de Conreu votada pel Parlament Catala.

Dia 22.- Borrás i Prim parla de la Llei de Reforma Agra

ria, del concepte de dret de propietat en la història del dret i a la vegada crítica al socialisme de confondre el dret de propietat amb el dret sobirà i per tant el considera un retrocés verd el feudalisme.

- Rovira i Virgili és criticat de confondre inconstitucionalitat amb incompetència, remences amb rabassaires, moviment polític amb moviment jurídic.
- En una editorial es diu: "La Lliga no vol una treva sino convivència civil"
- L'Autonomia i la llei catalana són tepitjades pel Consell de la Generalitat.

Dia 29.- Llansa Feliu, des de les pàgines de "La Veu" intenta dividir maniqueament els rabassaires entre bons i dolents (12)

Dia 30.- La vaga de camperols solament vol perjudicar als propietaris

#### Mes de juny

Dia 1.- Anguera de Sojo crítica el "Pacte de la Generalitat" (21-IX-31) (13) així com les publicacions d'errades, d'impressió, conceptes, gramàtica i procediments.

Dia 2.- Relació de la vista del Tribunal de Garanties Constitucionals, en la que es crítica al Sr. Hurtado de fer un bon discurs a la manera burgesa i amb bon plantejament de tècnica declamatoria la suficient per no ofegar les subtilitats...

- Dia 6.- Brunet: "El timo del Catalanismo" (segueix):  
Els esquerrans segueixen qualificant a la Lliga de "traïdors" per recórrer al Tribunal de Garanties Constitucionals, però no volen conèixer arguments de dret, de prudència i només es declaren catalanistes.
- Fall del Tribunal de Garanties Constitucionals: El Parlament de Catalunya s'excedí en les seves atribucions. Es refusen els aspectes civils social i més tard el hipotecari i el processal. La Llei de Contractes de Conrei es considerada anticonstitucional.
- Dia 8.- Marfa: Parlar de dies naturals ha sigut un cop fallit del Conseller de Justícia.
- Dia 9.- Es publica el test de la sentència i els vots particulars.
- Companys: "El persistent error dels governants de Madrid en contra l'Autonomia Catalana i la defensa i seguretat de les institucions de la República", i acaba demanant ordre, serenitat i disciplina.
  - "La Veu" critica d'anarquiste i anticatalanista a Companys, doncs és ara quan Catalunya més mereix l'autonomia. "Quina garantia restaria a l'Estatut, si en el conflicte entre els dos governs no es pogués recórrer a un tercer: El Tribunal de Garanties Constitucionals. Cal patritisme i serenitat.
  - Estat Català, "la Falç", Unió Democràtica de Catalunya, s'ofereixen a Companys davant l'ofensa que l'Estat Espanyol ha comés contra Catalunya.
  - S'instala la censura de premsa arreu d'Espanya

Dia 13.- La Generalitat considera urgent la Llei de Contractes de Conreu.

- Duran i Ventosa: "per damunt dels interessos materials, electorals i particulars hi ha una cosa: ¡Catalunya!... (14)
- L'Esquerra es retira de les Corts de la República Espanyola, secundada condicionalment pels nacionalistes bascos (15)
- Editorial R. de Abadal va defensar l'actitud patriòtica de la Lliga, aquesta es eterna enemiga de la revolució. Cal defensar l'autonomia dintre d'una legalitat.
- R. de Abadal és insultat al Parlament de Catalunya de "traïdor"...

Dia 14.- Ventosa i Calvell feu el seu discurs a la sessió de Corts per arribar a la concòrdia.

- Comenta l'arribada dels diputats esquerrans, la manifestació i el mitng on es canten "els Segadors". Companys declara que el Tribunal de Garanties Constitucionals és el que va contra la Constitució.

Dia 15.- Samper aconseguix que la propoisció incidental dels monarquics sigui ajornada.

- La minoria popular agraria a proposta d'en Gil Robles refuta l'actitud de la Generalitat "contra l'anarquia, contra els traspassos de serveis de justícia, d'ordre public..."

Dia 16.- Brunet critica a la vegada el programa burgés de: Fe, Patria i Amar" i el de "La terra per qui la Treballa".

- La Lliga ha obtingut a les Corts que siguin res

respectats els drets de Catalunya, amb motiu d'aixó, fa un gran desplegament de conferències... sota el lema: "La Lliga davant el moment actual"

- Marfa intenta fer una divisió sociològica dels conreadors: els rabassaires, els que els segueixen i els bons?

Dia 17.- Pla crítica al Govern de feblesa, desorientació..., "una de freda i una calenta"

- El Govern de Catalunya s'ha col·locat en una actitud de franca desobediència civil.

Dia 20.- El Govern Samper diu que espera una solució jurídica

- Maura: "des de dimarts l'Estat Espanyol acaba a l'Ebre..."

Dia 26.- Cambó: "cal complir la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals per salvar l'Estat i la Constitució, Catalunya té dret a una legislació civil"

Dia 28.- Samper diu que en Companys és el representant del poder central a Catalunya i és fa un decret on es delimiten la jurisdicció de la Generalitat i del Estat.

- Es parla ja d'una possible modificació de la Llei de Reforma Agrària i que el Govern pugui legislar per decret.

Dia 29.- Editorial de "La tragedia del senyor Companys diu- és que no pot aguantar a les multitud no més amb esperança. Les esquerres per disminuir la propia feblesa criden més, pero per aixó no tenen més raó.

Mes de juliol

- Dia 1.- Editorial: a les esquerres, als socialistes, i als monarquics, és a dir als "defensors" de l'autonomia, sols els preocupa i els interessa la Generalitat com instrument, en definitiva per a servir-se d'ella
- Radicals, monarquics, tradicionalistes, La Lliga, Condeferació Espanyola de Dretes autonomes Partit Agrari i Partit Radical Democràtic acaten l'Estatut i respecten Catalunya
- Dia 3.- Nota de la Lliga: "L'actitud de la Lliga enfront l'incompliment de la sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals... per a salvar l'esdevenidor de l'economia agrària..."
- La Generalitat diu que estudiara el reglament per a fer efectiva la Llei de Contractes de Conreu
  - El Sr. Ventosa diu: Catalunya té facultats per legislar en matèria civil dins els preceptes de la Constitució i l'Estatut.
  - Continua el desplegament de conferències per part de la Lliga: més de 70 en un dia
- Dia 4.- Editorial: el conflicte segueix en el mateix estat, però de mica en mica el seny augmenta, s'imposa. Falta tindre més tacte entre Barcelona i Madrid. No cal buscar solucions immediates, sino en el esdevenidor.
- Dia 5.- El Govern obté la confiança. La Lliga, els tradicionalistes i Renovación Española abandonaren els ascons a l'hora de votar

- Dia 6.- Comentari de la Lliga: "Segueix l'opressió...  
L'actuació feixiste de l'Esquerra"
- Dia 7.- Gassiot Magret: La fórmula jurídica no pot ésser altre que el respecte de les llibertats dels contractans, aquesta es l'autonomia més important"
- El Sr. Samper siu que el silenci és part integrant del pla tractat per resoldre el problema
- Dia 10.- Manifest de la Lliga criticant a l'Esquerra Republicana de Catalunya dient que no es tracta d'un moviment Catalnista, sino de demagogia i dictadura.
- Dia 11.- Editorial: El Govern és oportunista respecta a Catalunya. Mentrestant, al camp no hi ni llei ni justícia.
- Dia 14.- Editorial dedicat a dir que la Lliga no intervingué en la redacció de l'Estatut de Núria, pero sí en l'Estatut interior perque es subsanessin els defectes... (17)
- Dia 15.- Marfa critica a l'Esquerra i Unió de Rabassaires de fer promeses abans de governar i ara són víctimes de llur actuació demagògica.
- Minguíjon: "el problema es jurídic, nada tienen que hacer los políticos, ni los movimientos sentimentales de los pueblos... (...) La vencida no queda lastimada en su dignidad... Es mejor acatar la sentencia que sumir a la sociedad en la anarquía"
  - El Govern central dona a Companys la condició de Representant de l'Estat de Catalunya.



Dia 20.- El Sr. Companys diu que la Llei de Contractes de Conreu s'adapta a la Constitució a l'Estatut i el que falta és extremar l'atenció en la confecció del Reglament que ha de regir-la

- "El Debate" : "consideramos la respuesta como una burla y una claudicación, pues parece ser que la rebeldía triunfa"

Dia 24.- El Sr. Vendrell diferencia el catalanista del autonomista. El primer considera l'importancia de la Patric Catalana, com afirmació del nostre poble. L'autonomia per a ell no és més que un mitjà, una consciència. En canvi, l'autonomista vol governar en un territori del Estat segons el franc voler dels catalans

Dia 25.- Es fa public el text del reglament de la Llei de Contractes de Conreu.

Dia 26.- "L'Oponió" "El Govern espanyol tindra que vindre a Barcelona a dedicar un homenatge al Reglament... i d'aquesta manera s'ha estés la partida de defunció al Tribunal de Garanties Constitucionals

Dia 28.- "El Debate" comenta: "los actos de desacato a la justicia en Catalunya. Ejemplo: En el palacio de Justicia se ha injuriado al Estado Español..."

Dia 29.- Editorial: "El Reglament de la Llei de Contractes de Conreu está a punt d'esvair les il·lusions que els catalanistes haguessin pogut tenir respecte l'Autonomia i l'economia agraria cal tenir paciència... pel restabliment de la concòrdia.

- J. Ma' Batalla inicia una serie sensiblera de "Cartas a un amic sobre la qüestió del camp" ;on s'aniran comentant tot una serie d'incidens robatoris...

Mes d'Agost

Dia 2 .-Editorial: "Hem observat silenci per patriotisme pero l'opinió catalana ha quedat decebuda amb la publicació del Reglament"

- D. Segarra critica a macia i a Companys de crear les utopiques esperances "de la caseta i l'hortet"
- Companys diu que la Llei de Contractes de Conreu correspon a l'esperit de la politica d'esquerres que segueix el Govern i la Llei ha estat dictada amb les facultats que te el Parlemnt Catala

Dia 5.- "La Veu" critica el Reglament de: expropiació forçosa dels rpropietaris, les juntes arbitrals i si són suprimides les vendes desapareixerien les escriptures , per aixó demana l'ajornament de l'aplicació fina a la seva aprovació (18).

Dia 7.- Editorial: " Es critica la dictadura de l'Esquerra a Catalunya terra de la llibertat i la lleialtat.

- "El Matí" : "Mentres a la Puerta del Sol es vé jugant a l'escamoteig del problema, a la plaça de Sant Jaume es juga a donar allargaments i provocadores dilacions... A la vegada augmenta l'anarquia i l'intranquilitat i hom viu sota el signe de la violencia".

Dia 9.- Anguera de Sojo inicia en "La Vanguardia" una serie d'articles sobre el Reglament de la Llei de Contractes de Conreu: "Es difícil que un reglamento implique en sí una entidad substantiva. La ley es nomra en sí misma. El reglamento ha de contener su desarrollo practico, su adaptación a la realidad de las cosas y de los hechos"

Dia 10.- "La Vanguardia": "¿No les parece a nuestros gobernantes que ya es hora de acabar con la anarquía en los campos? (...) no existe autoridad ni ley y los derechos de los propietarios son atropellados..." (19)

- L'Institut Agrícola Català de Sant Isidre critica el Reglament i a la vegada denuncia els diferents actes d'anarquia al camp...
- "L'Humanitat": "Els mancaments a l'Estatut venen de les actituds de molts funcionaris i organismes de l'Estat Central... son inadmissibles pels catalans".

Dia 12.- Editorial: "Perque tans fusells al carrer?" So n simbol antidemocratic...

- "El Socialista": "El gobierno porpone i la CEDA Confederación Española de Derechas Autonoma dispone... La Clave está en Gil Robles o en el órgano de Acción Popular o en el "Debate"
- La Comissió Mixta de traspasos de serveis elimina les Juntas Arbitrals. Reconeixem a l'Estat la legislació en materia de Jurats Mixtos.

Dia 17.- Batalla, J. ma.: "Els esquerrans sacrifiquen la pau de Catalunya a les seves conveniencies politiques, i es dona el cas paradoxal que mentre lluiten contra la Federació Anarquista Iberica,

foemnten l'anarquia al camp"

- L'Institut Agrícola Català de Sant Isidre sintetitza el seu programa
  - 1) Apoliticisme
  - 2) independència per a defensar els legítims interessos: La nostra política és política econòmica
  - 3) però això no nega que certs partits es posin al servei de la propietat rural.

Dia 19.- Editorial: comença a parlar de tendències secessionistes, separatistes que s'han presentat sempre damunt de la massa popular quant aquesta té una gran desil·lusió

- "Diario de Barcelona", "Debate": critiquen les declaracions del Sr. Companys al distingir entre: "representante del Gobierno de Madrid", President de la Generalitat i President de l'Esquerra
- "El Debate": "Grave es que un poder regional adopte posiciones de rebeldía contra los tribunales y que el poder central no sepa reducirlo. Pero más grave es que millones de españoles no encuentren justicia"

Dia 21.- El Govern de la República es disgusta per les declaracions del Sr. Companys, doncs aquest ha demostrat les seves simpaties pels municipis bascos. Un dels ministres diu que és un atac a la Patria...

- Companys respon: que una cosa és el Govern de la Generalitat i una altra molt diferent és l'Esquerra Republicana de Catalunya...

Dia 22.- "La Veu": "Esser catalanista no vol dir que hem d'aprovar tot el que faci el Parlament o la Generalitat, l'essencial en el catalanisme és el sentiment de Patria Catalana... el idioma, el dret, doncs aquests resten fidels a les essències pairals, a la tradició catalana (20)

Dia 23.- Editorial: Cambó "No hi han dos nacionalismes que siguin iguals" "La Veu" : "el nacionalisme ens imposa el respecte a la personalitat i a l'autonomia dels diferents pobles peninsulars"

- "El debate": "La postura sediciosa del Sr. Companys es criticable ya que desconfia de las soluciones que se quieren dar..."

Dia 24.- Narfa: "El Reglament és volguer recórrer un camí tortuos per transformar-lo en llei, és una forma més d'empitjorar la situació"

Dia 26.- Martí Esteve en el "Liberal": Lo que existe es una ofensiva contra la Ley de Reforma Agraria

Dia 28.- "El Matí" : "Dret i força es complementen... sense força no es té eficàcia i sense dret es converteix en una tirania"

Dia 30.- "Estat Català" i Unió Democràtica de Catalunya" (?) volen una proposició separatista i de censura als partits governamentals.

#### Mes de septembre

Dia 1.- Nota d'Acció Política de la Lliga explicant perquè no anira a Zumarraga, ni a Madrid, pero s'adhereix a les aspiracions autonomistes d'Euskadi i a la defensa de la riquesa agrícola de Catalunya.

Dia 2.- Editorial: "Donar a un altre lo que esteu, perquè ho hagin acordat uns senyors, no té res a veure amb el patriotisme i l'amor a Catalunya (21)

- "El Debate": "Los forcejeos entre el Gobierno de España y la Generalitat son debidas a que la "Esquerra" se resiste a modificar la composición de las Juntas Arbitrales..."

Dia 5.- Editorial: Dom Sutrzo "A Italia la violencia es el poder, i l'ordre a l'oposició". La Veu comenta que difícilment podriem trovar una frase més exacta per a Catalunya. Les dictadures feixistes o demagògiques són l'entronització de la violencia i viuen gracies a una serie de trucs... (22)

- Marfa, J: "No és cert que l'assemblea de Madrid sigui anti-patriotica" (23)
- Estelrich, J : "Els esquerrans solament tenen propòsits partidistes i pertorbadors de la pau social"
- Editorial: retrets antagonics: "s'ens acusa per l'Esquerra d'abandonar l'autonomia per defensar la propietat i per part de les dretes d'abandonar la propietat rural per ésser autonomistes. Aixó demostra que els dos són falsos i fallaciosos. L'autonomia no pot, ésser mai contra la propietat, la riquesa i el treball de la nostra terra" (24)
- "El Matí": critica el silenci i la passivitat davant els múltiples problemes.

Dia 6.- Durán i Ventosa "El catalanisme i l'autonomia". Cal acabar amb la confusió de Catalunya, amb el partit que políticament l'explota'''' "Catalun-

ya ha disminuït en nivell econòmic i de civilització..." "L'autonomia no vol dir, per sí sola, catalanisme. Es un mitja polític i per això pot ésser bé o mal emprada..."

- Dia 7.- Brunet: "El Royo-Exprés" "Avui per demanar justícia, el catalanisme no ha fracassat, només ha sigut substituït pel rabassarisme... "L'Estatut ha caigut en mans de gent que han pogut aprofitar-lo per a defensar tota mena d'interessos materials... Comprometen el catalanisme i poden fer-lo fracassar..."
- "El Hatí": Abans es parlava d'anarquia al camp Avui es parla de "barbarie a la ciutat"
  - "El Correo Catalán". "Diario de Barcelona i "El Debate" carreguen les tintes contra la "fechoria" els atracadors, ... i sobre tot contra els incendiàries del Centre del Institut Agrícola Català de Sant Isidre, afirmant que és una provocació. La "Generalitat y el tinglado que hay detrás de ella oprime y atropella los derechos legítimos e impulsa una labor revolucionaria"
  - Nota de la Generalitat prohibint el viatge en autocars a l'assemblea de Madrid per qüestions d'ordre públic.
  - "La Veu": "els socialistes, comunistes i anarquistes prediquen i quan podem practiquen la violència, intenten instaurar la dictadura dels proletaris o el comunisme llibertari per la lluita de classes i la revolució social, per això volen el Front Únic"

Dia 8.- Editorial: "Asisteixen a l'assemblea de Madrid prop de 10.000, a desgrat de tots els obstacles, entre la violència i la legalitat, entre els socialistes i altres revolucionaris de Madrid que han volgut impedir la llibertat d'expressió. Ho

s'ha demanat res més que l'acompliment de la lei  
la justícia, en la que recolza tota civilització  
societat civil..." (25)

Dia 11.- L'Assemblea rabassaire al cine Broadway , prenen  
l'acord de formar llistes de noms dels assembleis-  
tes de Madrid per si calgues arribar a una acció  
violente...

- "La Veu": "Companys insulta" als assembleistes  
de Madrid de "tridors" i "fills espuris de Cata-  
lunya"
- Dencas clausura l'Institut Agrícola Català de  
Sant Isidre (26)
- Pla: "La formació d'un govern majoritari és ques-  
tió de dies; és clausura la "Casa del Poble" de  
Madrid. El péndol de l'opinió espanyola no fa  
res més que pujar cap a la dreta".
- "El Socialista" : "El Gobierno hizo que una huel-  
ga pacífica se convirtiese en un complot revolu-  
cionario"
- "Diario de Barcelona" : "Nos encontramos ante  
un enemigo cada vez más provocador, osado y cínico"

Dia 12.- Brunet critica a Companys, Barrera, Pestaña,  
Maurin de no anar abans al monument d'en Casano-  
va, doncs deien que el catalanisme era egoista,  
antiquat, estret de pit i curt de gambals. El  
seu catalanisme ara está enterbolit per un "legi-  
tismine esquerra"

- "El Debate" : "Por si no fuera poco la actitud  
de rebeldía de la Generalitat, ahora los tribu-  
nales de justicia sufren injurias, coacciones,  
no són obedecidos y son asaltados por la turba..."
- Nota del Consell de Ministres: "Es trova un vai-



xell amb armes i municions al Malón..." La crisi de Govern es plantejara abans de que aquest es presenti a les Corts?"

- Dia 13.- El Sr. Badia dimiteix. Exigit des de Madrid?
- Els jurats mixtos de la rpopietat rústica són decretats d'acord amb el Consell de Ministres
  - Els Srs. Dencas i Martí Esteve surten cap a Madrid
- Dia 14.- Ja es planteja: estem en vigílies d'una sagnant revolució? Anarco-sindicalistes, separatistes, esquerristes, preparen un moviment subversiu per impedir formar un nou govern.
- Dia 15.- Marfa segons en Brunet : "Estem al segon acte de la tragedia de l'Esquerra"
- Dia 16.- Cantos fa l'obertura dels tribunals; en el seu discurs analitza la funció del jutge, llei, cons<sup>titució</sup>, Parlament, Tribunal de Garanties Cons<sup>titucionals</sup>...
- Dia 19.- Pla: "els darrers fets anarquics creen per sí sols la plataforma per anar cap a un govern fort actiu i ben preparat" (27)
- "La Humanitat" : "les dretes volen cada vegada més un govern mes dretiste i una politica contra el proletariat, les esquerres i la Generalitat"
  - "El Matí": "La política espanyola sembla a puny de donar un tomb cap a la dreta... és lògic, el pais ho espera després de les eleccions de Novembre".
- Dia 20.- "El Debate" : "La solución es un gobierno fuerte"

- Companys diu: "No hi han motius per a reintegrar-nos al Parlament, existeix encara la qüestió basca"
- Dencas es nomenat Conseller de Governació

Dia 22.- Homenatge al Sr. Badia: Segona "Renovación": Els elements feixistes de l'Estat Català volen fer un desfilé com els "requetes" i lluiran camisas com Hitler o Mussolini ( ) Estat Català es posa en contra de l'Esquerra Republicana de Catalunya

- Els propietaris acusen a la Lliga d'actitud vacil·lant i equívoca, abandonant la defensa del règim jurídic... "La Veu": "No és cert. Quí va apel·lar al Tribunal de Garanties Constitucionals? Qui va sostindre al Govern Samper? (28)

Dia 23.- La lliga demana que els seus diputats es reintegrin al Parlament Català degut a les exigències, a la ineptitud i el sectarisme de l'Esquerra

Dia 26.- Pla! "L'Estat català d'alarma ha calmat molt els esperits. Cal plantejar cara a la anarquia i tornar la confiança al país. El règim es troba davant dues possibilitats continuar en el clima temperat dels partits de centre o superar definitivament la situació i anar cap a altres formes polítiques"

- Tarradellas: "Cal desterrar l'ona de demagogia, cal que els nacionalistes d'Esquerra pensin una mica, que Catalunya té les seves institucions, cal parlar menys i treballar de fer"
- Consell de la Generalitat refón al Reglament amb la Llei de Contractes de Conreu.

- En el Consell de Gabinet s'ha aprovat fer la reforma de la Llei de Reforma Agraria.

Dia 27.- Pla: "Els preliminars de la crisi han començat amb la nota del Sr. Companys"

- La C.E.D.A. s'oposara a formar govern minoritari de trasacció, per això demana la dissolució del actual"
- Companys diu: "Els diputats de l'Esquerra tornaran al Parlament"

Dia 28.- Cantos: "El Govern pensava portar la darrera diferència amb la Generalitat al Tribunal de Garanties Constitucionals, però com que les Corts són sobiranes, diran la darrera paraula"

- "El Debate" Se debe atacar de lleno el separatismo"
- "El Socialista" : "No sabemos qué nos va a traer el mes de octubre. Lo tenemos todo menos el poder, hay que conquistarlo"
- Comorera: "Los magistrados actúan con clara rebeldía, el Sr. Lluhí habla de 6 magistrados, pero tendría que hablar del 85% de ellos. Hay rumores-de-estado-de guerra, pero todo está previsto en la Constitución y el Estatuto"
- Els Conseller de Justícia, Governació u Comisari d'ordre públic marxen cap a Madrid per prendre part a la Junta de Seguretat.

Dia 29.- "La Veu" La Conferència d'en Cambó "El gran patriota" defini clarament la política de la Lliga respecte a Catalunya i a Espanya.

- Ventosa i Calvell" Feu apel·lació al seny català
- "El Correo Catalan" comenta la reunió del dia

29. "L'Esquerra Republicana de Catalunya, Estat Català, Bloc Obrer Camperol, sindicalistes, separatistes i "La Falç" volen fer un Front unic revolucionari" "No sería extraño que surgiesen acontecimientos ante el Estado de tiran-  
tez entre la Generalitat y el Gobierno de la República, dado el matiz separatista y revolucionario de aquellos"

- Acords del Consell de Gabinet: "Projecte de llei regulant les funcions del representant de l'Estat a Catalunya

Dia 30.- La C.N.T. diu que la Generalitat esta entre la bayoneta i l'abisme, si avança la mataran i si retrocedeix s'estrellara en el fons de l'abisme (29)

#### Mes d'Octubre

Dia 2.- Editorial: "El Govern Samper, com tothom com tothom preveia, a l'arribar a les Corts, ha caigut. Fa falta un Govern que vulgui, sapiga, u pugui actuar amb eficacia. El pais no vol més interinitats ni provatures. L'herencia del Govern Samper és hén feixuga. Cal restaurar l'autoritat i la llei arreu del Pais"

- Pla: "S'han obert les Corts amb gran agitació. El Congrés ja estat ocupat militarment. Samper ha explicat els afers de la Llei de Contractes de Conreu: la política de l'Esquerra. Gil Robles contesta amb duressa"
- El Institut Agrícola Català de Sant Isidre no té cap concomitancia amb cap nou partit adherit a la CEDA és apolítica (31)

- Durán i Ventosa planteja al Parlament Català les qüestions: separatisme, concòrdia entre els catalans i els conflictes amb el Govern de la República.
- Dia 3.- Lerroùx s'encarrega de formar un govern de concentració, de amplitud i d'autoritat.
- Brunet: "La CEDA es monàrquica o és republicana"
- Dia 4.- Els extremistes promouen aldarulls a les Ramblas
- Lerroùx presenta dues llistes que no li són aprovades
  - Segons "El Debate": "Gran revuelo entre la fuerza pública de la Generalitat, causados por dos oficiales o dos capitanes y a cuatro tenientes que se negaron a adherirse al Sr. Badia"
  - "La Veu" comenta que la situació política es molt confusa. Lerroùx no pogue presentar cap llista. S'ha aigualit l'optimisme d'ahir.
  - Vendrell, F: Crítica a l'Esquerra Republicana de Catalunya d'ésser un partit d'importació a Catalunya, fet per el Sr. Azala. Sortosament no hi tenen res a fer a Catalunya, des de eü dia llunya en que els nostres dirigents desvetllaren per sempre, la consciència col·lectiva de Catalunya.
  - Manifestació convocada per Aliança Obrera.
  - Detenció de 42 importants elements de la Federació Anarquista Iberica
- Dia 5.- Es soluciones la crisi de Govern. Editorial: Es el Govern que demanava l'interés del país? Sembla que no. La Lliga es mante expectant i independent. sense cap compromís"

- Reunió de la Generalitat: L'Unió de Rabassaires demana augment de la disciplina.
- "La Humanitat" comenta la reunió dels nacionalistes i obrers. El Centre autòmic de Dependents del Comerç i la Indústria CADCI i els socialistes d'en Comorera estan preparats. Els dirigents de les organitzacions obreres intenten portar a els obrers pels camins dels desordre i la revolució.
- Companys: "Es veritat els rumors de futurs esdeveniments". El Parlament Català representa l'única oposició catalana. Potser sí que dema hi hauran dificultats, mes ha d'actuar el Parlament Català i Visca Catalunya i Visca la República.
- Esclat a Madrid una vaga general amb tirototjos. "La Veu": "El moviment trenca tota solidaritat amb les institucions del regim" ( )

originals  
"la Veu"  
2/11

NOTES

- (1).- Veure sota el títol: "Crónica de Madrid", p. 17. col. 4-5.
- (2).- Aquests arguments són falsos. Els veritables motius de la retirada de la Lliga del Parlament català es basen en la Llei de Contractes de Conreu. Després del fracàs dels seus intents d'obstruir l'aprovació de la Llei (per exemple, presentaren vintidues esmenes a l'article primer), adopten aquesta decisió, que serà criticada molt durament per les esquerres, en concret a "la Humanitat" (veure, en aquest sentit, els editorials i comentaris de tot tipus entorn l'actitud de la Lliga).
- (3).- Es curiós comprovar a aquest respecte la limitació dels punts de vista de les dretes en quant a considerar la necessitat de les reformes (veure p. 10, col. 2-3-4).
- (4).- Veure les informacions de premsa d'aquest diari, - clau per conèixer la posició de les dretes no catalanes en aquest conflicte, detallades en aquest mateix treball (Part quarta, I).
- (5).- Proposició ja citada en altres parts d'aquest estudi, que posa de relleu la concordància entre les dretes (radicals, lligueros, tradicionalistes) en defensar la propietat i els interessos dels propietaris.

taris en general. El mateix dia 24 d'abril es presenta una proposició incidental sobre la incompetència de la Generalitat per dictar la Llei de Conreus, signada pels Srs. Casanueva, Hueso, Pavón, Dimas Madariaga, i altres. "La Veu de Catalunya" només cita la proposició presentada per ells. En canvi "La Vanguardia" (25 d'abril 1934, pag. 22, col. 2) fa referència i reproduï els textos dels dos escrits presentats a la Cambra.

- (6).- Royo Villanova fa aquestes declaracions en una discussió amb el diputat Sr. Trabal (de l'Esquerra Republicana de Catalunya), a les Corts.
- (7).- Diuen també que Sbert, després de les seves manifestacions publicades a "El Noticiero Universal", no pot ser vocal del Tribunal de Garanties Constitucionals.
- (8).- Article titolat: "El salvament de l'economia agrària catalana". Destaca també un dels arguments més utilitzats per les dretes en general i la Lliga en concret, que és el de l'Ordre public: posa de relleu els perills que, al seu parer, implicaria el fet de que l'autonomia i el traspàs d'aquets serveis servissin per a passar per sobre de institucions superiors.
- (9).- Afirma que la Llei de Contractes de Conreu fou feta de cara als interessos electorals de l'Esquerra. Els arguments de defensa de la tasca del Tribunal de Garanties es poden contrarestar amb els articles de Rovira i Virgili dedicats al tema, amb un punt de mira totalment oposat al d'en Cambó (veure la



part dedicada a l'anàlisi de "La Humanitat", en aquest treball).

- (10).- Aquestes acusacions són molt freqüents al llarg del període estudiat. En realitat, caldria veure quins són els feixistes, ja que, com més endavant es demostra, tant a les Corts com a tot arreu, la Lliga recolza la política de les dretes ultraconservadores espanyoles (CEDA; etc.).
- (11).- Ressenya de la conferència del Sr. Cid sota el tema: "República i agrarisme".
- (12).- Aquests procediments són emprats també per altres col·laboradors de "La Veu de Catalunya", com és el cas de Josep Pla i Manuel Brunet. L'ensà para, a més, de que els rabassaires es veuen obligats a organitzar-se en la Unió de Rabassaires degut a les coaccions. Com es veu, són arguments absurds.
- (13).- Aquest document està reproduït i comentat a aquest treball (Part primera, II.-3).
- (14).- És curiós veure l'anàlisi de Durán i Ventosa, que sublima la realitat de Catalunya i l'autonomia - per damunt dels interessos particulars, després d'haver-se impulsat un recurs contra la competència de la Generalitat per legislar.
- (15).- Veure a l'apèndix documental la sessió de les Corts de Madrid del 12 de juny, i en concret la intervenció de Santaló justificant la retirada de la seva minoria de la Cambra.

- (16).- Veure a l'apèndix documental el text de les intervencions a la sessió de les Corts del 4 de juliol.
- (17).- Parla de les deficiències de l'autonomia i de l'aplicació de l'Estatut (veure p.1, col. 1-2).
- (18).- Informe en aquest sentit, entorn del Reglament per l'aplicació de la Llei, del diputat a Corts per Tarragona, Sr. Josep Mullerat.
- (19).- Cita de l'article de "La Vanguardia" a la secció de comentaris de premsa.
- (20).- Actitud aquesta de caire tradicionalista, en la línia de les intervencions de Joaquim Bau al Congrés (sessió del 25 de juny).
- (21).- Ací veiem que el concepte de propietat privada esdevé com inalterable, per damunt de qualsevol altre concepte.
- (22).- Vegi's en aquest sentit com la Lliga, igual que la resta de les dretes espanyoles, confón deliberadament feixisme amb tot allò que no els interessa. Com veurem més endavant, els veritables feixistes són ells; en aquest sentit cal recordar la posició adoptada al juliol de 1936 per totes aquestes forces que diuen estar contra la violència i a favor de l'ordre i el respecte a la llei.
- (23).- Defensa de l'assemblea dels propietaris de l'IACSI a Madrid, dient que els veritables antipatriotes són els esquerrans, que pertorben la pau social

fent demagogia. Aquesta actitud de Marfà és - paral·lela als comentaris editorials a "El Ma<sub>ti</sub>" en aquest període.

- (24).- Ací ja es posa de manifest l'aïllament de la Lliga, criticada des de tots els fronts, malgrat els seus intents per atreure's a la CEDA i els altres partits de dreta. Paral·lelament es produeix el desplaçament dels seus membres de la Junta directiva de l'IACSI, que fa un viratge cap a la ultradreta (president: Cirera -CEDA-).
- (25).- Critiques de feixisme als pagesos, i calurosos elogis a l'assemblea de propietaris; cal remarcar que la citada assemblea de l'IACSI - va ser recolzada per totes les forces de dreta de Madrid (CEDA, agraris, etc.).
- (26).- Aquest punt resta fosc. La clausura no arribà a confirmar-se.
- (27).- Aquesta opinió, en la línia dels articles de "El Debate", la completa dient que la situació evolucionarà forçosament cap a l'extrema dreta i que la teoria de la revolució s'està enfonsant visiblement. Per tenir una visió de conjunt de l'opinió de l'autor, és interessant consultar l'obra de Josep Pla: Hª de la Regona República, comentada en aquest treball (Part - tercera, II).
- (28).- Remetem a la nota 24. Les maniobres de la Lliga no han donat els resultats que esperaven - els seus dirigents.

- (29).- L'anàlisi de la CNT és, en aquesta ocasió, molt encertat. No hi havia cap sortida viable al con  
flicte.
- (30).- Pretensió absurda, donat que el seu president -  
(Cirera) i els seus principals dirigents pertanyien  
a la CEDA.
- (31).- Les accions del Govern de la Generalitat contra  
els anarcosindicalistes, en concret la gestió -  
de Dencàs a la conselleria de Governació, faran  
impossible una negociació entre els dos bàndols.  
Aquest enfrontament i divorci entre el Govern i  
el principal sindicat obrer es posarà de mani--  
fest de forma molt clara als fets del 6 d'octu-  
bre.

RESUM CRONOLÒGIC (D'INFORMACIONS I OPINIONS)

D'ALTRES DIARIS DE DRETAS DE CATALUNYA.

- A -

RESUM CRONOLÒGIC DEL DIARI

"EL MATI" DE L'ANY 1934

(abril-October)

RESUM CRONOLÒGIC DE "EL MATI" DE L'ANY 1934

(abril - octubre)

Mes d'abril (1)

- Dia 7.- Recurs d'inconstitucionalitat contra la llei de conflictes del camp. Nota de l'IACSI que parla de la reunió de la seva Junta i de les seves gestions contra la llei, informant de que el T. Suprem ha fet passar el recurs davant el Tribunal de Garanties.
- Dia 13.- Editorial en el qual el diari es declara independent i deslligat de la política dels partits, en concret de la política de Pau Romeva i de la U.D. de C. al Parlament català; Romeva col.labora en el diari, però els seus articles no són de temes polítics (2).
- Dia 15.- A la secció fixa titulada "El problema del camp a Catalunya", s'informa de les gestions de la delegació a Madrid de l'Associació de propietaris de la Pobla de Montornés.
- Text de la nota lliurada a la premsa, en la qual es fa referència a l'anarquia que regna al camp català i es diu que els propietaris no van contra l'autonomia, sinó que defensen els seus drets. (3).

Dia 18.- Els propietaris del Pla de Bages i la llei de contractes de conreu. Nota de "Mutual Agrària", associació de propietaris de finques rústiques de Manresa, queixant-se de la Llei de conreus, i text dels telegrams adreçats als presidents del Consell i de les Corts, en el sentit de que la llei perjudica els seus interessos, que sols l'acatarfen per la força, i demanant el recurs del govern.

- Cita d'un article de "El Debate" de crítica de la llei, dient que ataca la riquesa agrícola catalana (4).

Dia 19.- Text d'una nota de l'IACSI, explicant les gestions realitzades a Madrid, i informant de la creació dins l'Institut d'un "Comité de Defensa de la Propietat". La nota diu que la Llei de contractes va contra la Constitució i l'Estatut (5).

Dia 22.- Text d'un document signat per les entitats econòmiques catalanes, a proposta de l'IACSI, contra la llei de contractes de conreu. El document està signat per l'IACSI, el Foment del Treball, la Cambrà Oficial de la Propietat, la Unió Gremial, la Societat de Naviliers, la Mancomunitat de Fabricants de Filats i Teixits, i altres entitats econòmiques catalanes.

Dia 24.- Cita d'un article de "El Debate" en contra de la llei de conreus i la política de l'Esquerra (6).



Dia 25.- Notes dels propietaris del Vendrell i del Baix Empordà respectivament en contra de la llei de conreus i text del telegrama de protesta dels propietaris de La Bisbal, adreçat al President del Consell. Diuen que la llei ataca la riquesa agrícola catalana i que el Govern ha d'entaular recurs de incompetència de la Generalitat en aquest afer.

- Reunió del Consell de Govern de "Lliga Catalana" en la que s'estableix l'actitud de la Lliga envers la llei de conreus. Considera que la llei és un atemptat contra l'economia agrària catalana, i, també, del dret català (7):
  
- Informació de la proposició parlamentària dels diputats de "Lliga Catalana" en la qual demanen que s'aclareixi si correspon al Parlament de Catalunya o a les Corts de la República la facultat de legislar en matèria agrària. La proposició (8) la signa el diputat Palau i els diputats de la Lliga (Cambó, Nadal, etc.)
  
- Cita de la nota publicada a "La Veu de Catalunya" del dia anterior, amb el títol Per l'autonomia, pel dret i per l'economia de Catalunya, contra la llei de conreus, justificant el recurs d'inconstitucionalitat entaulat davant el Tribunal de Garanties. La nota diu que la llei pertorba el règim jurídic de Catalunya i que no satisfà ni als propietaris ni als conreadors.

Dia 26.- El Partit Agrari de Catalunya. Nota sobre les gestions a Madrid d'una Comissió del Consell Central del Partit Agrari de Catalunya en contra de la llei de conreus (9)

Dia 28.- Cita d'un article de "El Diluvio" contra la llei de conreus del Parlament català, basant-se en el respecte a la propietat privada i criticant les aspiracions dels rabassaires, que sols volen arribar a convertir-se en propietaris.

Dia 29.- Fitxa del nou govern Samper, de majoria radical.

#### Mes de Maig

Dia 1.- La manifestació de diumenge. Article editorial que comenta la manifestació "antifeixista" dels rabassaires, el passat dia 29, interpretant-la com un acte de força, per tal d'exercir pressió damunt el Govern de cara a la confecció del Reglament de la Llei de Contractes de Conreu.

Dia 3.- Recull de comentaris de premsa entorn la manifestació rabassaire de diumenge, interpretada com una demostració de força dels rabassaires: Articles de "La Veu de Catalunya", "La Noche", "La Humanitat", "El Correo Catalán", "El Diluvio" i "Diario de Barcelona".

Dia 4.- Significativa cita d'un article de "Solidaridad Obrera" criticant la manifestació dels rabassaires, dient que participen els rabassaires i buròcrates de la Generalitat, i que la única aspiració dels rabassaires és la de convertir-se en propietaris agrícoles.

Dia 5.- Ressenya de la reunió del Consell de Ministres en la qual s'acordà entaular recurs de competència davant el Tribunal de Garanties Constitucionals.

- Declaracions dels Srs. Sbert i Palau i text d'una nota oficial de "Lliga Catalana" sobre aquest afer.
- Text del decret del Govern de la Generalitat reglamentant l'aplicació de la Llei.
- Paraules del conseller Lluhi i nota de l'IACSI anunciant el recurs plantejat pel Govern sobre la qüestió de la incompetència de la Generalitat en aprovar la Llei de contractes.

Dia 6.- Declaracions de Samper sobre el recurs, dient que calia evitar una situació delicada entre la Generalitat i les Corts, i que aquesta decisió del Govern no implica cap atac contra l'autonomia catalana.

- Cita d'articles de premsa entorn el recurs plantejat contra la Llei de Contractes de Conreu, publicats a "La Veu de Catalunya", "El Correo Catalán" i "La Humanitat".

Dia 8.- Informació de la tramitació del recurs del Govern al Tribunal de Garanties: Declaracions del secretari del Tribunal en el sentit de que no es tracta d'un recurs de inconstitucionalitat, sino d'un recurs de incompetència. Paraules de Companys defensant la competència del Parlament català per legislar.

Dia 9.- "Revista de premsa". La Llei de Contractes de Conreu i el dret civil. Cita d'un extens article de O. Anguera de Sojo, publicat a "La Veu del vespre", amb aquest títol, impugnant la Llei de Contractes de Conreu i analitzant les possibles conseqüències negatives que tindria la seva aplicació (10)

- La Llei de Conreus i el recurs del Govern central. Declaracions, oposades, dels Srs. Cambó i Tomàs i Piera sobre el tema.

Dia 10.- Declaracions de Nicolau d'Olwer sobre la possible decisió del Tribunal de Garanties en l'afer del recurs contra la Llei de Conreus: Creu que el recurs s'ha presentat passat el termini assenyalat, i per tant no és vàlid.

Dia 12.- Conferència a la Sala Mozart. El Sr. Josep M<sup>a</sup> Trias de Bes dissertà sobre "La política agrària". Resum de la conferència, que critica la gestió de la Generalitat al camp, i en concret la llei de contractes de conreu. Denúncia de la política partidista de l'Esquerra i de les Comissions Arbitrals. Referències a l'estat d'anarquia al camp i de l'incompliment de la sentència.

Dia 15.- Ressenya de la conferència celebrada per Cambó al Palau de la Música catalana, en la qual parlà extensament de la posició de la Lliga davant la situació creada pel recurs del govern contra la Llei de Conreus. Diu que davant l'aprovació de la llei no hi havien més que dos camins: el revolucionari i el jurídic, que es el seguit mitjançant la presentació del recurs.

- Significativa cita d'un article de J. Roig i Bergadà, sobre la llei de contractes de conreu, publicat a "La Vanguardia". Diu que el litigi s'hauria de resoldre a Catalunya.

Dia 16.- Cita d'un segon article de Roig i Bergadà a "La Vanguardia", titolat: Encerts i errors de la llei de contractes de conreu, en el qual analitza les virtuts i defectes de la llei.

Dia 18.- L'episodi de la Llei de Contractes de Conreu. Article de F. Maspons i Anglasesell analitzant la situació creada entorn de la Llei de Conreus i el recurs del govern, al marge dels conflictes polítics. Diu que aquest és un episodi de decadència, conseqüència de la política partidista de les institucions catalanes de govern.

- Darrer article de Roig i Bergadà sobre el tema de la llei de conreus publicat a "La Vanguardia", posant de relleu la manca d'un poder moderador a Catalunya.

Dia 19.- Ressenya de la reunió del Consell de la Generalitat, i text de la nota llegida per Companys als periodistes, en la qual enjudicia la situació creada pels recursos interposats contra la Llei de Contractes de Conreu. Crítica la posició de la Lliga (abandonament del Parlament català, gestions contra la llei de conreus, etc.)

- Conferència de R. d'Abadal al Coliseu Pompeia, el dia anterior, sobre el tema: La funció judicial i el dret civil, en la qual comentà la política judicial de l'Esquerra a la Generalitat.

Dia 22.- Extens article contra la Llei de Contractes de Conreu, publicat per O. Anguera de Sojo a "La Veu de Catalunya", sota el títol Polémiques, no: veritats.

- Nota de l'Associació de Propietaris de Tarragona, explicant la seva actuació a Madrid en defensa dels interessos agrícoles. Demanen la intervenció del Govern per tal de deturar l'aplicació de la llei. Gestions dels propietaris prop dels Srs. Palau i Bau (diputats per Tarragona) i d'altres persones (11).

Dia 24.- Nota de l'IACSI que parla de la visita del Comitè d'Enllaç d'entitats econòmiques de Catalunya a Companys, per posar de relleu l'anarquia al camp. La impressió de la visita no és satisfactòria, donat que Companys assegura que farà acomplir la Llei de Conreus.

- Informació del viatge a Madrid dels conservadors Srs. S. de Riba i Cirera.

- Nota del Consell de Govern de Lliga Catalana, en resposta a la nota lliurada a la premsa pel president Companys, en la qual la Lliga justifica la seva actitud en els darrers temps.

Dia 26.- Conferència al Coliseu Pompeia. Ressum de la conferència donada ahir per Ventosa i Calvell, que dissertà sobre el tema "Aspecte constitucional. L'estructuració de Catalunya".

- Referències de recurs contra la Llei de Conreus i del discurs d'en Lluhí defensant-la.

- Informació de la tramitació del recurs al Tribunal de Garanties i declaracions de Ventosa i Roig dient que el recurs és un greu error dels elements conservadors catalans.

Dia 29.- A la "Revista de premsa", cita d'un extens article de O. Anguera de Sojo, a "La Veu de Catalunya", explicant la situació al camp abans dels darrers conflictes, i expressant la seva ideologia contrària a la llei. Acusa a l'Esquerra de partidisme, dient que s'ha convertit en polític un moviment que hauria de ser sols jurídic.

Dia 30.- La vaga dels treballadors del camp. Editorial sobre la vaga camperola arreu de l'Estat espanyol, posant de relleu la seva gravetat, donat que el moviment revolucionari comporta els perills de pèrdua de les collites. Acusa al govern, demanant-li que deturi l'agitació provocada pels socialistes, recomanant als propietaris que siguin "generosos y justos".

- Text del decret de traspàs a Catalunya dels serveis compresos en el règim de mines.

Dia 31.- A la Revista de premsa, text d'una carta de F. Maspons i Anglasell enviada a "La Rambla" referent als perills que el recurs pot significar per a Catalunya.

- Un entrebanc per a l'aplicació de l'Estatut. Comentaris entorn el decret del govern sobre radiodifusió i el traspàs de serveis. El ministre de Comunicacions vol posar en mans del Govern central el control d'aquests serveis.

#### Mes de Juny

Dia 1.- Els conflictes socials plantejats a Catalunya. Secció fixa al diari, que informa del conflicte que preparen els camperols, donant compte de l'ofici de vaga presentat pels camperols afiliats a la U.G.T. de Lleida i Barcelona.

Dia 2.- Informació de la reunió del Tribunal de Garanties per tal de tractar del recurs contra la Llei de Contractes de Conreu.

- A la Revista de premsa, reproducció d'un extens article de Oriol Anguera de Sojo publicat a "La Veu de Catalunya", en el qual fa una crítica de la llei i es mostra a favor del recurs. Diu que no es pot apel·lar al Tribunal de Cassació.

Dia 3.- Declaracions de Sbert sobre el projecte de llei del Govern de Madrid sobre radiodifusió, que significa un atac contra l'autonomia catalana. Diu que aquests serveis han d'ésser traspassats, i que Catalunya no pot estar subordinada en aquest aspecte al Govern central.



Dia 6.- Informacions del acte celebrat per la Federació de Sindicats Agrícoles del Litoral al Sindicat de Lloret de Mar. El president de la Federació, Pere Cabot, parla de l'apoliticisme que ha de caracteritzar als sindicats, fent el logis de la Unió de Sindicats Agrícoles de Catalunya.

- Text d'un missatge de la "Lliga Ciutadana Cultural" a les Corts, manifestant-se en contra de la Llei de Conreus, dient que aquesta provoca la crisi de l'agricultura i de l'esperit de catalanitat.

Dia 7.- Text de l'ordre publicada al Butlletí Oficial de la Generalitat amb les bases de treball del camp.

- Anunci de la propera assemblea de la Unió de Sindicats Agrícoles, que aviat es celebrarà.

Dia 8.- Unes manifestacions polítiques del President de la Generalitat. Declaracions de Companys, recomanant serenitat davant l'error persistent del Govern de Madrid d'anar contra l'autonomia de Catalunya.

- Unió de Sindicats Agrícoles de Catalunya. Informació de la reunió del Consell de la U.S.A. i relació del nou Consell directiu.
- Informació de l'expectació entorn el possible fall del Tribunal de Garanties sobre la Llei de Conreus i declaracions de Lluhí als periodistes, defensant la llei, citant a Jovellanos, en el sentit de que s'ha de confondre la funció de propietari i la de conreador.

Dia 9.- Informació de la sentència del Tribunal de Garantíes, i de les protestes de partits i entitats (Joventuts d'Estat Català, U.D. de C., "La Falç", Agrupació Valencianista, etc.).

- Text íntegre de la sentència del Tribunal de Garantíes sobre la Llei.

Dia 10.- No hi ha més solució que la concòrdia. Editorial sobre el problema del camp. Diu que la sentència del Tribunal de Garantíes pertany al passat i que cal treure el que hi ha de polític en aquest afer, cercant la concòrdia. L'article es situa en una posició neutral, passiva, en aquest problema. (11 bis)

- Després de la sentència. Informació de les reaccions d'algunes entitats després del fall del Tribunal (Unió de Rabassaires, "Nosaltres Sols", Partit Nacionalista Català, Bloc Obrer i Camperol, Acció Catalana Republicana, etc.)

Dia 12.- Els sindicats agrícoles catalans. Ressenya de la reunió de la U.S.A., diumenge dia 10, amb diversos parlaments.

- Editorial que fa referència a la sessió parlamentària que tindrà lloc avui al Parlament català, després del fall del Tribunal de Garantíes. Diu que la única solució vàlida serà la que decideixin els catalans, i insisteix en l'esperit de concòrdia i serenitat.

- A la Revista de premsa, cita d'un article de "Diari Mercantil" titolat El gran error, en el qual s'acusa de la greu situació creada al partidisme del Govern i el Parlament catalans, criticant també a la Lliga per haver apel·lat a un recurs del govern central. L'article posa de relleu que ambdúes parts han comés un greu error de tàctica.
- Nota de "Izquierda Republicana", solidaritzant-se amb Catalunya en aquells moments crítics.

Dia 13.- Editorial comentant la sessió del Parlament de Catalunya, que aprovà novament el text de la Llei de Contractes de Conreu. Diu que el partidisme de l'Esquerra perjudica a l'autonomia, i treu una impressió pessimista després de la sessió.

- A la Revista de premsa, cita d'un article de Lluís Duràn i Ventosa a "La Veu de Catalunya", titolat La necessitat de concòrdia entre els catalans; diu que l'afer de la Llei de Contractes és un plet d'interessos, que no es pot confondre amb la "causa de Catalunya" (12).

- Efervescència política a Catalunya. Informació de la sessió del Parlament català, que sancionà novament la Llei de Contractes de Conreu. Discursos de P. Coromines, Companys, R. d'Abadal, etc.

Dia 14.- Editorial que segueix insistint en el partidisme de l'Esquerra, i en què cal la concòrdia entre els catalans.

Dia 15.- Editorial, més optimista que els anteriors, recomanant serenitat al govern català i posant de relleu els perills del sentimentalisme, dient que els governants poden ésser desbordats si aquesta situació actual s'allarga.

Dia 16.- La situació política actual. Informació de les gestions de la minoria parlamentària de Acció Popular que acordà demanar al Govern de Madrid que declari a la Generalitat en rebel·lia i que, en conseqüència, sigui suspès el tràns de serveis, incautat l'ordre públic i procesats tots els funcionaris que apliquin la Llei de Contractes de Conreu.

- Editorial que parla de l'actitud de les esquerres i els socialistes d'arreu de l'Estat espanyol que, de sobte, s'han tornat catalanistes. Diu que el conflicte ha estat provocat per les deficiències de l'Estatut i insisteix en la política partidista de les esquerres, que volen radicalitzar la situació, per tal de provocar un trasbals al govern de Madrid.

- A la Revista de premsa, cita d'un article de "La Noche", sobre el conflicte plantejat al voltant de la Llei de Contractes de Conreu.

- Text d'un manifest de "Falange Española" que parla de la rebel·lia de Catalunya enfront el Govern central, la política partidista del P.S.O.E. i de la indiferència del país envers aquests fets.

- El Sr. Companys comenta unes declaracions del Sr. Samper. Companys dóna compte de la promulgació de la Llei de Contractes de Conreu i comenta unes declaracions de Samper, dient que el centralisme absorbeix, cada dia més, la política del Govern.  
(13).

Dia 17.- Declaracions de Royo Villanova als periodistes contràries a les autonomies, en les quals diu que Catalunya no està capacitada per l'autonomia, sinó per la tutela. Fa una diferència entre Estat integral i Estat federal i diu que cal el compliment implacable de la llei (14).

- Cita d'un article de Gaziel a "La Vanguardia" sobre el conflicte derivat de la Llei de Conreus. Contraposa el catalanisme del passat (conservador, fals) i el catalanisme d'aquests moments (sinceritat dels governants). Diu que el plet és fruit de la intolerància de la Lliga i l'Esquerra, i que cal arribar a un acord, per tal d'evitar la catàstrofe.

Dia 19.- Text d'una carta oberta del jurisconsult F. Maspons i Anglès en relació al conflicte provocat pel fall del Tribunal de Garanties, demanant que "El Matí" proposi una treva d'uns dies, per tal de trovar la causa del problema. Diu que l'origen del conflicte es troba en l'Estatut, i que cal redactar un nou text, que resolgui les deficiències de l'anterior.

- Text d'un discurs de Lerroux, en el qual digué que el plet català no té la importància que se li vol donar.
- Referència d'un discurs de Martínez Barrio a un míting del seu partit (Radical Demócrata) que parlà del plet entre la Generalitat i el Govern, dient que cal liquidar pel camí de la concòrdia les diferències entre els dos governs.

Dia 20.- El problema català a les Corts. Informació de la sessió de les Corts en la que la minoria de Renovación Española presentà una proposició, defensada per Goicoechea, demanant que es discutís amb urgència la qüestió de Catalunya.

- Cita d'un article d'un vocal del Tribunal de Garantíes, G. González Altabull, publicat a "El Liberal", relacionat amb el problema català, dient que la llei de correus entra dins les atribucions del Parlament català, censurant la sentència del Tribunal, que, en la seva opinió, ha fracassat en tots sentits. Assegura que l'IACSI aspira al règim d'estatisme en la propietat del camp.

Dia 21.- Editorial plé d'esperança en la fórmula què, segons el Govern de Madrid, resoldrà el plet entre Catalunya i el Govern central republicà.

Dia 26.- La qüestió de Catalunya a les Corts. Informació de la sessió dedicada al conflicte català, en la qual Samper digué que cal que sigui ~~acada~~ cada la sentència del Tribunal de Garantíes, i també que el Govern no pensa prendre cap mesura per minvar les facultats de la regió autònoma (15).

Dia 27.- El Sr. Companys al Parlament. Declaracions de Companys sobre la sessió del Parlament de Madrid, dedicada al problema català. Diu que el Tribunal de Garantíes és similar al Tribunal Suprem dels temps de la Monarquia, i que el Govern és contrari a l'autonomia (16).

Dia 28.- Important acord del Govern central. Ressenya de la reunió de les Corts en la qual Samper demanà a la Cambra autorització per resoldre, per mitjà de decrets, la qüestió de competència sorgida entre el Govern central i Catalunya. Nota oficiosa del Govern en la que es declara la nul.litat de la Llei de Conreus. Text íntegre del projecte de llei de Samper en aquest sentit.

- Editorial titolat Ens ho hem de resoldre nosaltres, en el qual hom demana una vegada més la concòrdia entre els partits catalans, subratllant els perills que per l'autonomia signifiquen les dissensions internes.
- A la Revista de premsa, cita d'un article editorial de "La Vanguardia" titolat L'hora de la solució en el qual es diu que el Govern de Madrid, al mateix temps, ha d'acatar la sentència del Tribunal de Garanties i també donar satisfacció a Catalunya.
- Manifestacions del diputat per Tarragona, el conservador Palau, i nota de l'Associació de propietaris de la Pobla de Montornés el.logiand la intervenció de les dretes al Parlament de Madrid. Diuen que en el conflicte no intervé l'autonomia, que la llei és nul.la i la Generalitat és la responsable dels problemes. Palau assegura que cal acomplir el fall del Tribunal de Garanties.

Mes de Juliol

Dia 1.- Declaracions del conseller de Finances Martí Esteve, que es queixa de la lentitud en els traspassos i valoracions; la Generalitat es troba davant una resistència passiva respecte a la implantació de l'Estatut, per mitjà dels traspassos. Diu que la política del Govern republicà madrileny és desfavorable per a Catalunya.

- Editorial optimista titolat: Cap a les acaballes del conflicte. L'article parla de la bona voluntat de l'opinió pública per tal de solucionar el conflicte català (pagesos, propietaris). Hi ha optimisme ben patent. Diu que, en tot cas, cal modificar l'article 22 de la Llei de Reforma Agrària de la República i que s'ha de reconèixer el dret de Catalunya a fer-se les seves lleis.

Dia 3.- Discurs d'Azaña a Madrid amb motiu de la clausura del Congrés de Joventuts de Izquierda Republicana, aprofitant la qüestió catalana per fer propaganda de les esquerres.

Dia 4.- Editorial titolat D'on prové la dificultat que posa de relleu la complexitat del conflicte derivat de la Llei de Contractes de Conreu, agreujat per la política partidista de l'Esquerra, que ha suscitat la qüestió entre propietaris i conreadors amb finalitats electorals (agitació demagògica al camp). Diu que aquest és un conflicte econòmic i jurídic, que s'ha convertit en un conflicte entre els dos governs, el de Madrid i el de Barcelona.

- A la Revista de premsa, cita d'un article editorial de "El Día" de Sant Sebastián, en el qual es qualifica de irresponsables als que demanen una actuació violenta del Govern de Madrid contra Catalunya, una actuació que provocaria només un ambient



Dia 5.- Editorial que sota el títol Parlem clar critica a l'Esquerra, acusant-la de sectarisme, de promoure l'anarquia entre la pagesia, de la divisió entre els catalans, dient que invoca el catalanisme per tal d'explotar-lo. Diu que la llei de conreus és injusta.

Dia 6.- Declaracions de Companys als periodistes, anunciant que d'ací a pocs dies estarà enllestit i aprovat el Reglament per a l'aplicació de la Llei de Conreus, per tal que no sigui rectificat en absolut l'esperit de la Llei.

- Editorial reafirmant-se en les crítiques a l'Esquerra, fent-la responsable de la divisió entre els catalans.

- A la Revista de premsa, cita d'un article de "Solidaridad Obrera" sobre el problema de Catalunya, dient que el plet no interessa a les masses obreres, que no estan per la tornada al poder dels Azaña, Largo Caballero, etc., i que el plet no es podrà resoldre de forma pacífica.

Dia 10.- Cita d'un article de "Catalunya social" que parla de que en alguns llocs s'està arribant a un acord entre amos i parcers en el relatiu a les collites i que, indiferentment de l'evolució política es produeix un acostament de les dues classes socials enfrontades al camp. Actitud paternalista en parlar de la relació entre amos i rabassaires. (17).

Dia 11.- Un manifest de Lliga Catalana. Text del document de la Lliga, que aludeix a la Llei de Contractes de Conreu i a la política de l'Esquerra: contradictòria, anticatalana, partidista en l'organització de l'autonomia, etc.

Dia 12.- Informació del viatge a Madrid de Sbert, Nicolau d'Olwer, Coromines, per tal d'arribar a un acord entre la Generalitat i el Govern.

- Entrevista de Sbert amb el cap de Govern.

- Text d'un telegrama de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre adreçat al president del Consell de Ministres, per tal de protestar de l'aplicació de la Llei de Conreus al camp català. L'IACSI demana, sense demora, l'execució de la sentència del Tribunal de Garanties. El telegrama està signat per J. de Riba (president).

Dia 13.- Manifestacions de Companys en el qual es parla del document Unió de Sindicats Agrícoles (U.S.A.) de Catalunya recolzant al Parlament català. La U.S.A. no està a favor de la Llei de Conreus, però no accepta el recurs, ja que creu que el problema s'hauria d'haver resolt a Catalunya. (És curiós remarcar que "El Matí" no ha informat del text d'aquest document de la U.S.A.).

Dia 14.- Cita a la Revista de premsa, d'un article de Gaziol a "La Vanguardia", sota el títol La manca d'un poder moderador, en el qual diu que en el plet entre Catalunya i el Govern caldria que el president de la Generalitat fos el president de tots, i que Companys no és el més indicat per accomplir aquesta tasca (18).

Dia 15.- Declaracions de Samper sobre el document adreçat a Companys, invitant-lo a vetllar per que no sigui aplicada la Llei de Conreus, que no s'adapta ni a la Constitució ni a l'Estatut.

- Article curiós, signat per un tal Angelus, que cita una conversa (inventada) entre un rector (capellà) i un rabassaire, en la qual es posa de relleu l'actitud dels propietaris catòlics en quant a la Llei de Conreus. Diu que la discrepància entre catòlics i rabassaires està en els procediments. (Parla de la doctrina de l'Evangeli, etc.)
- Manifest de la U.D. de Catalunya en la qual es fan el·logis del document de la U.S.A. i es defineix la posició del partit en el conflicte del camp. El document diu que la Unió de Sindicats Agrícoles és la "veu de concòrdia" i que el Reglament pot aportar les necessàries rectificacions a la Llei.
- Document de l'Associació de propietaris de la Pobla de Montornés que parla dels desordres al camp, i de l'espera del compliment de la sentència del Tribunal de Garanties.

Dia 18.- Text d'una nota facilitada a la premsa per l'Associació de propietaris de Tarragona, que ha lliurat un extens document al cap de Govern.

- Text també d'una nota de l'Associació de propietaris de la Pobla de Montornés; posen de relleu la incompetència de la Generalitat, i diuen que es farà acomplir el fall del Tribunal de Garanties.
- Comentari anglès sobre el conflicte entre el Govern central i la Generalitat. Referència d'un editorial del "Times" sobre aquest afer, qualificant el document de Samper a Companys com moderat i raonable, dient que el conflicte és delicat i cal actuar amb prudència.

Dia 20.- Text del document de resposta de la Generalitat a l'ofici de Samper. Anunci de la clausura del Parlament; el document diu que el Reglament s'adaptarà a les lleis bàsiques de la República.

- Text d'una nota oficiosa de Derecha de Catalunya que està en contra de l'actitud conciliadora de la U.S.A. i la U.D.C. i diu que cal defensar sobretot als propietaris. No s'aludeix directament a la U.D.C., però es parla dels catòlics, que no pel fet de ser-ho han d'ésser considerats com de dretes. (Clares acusacions (19) a l'ambigüitat dels catòlics democràtics, encara que no se-l's cita).

Dia 21.- Reunió del Consell de la Generalitat, que aprovà el Reglament de la Llei de Contractes de Conreu.

- Obertura d'un període d'informació pública sobre els problemes del camp.
- Editorial titolat "La anarquia al camp" que parla dels fets de desordre al camp català dient "hem patit tres anys d'anarquia i desfeta total al camp", i que cal acabar amb la dualitat de jurisdiccions i fer acomplir les sentències. Fa referència a la rebel·lia dels pagesos i a l'actuació parcial i injusta de les Comissions Arbitrals. (Aquest article em sembla indicatiu del viratge de "El Matí", que passa d'una actitud de concòrdia, neutral, a una actitud més agressiva, de recolzament evident als propietaris, i de dura crítica a la gestió del Govern català).

- Dia 22.- Editorial que segueix insistint en la situació anàrquica al camp dient que la continuació de l'Esquerra al Govern és el més greu perill per l'autonomia (20).
- Dia 25.- Text del Reglament de la Llei de Contractes de Conreu facilitat el dia anterior a la premsa pel conseller de Justícia i Dret.
- Dia 27.- Els problemes del camp. Informació dels acords de les Associacions de propietaris de finques rústiques de Catalunya: abstenir-se de pagar llurs contribucions i atènyer-se a la sentència del Tribunal de Garanties (aquesta informació es recull a títol de rumor).
- Dia 28.- Editorial comentant el text del Reglament de la Llei de Conreus, dient que caldrà col.laborar en la informació oberta, i rectificar-lo. S'assegura que, en alguns aspectes, el Reglament empitjora la Llei.
- Dia 29.- El problema del camp. La limitació de les terres en els arrendaments. Editorial que defensa la posició de la U.S.A. de rectificar en el Reglament alguns punts de la Llei de Conreus, que ha resultat ineficaç. Atacs als que han elaborat la Llei i el Reglament (incompetents, inconscients, etc.) Destaca els prejudicis que comporta pels propietaris i conreadors la divisió i subdivisió dels arrendaments. Significativa al.lusió despectiva als "murcianos".

Dia 31.- La Unió de Sindicats i Pagesos de Catalunya ... Assemblea celebrada el dia 29, destacant-se l'agitació al camp i a la baixa dels rendiments i la producció. Diuen que la Generalitat ha d'ésser neutral i que cal resoldre els conflictes amb concòrdia.

- Text d'un telegrama de l'Institut de Sant Isidre (IACSI) al president del Consell de Ministres, Samper, en publicar-se el Reglament al Butlletí Oficial de la Generalitat. Diuen que el Reglament no introdueix cap modificació en la Llei, i protesten de la passivitat del Govern, que no fa acomplir la sentència del Tribunal de Garantíes. El telegrama està signat pel president accidental de l'IACSI, J. Garriga Massó.
- Denúncia de l'Associació de propietaris agricultors de Catalunya en el sentit de que els parcers, contra tota llei, s'apoderen de la totalitat de les collites. ("L'anarquía al camp": secció fixa al diari).

#### Mes d'Agost

Dia 1.- Editorial sota el títol El problema de la terra. La tasca de les Comissions Arbitrals, en el qual es fan acusacions indirectes contra l'Esquerra (demagògia, finalitats electorals al camp, etc.). Diu que la Llei ha provocat conflictes a on no n'hi havien i posa de relleu la tasca destructora del dret i de la justícia que porten a terme les Comissions Arbitrals.

- Reunió del Ple del Tribunal de Garantíes que acordà reunir tots els recursos contra la Llei de Contractes de Conreu, per tal de donar-los solució en una sola sentència. En total s'han presentat 12 recursos contra la Llei.

Dia 2.- A la Revista de premsa, article titolat "La violència imperant a la pagesia", en el qual es cita un editorial de "Catalunya Social" que critica la demagògia i l'apropiació violenta per part dels rabassaires dels bens dels propietaris. Diu que des de fa tres anys impera un estat semianàrquic al camp (21).

- Nota oficiosa de la delegació a Madrid de l'Associació de propietaris de Tarragona, Vendrell i Pobla de Montornés, fent mostres de satisfacció per l'acumulació al Tribunal de Garanties dels recursos contra la Llei de Contractes, demanant una ràpida acció davant la proximitat de les collites. Diuen que cal impedir que la Generalitat legisli en aquesta matèria, i acomplir la Constitució, l'Estatut i el fall del Tribunal de Garanties.

Dia 3.- Text de l'informe de Lliga Ciutadana Cultural i de la declaració de la Comissió d'Acció Política de la Lliga, sobre el Reglament de la Llei de Conreus. Diuen que la llei de juny de 1934 no és vàlida i que el Reglament manté tots els vicis de la llei.

- Les flames de l'odi. Editorial dedicat a l'agitació al camp, referint-se a la crema de garbes al Baix Penedès. Parla de la demagògia, del trencament de pactes, l'agitació, dient que tant la llei com el Reglament són injustos.

Dia 5.- Editorial: El problema de la terra. Les lluites que s'acosten que critica el govern que no soluciona el conflicte i posa de relleu la tasca inútil de les Junes Arbitrals, en espera d'una nova sentència del Tribunal de Garanties.

- Cita d'un breu editorial de "L'Opinió" del dia anterior sobre l'informació oberta entorn el Reglament de la Llei de Conreus. Diu que el procés seguirà el seu curs normal, i que la Lliga ataca el règim autonòmic.
- Text d'una ordre de la conselleria de Justícia i Dret recordant la cooficialitat del català i el castellà per a tota mena de relacions i actes. (Referències a l'ús del català als tribunals de Justícia)

Dia 7.- Informe de l'Associació de propietaris agrícoles del partit de Balaguer sobre el Reglament per a l'aplicació de la Llei de Contractes de Conreu, dient que tant la llei com el Reglament són nuls, i que cal acomplir la sentència del Tribunal de Garanties.

- Nota dels propietaris de Tarragona defensant la sentència del Tribunal de Garanties contra la Llei de Conreus. Segons ells el Reglament és ineficaç. Anúncien la reunió, el dia 8, de l'IACSI, que votarà una nova Junta, que donarà solució als conflictes.



Dia 8.- Acords de les Associacions de propietaris de les comarques gironines en el sentit de que tant la Llei com el Reglament són nuls, com indica la sentència del Tribunal de Garanties contra la primera Llei, i que el Reglament provocarà l'esfondrament de l'economia catalana.

Dia 9.- Declaracions del diputat radical per Tarragona, Sr. Palau Mayor contra la Llei de Conreus, d'acord amb les darreres manifestacions de Lerroux. Diu que la Llei és anticonstitucional i que els traspessos de serveis no poden seguir.

- Informe del diputat a Corts per Tarragona Sr. Mullerat entorn el Reglament, posant de relleu la inconstitucionalitat de la Llei de Conreus i fent nombroses esmenes al Reglament i la Llei.

- Informació de la reunió de l'Institut de Sant Isidre i de l'elecció de la nova Junta: President: J. Cirera Voltà; vocals: J. d'Albert i Despujol, P. Blanc i Blanc, Jordi de Camps i de Casanoves, Josep M<sup>a</sup> Ginesta i Pons, Lluís Jover i Nonell, I. de Puig i de Pallejà, Ll. Sans i Rossell, A. Tarragó, A. Torrens.

- Editorial sobre El problema de la terra. Es dictarà una nova llei? Anàlisi jurídic, que vol demostrar que ni aquest ni cap altre Reglament pot ésser la solució per el conflicte plantejat amb la sentència del Tribunal de Garanties.

Dia 10.- Text de l'informe tramés per l'IACSI al conseller de Justícia i Dret remarcant la inconstitucionalitat de la Llei i del Reglament i dient que cal que sigui acatada la sentència del Tribunal de Garanties.

- Text també dels informes dels propietaris gironins i de la Seu d'Urgell en el mateix sentit.

- A la Revista de premsa cita d'un article de "La Vanguardia" acusant al Govern català de demagògia i de partidisme, dient que permet els atropellaments als drets dels propietaris i que cal acabar amb l'anarquia al camp.

Dia 11.- L'anarquia al camp. Nota sobre diversos atacs dels rabassaires a diversos pobles contra els propietaris.

- Editorial: Els problemes del camp. Crèdits per a l'agricultura. Article sobre la crisi general per la qual travessa en l'actualitat l'agricultura catalana, dient que es fa necessari un instrument de crèdit propi de l'agricultura catalana.

Dia 12.- Dins la informació oberta entorn el Reglament de la Llei de Contractes de Conreu, dictàmens del Sr. F. Maspons i Anglasesell i de la Unió de Rabassaires, i text d'una comunicació de la U.S.A., adreçada al president de la Generalitat, sobre la seva posició davant el Reglament, que és una positura de neutralitat entre propietaris i conreadors. Maspons diu que la Llei i el Reglament no són vàlids. (22).

- Declaracions del membre de l'IACSI, Sr. Cid, sobre la Llei de Contractes de Conreu, dient que el fall s'ha de acomplir, que la Generalitat és incompetent, etc. Diu que la nova Junta de l'Institut representa millor que la Lliga els interessos dels propietaris agrícoles catalans, que ja no es pot identificar l'IACSI amb la política de la Lliga. El·logis al nou president. (23).

Dia 14.- Opinió de la U.D. de Catalunya dins la informació sobre el Reglament de la Llei de Conreus. Acotacions al text del Reglament.

Dia 16.- Text de la circular del Sr. S. Gubern, president del Tribunal de Cassació, relativa a les qüestions de competència entre els jutges de primera instància i els municipals de Catalunya.

Dia 17.- Manifest de l'IACSI sobre el problema del camp i la vida econòmico-agrària de Catalunya. Aquest document expressa la ideologia de la nova Junta de l'Institut i les bases de la seva actuació. Atacs a l'Esquerra en tots els terrenys, acatament del fall del Tribunal de Garanties, etc. (24)

- Editorial: L'anarquia al camp. Sota el signe de la violència. Acusacions a la política de la República en la qüestió agrària (trencament de pactes, desordre) i de la Generalitat (disposicions que provocaren conflictes). Destaca la tasca antijurídica i destructora de les Comissions Arbitrals, les sentències ineficaces dels Jutjats, etc.

Dia 18.- Nota del Partit Agrari en relació al manifest de l'Institut de Sant Isidre, dient que encara que molts dels seus membres formen part de la Junta i de l'IACSI, el partit seguirà actuant, ja que l'IACSI és una entitat apolítica.

Dia 23.- Comunicació del dirigent del Foment del Treball, Sr. Mas Yebra, adreçada a la Generalitat, dient que aquesta entitat no acudeix a la informació sobre el Reglament de la Llei de Correus per què considera que la Llei està mancada de tot valor jurídic. Mas Yebra és president de la secció de propietat rústica i urbana del Foment.

Dia 24.- Nota de l'IACSI demanant l'assistència a l'Assemblea de Defensa Agrícola d'agricultors catalans que tindrà lloc a Madrid el dia 8 de setembre.

- A la Revista de premsa, cita d'un article editorial de "El Correo Catalán" fent el·logis del darrer manifest de l'IACSI, que defensa, segons ells, el concepte cristià de la propietat, i encaixa dins el programa social del tradicionalisme (25).

Dia 25.- Informació de la comunicació del Govern central a la Generalitat, document que encara no s'ha fet públic.

- Viatge dels consellers Esteve i Gassol, motivat per les dificultats en els traspassos.

- El govern de Madrid ha acordat autoritzar en principi l'assemblea d'agricultors catalans a Madrid.

Dia 26.- Allocució del president de l'IACSI, Cirera, als propietaris agrícoles, demanant que assisteixin a l'assemblea de Madrid.

- Editorial: La llei i la violència. Article sobre el problema del camp, que desborda les normes del dret. Denúncia la demagògia, les regles jurídiques mal dictades i la situació crítica, de violència.

Dia 28.- Nota de l'IACSI que desmenteix els rumors sobre la no celebració de l'assemblea de propietaris agrícoles de Madrid.

Dia 29.- Declaracions de Companys sobre les seves atribucions com a representant de l'Estat a Catalunya. (26).

Dia 30.- Nota de l'IACSI anunciant que Anguera de Sojo ha acceptat participar com a orador a l'assemblea de Madrid.

- L'anarquia al camp. Segueix la secció fixa al diari que dona compte de casos concrets en que els arrendataris cometen abusos o van contra les lleis del camp.

- Article de Gaston Gerard: L'anarquia al camp. La violència, característica actual. Parla de la situació de violència al camp i de la tasca antijurídica i arbitrària, segons l'autor, de les Comissions Arbitrals, l'empitjorament de la situació degut a les lleis del camp, la inutilitat del Reglament. Diu que el problema desborda l'àmbit de les lleis.

- Nota facilitada a la premsa pel conseller de Finances Martí Esteve, en la qual es declara satisfet de l'actitud del Govern en el referent als traspassos a Catalunya, dient que cal la ràpida tramitació dels traspassos i llur valoració.

Mes de Setembre

Dia 1.- Nota de la Comissió d'Acció Política de Lliga Catalana en la qual indica que no participarà ni a l'Assemblea basca a Zumàrraga ni a l'assemblea de l'IACSI a Madrid. Indica també que cal acabar amb la subversió constitucional i jurídica i d'anarquia al camp.

Dia 2.- Nota de l'IACSI que parla de l'assistència a l'assemblea de Madrid de Lerroux, Gil Robles, Melquíades Alvarez i J. Martinez de Velasco.

Dia 4.- Editorial: El problema del camp. Per què calla el Govern de Madrid? L'article parla de la passivitat i silenci del Govern en l'afer de la Llei de Conreus (lleis anulades, s'han de acomplir les sentències, etc.) Diu que a Catalunya el problema és més greu que a Euzkadi i que els propietaris no tenen cap protecció legal davant l'anarquia i la incompetència de les Comissions Arbitrals.

- Cita d'un editorial de "La Veu de Catalunya" explicant la posició de la Lliga envers l'assemblea de Madrid, organitzada per l'IACSI.

- Informació de l'Assemblea d'agricultors de Castella celebrada a Palencia, en la qual es protestà de l'acord de la Generalitat de prohibir l'entrada de blat a Catalunya i es dóna compte del recurs dels agricultors castellans davant el Tribunal de Garanties Constitucionals (27).

Dia 6.- Informacions i comentaris sobre l'assalt que tingué lloc el dia anterior contra el local de l'IACSI: "anarquia al camp"... "barbàrie a la ciutat".

- A la Revista de premsa cita d'un article de "La Noche" que fa referència a l'absentisme rural, dels propietaris del camp català.

Dia 7.- Informació de la reunió del Govern de la Generalitat que aprovà el Reglament de la Llei de Contractes de Conreu, que serà presentat al Parlament la setmana entrant.

- En quant a l'assemblea de l'IACSI a Madrid, el Consell acordà prohibir la caravana d'autocars i la sortida d'aquests cap a Madrid.
- Editorial sobre l'assalt a la seu de l'Institut de Sant Isidre, fent responsables d'aquest fet als serveis d'Ordre Públic de la Generalitat, i en concret al conseller, Sr. Dencàs. Diu que l'Esquerra, és responsable del fracàs de l'Ordre Públic a Catalunya.
- Informació de que Acció Popular s'ha posat al servei dels assembleïstes de l'IACSI a Madrid. Telegrama del cap tradicionalista a les Corts, comte de Rodezno, adherint-se a l'acte. Les organitzacions obreres qualifiquen l'assemblea d'acte feixista.

Dia 8.- Declaracions de Companys i Dencàs sobre l'assemblea de Madrid.

- Editorial: Una falla d'autoritat. Article que posa de relleu la incapacitat del govern de l'Esquerra (assalt a l'IACSI, prohibició de la sortida d'autocars a Madrid, etc.), que no domina la situació.

- A la Revista de premsa, cita de dos articles, a "La Vanguardia" i un altre de Ll. Duràn i Ventosa a "La Veu de Catalunya", sobre els conflictes del camp. ("Anarquia a la ciutat").

- Informació de l'arribada dels assembleïstes a Madrid, i de les adhesions de moltes entitats econòmiques. Manifestacions de Cirera, president de l'Institut, i nota de "Renovación Española".

Dia 9.- Informació de la celebració de l'assemblea de Madrid, text dels discursos, notícies de la vaga general declarada a Madrid per les organitzacions obreres, en protesta per l'acte.

- Editorial : Hores de perill. Article que comenta els fets de Madrid, fent responsable dels disturbis a l'aliança entre l'esquerra i el socialisme de Madrid. Acusacions a l'Esquerra. Diu que cal fer un viratge en la política catalana, ignorant els problemes que no es relacionin amb l'autonomia.

Dia 11.- Informació sobre la possible clausura de l'Institut de Sant Isidre.

- Declaracions del conseller de Governació; text de les conclusions de l'assemblea de delegats de la Unió de Rabassaires que tingué lloc el passat dia 9.



Dia 12.- Manifestacions, a Madrid, del president de l'IACSI, Cirera, sobre la clausura d'aquest, i la sentència del Tribunal de Garanties. Diu que la llei de conreus ja no existeix, és nul.la.

Dia 13.- Per la independència de la Justícia. Informació dels acords dels magistrats catalans de no celebrar els judicis orals assenyalats i del telegrama del president del Tribunal de Cassació al conseller de Justícia i Dret de la Generalitat, demanant garanties per a l'exercici de la Magistratura. Molts magistrats han demanat el trasl.lat.

- Editorial sobre els fets d'actualitat: les detencions dels feixistes, la clausura de l'IACSI, el conflicte derivat de l'administració de la Justícia, etc. Diu que la Justícia ha d'ésser independent, i que la clausura de l'IACSI és una revenja de l'Esquerra i un error del Govern català.

- Text del decret sobre la organització i funcionament dels Jurats Mixtos de la propietat rústica.

Dia 14.- Nota de l'IACSI que parla de que molts parcers i rabassaires s'apropien de tota la collita i destaca el desempar en què es troben els propietaris per part de les autoritats. Text d'una denúncia de l'Institut de Sant Isidre al conseller de Governació, en aquest sentit.

- Text d'un manifest rabassaire acusant als propietaris de no acatar les lleis. Crítiques a l'assemblea de Madrid i al Govern radical, que empara als propietaris.

Dia 15.- Informació d'una nota del Govern que diu que l'actitud de la Generalitat en l'afer de la Justícia no s'ajusta a l'article 11 de l'Estatut, i que la comunicació adreçada pel conseller de Justícia al president de l'Audiència és ineficax i sense força d'obligar.

Dia 16.- Declaracions a la premsa del president de l'IACSI, Cirera, en sortir de conferenciar amb el president de la República i el cap del Govern. Diu que la solució donada a l'afer de la llei de conreus és inadmissible, i es resoldrà a les Corts.

- Nota de l'Associació de propietaris agricultors de Catalunya, en la qual recomana que els propietaris es neguin totalment a signar cap document que vulneri la sentència dels Tribunals de Garanties sobre la Llei de Contractes de Conreu.

- Article de Gaston Gerard sobre el Reglament per l'aplicació de la Llei de Conreus aprovat pel Parlament català, en contra de la "fórmula jurídica" arranjada entre el Govern central i la Generalitat. Fa un anàlisi del Reglament, dient que aquest no pot modificar la llei i és atemptatori contra l'Estatut.

Dia 18.- Nota de protesta de l'Associació de propietaris de finques rústiques de Vilanova i la Geltrú, en disconformitat amb el Reglament; protesten de l'incompliment de la sentència del Tribunal de Garanties, diuen que significa un atac a la Constitució i a l'Estatut, i que provocarà el colapse de l'economia agrícola, la ruïna dels propietaris, etc.

- Informació de l'acte celebrat a Girona per la Federació provincial de treballadors de la Terra i text de les conclusions a que arribaren, extremistes segons les informacions, ja que en alguns punts estan inclús en desacord amb la llei de conreus. (Ex. Comissions Arbitrals).
- A la Revista de premsa, cita d'un article de A. de M. a "Diario del Comercio", sobre l'assemblea d'agricultors catalans a Madrid, defensant als propietaris i destacant la bona acollida que Madrid els oferí. Ataca indirectament a les forces d'esquerra, i diu que els propietaris defensen la jurisdicció i el compliment de les lleis.
- Informació de la visita del president de l'IACSI al Sr. Maura.

Dia 19.- A la Revista de premsa, cita d'un editorial de "La Veu de Catalunya" que parla de la situació actual al camp, resultat del règim social anàrquic (actuacions fora de la llei dels rabassaires, coaccions, robatoris, etc.)

- Manifestacions de Gil Robles sobre la posició del Govern referent a l'aprovació del Reglament de la Llei de Contractes de Conreu. Diu que la Llei és nul·la, inconstitucional i anuncia la creació de una filial de la CEDA a Catalunya.

Dia 20.- L'anarquia al camp. Informació dels conflictes agraris i text de les notes de protesta de les Associacions de propietaris de Tarragona i Girona, en el sentit de que cal accomplir el fall del Tribunal de Garanties.

- Editorial: Les esquerres i la Generalitat. "Restablir la justícia al camp". Article que comenta desfavorablement la darrera nota oficiosa del Consell de la Generalitat que parla de que cal restablir l'ordre al camp fent acomplir la Llei de Conreus. Diu que el Govern se situa entre l'anarquia i les aspiracions dels rabassaires.

- Text de la nota de la Unió General d'Advocats recolzant la posició del Govern central en l'afer de la Justícia, en concret sobre els darrers fets a l'Audiència de Barcelona. Per la independència de la Justícia.

- Nova orientació política de Lliga Catalana. Cita d'un article de "El Debate" en aquest sentit, dient que la Lliga vol contrarrestar l'auge dels partits agraris i dretistes espanyols (anti-marixisme, anti-separatisme), donat que la seva actitud (absència del Parlament català, recurs a Madrid, inhibició davant l'acte de l'IACSI) han fet augmentar la seva impopularitat. L'article és del corresponsal a Barcelona de "El Debate".

Dia 21.- Informació dels conflictes del camp a Catalunya, dels pobles en que els rabassaires es queden amb les collites (comarca del Penedès).

Dia 22.- L'agitació al camp. Text del document de l'Associació de propietaris agrícoles de La Bisbal, de protesta contra el Reglament de la Llei de Conreus; text d'altres notes dels propietaris de Vilafranca del Penedès i de Terrassa.

- Denúncia de les infraccions dels rabassaires, aquesta vegada al Pla de Bages, i de la ineficàcia de les Comissions Arbitrals.

- A la Revista de premsa, cita d'un article de "La Vanguardia" sobre "la rebel·lió a la pagesia", que parla de "rapiña colectiva" al camp català, i dels perills que la situació comporta per el futur de la riquesa agrícola catalana.

Dia 23.- Denúncia de les irregularitats al camp, ara a la conca d'Odena, on els rabassaires es queden amb totes les collites.

- Text d'una nota de l'IACSI agraïnt les adhesions rebudes a l'Assemblea de Madrid i de les notes de protesta dels propietaris de la comarca de Tortosa i Olot contra el Reglament de la Llei de Conreus.

Dia 25.- La situació al camp i la ciutat. Declaracions del conseller de Governació, Dencàs, dient que les Comissions Arbitrals al camp per tal de resoldre els conflictes han donat bons resultats.

Dia 26.- Text d'una nota de l'IACSI declarant la nul·litat de la Llei de Conreus i donant instruccions als propietaris en aquest sentit, i nota de protesta contra l'aprovació del Reglament de la Llei de l'Associació de propietaris del partit de Lleida (28).

Dia 27.- Nota oficiosa del Sr. Samper qualificant de pedant i grotesc el document de resposta de la Generalitat a l'ofici del Govern de Madrid, negant-se a creure en la seva autenticitat. (29).

- Notes de protesta contra el Reglament de la Llei de Conreus dels propietaris de Vilafranca del Penedès i dels del Vendrell.
- Denúncia dels conflictes del camp al Priorat i el Baix Ebre, conseqüència de la Llei del Parlament Català.

Dia 28.- Informació del Consell de Ministres, que acordà demanar a Companys una confirmació de la nota de la Generalitat al Govern; anunci de una querrela del fiscal de la República davant el Tribunal de Garanties contra el Govern de la Generalitat i Companys.

- Informació del nou conflicte entre la Generalitat i el Govern central i cita dels articles de premsa sobre el mateix tema. ("El Debate", "ABC", "El Liberal", "La Libertad", "El Socialista").

Dia 29.- Text d'un manifest de l'Institut de Sant Isidre a l'opinió pública analitzant les conclusions de l'assemblea de Madrid, que no han estat ateses (tornada de l'Ordre Públic al Govern central, acatament de la sentència, etc.) Diuen que el conflicte actual l'han de resoldre les Corts, criticant també durament al Govern. El document està signat per J. Cirera Voltà, president de l'IACSI (30).

- Ressenya del discurs del dia anterior de Cambó al Palau de la Música, posant de manifest l'actitud de Lliga Catalana en aquests moments (31).
- Editorial que analitza el conflicte entre els dos governs (Madrid-Central i Barcelona) en relació amb l'administració de la Justícia, dient que la independència dels tribunals no s'ha fet realitat a la República.
- Declaracions de Ossorio i Gallardo a la premsa sobre la qüestió catalana, criticant al Govern i donant consells sobre el qué s'hauria de fer, dient que cal un govern veritablement republicà.

Dia 30.- Nota de protesta contra el Reglament de la Llei de Conreus dels propietaris de S. Feliu de Llobregat i de la Cambra agrícola de Reus i comarca.

- Text dels articles dedicats al darrer discurs de Cambó, a "La Veu de Catalunya" i "Diario de Barcelona" (32).
- Informació de l'entrevista entre Lluhi i Samper, en la qual el conseller de Justícia de la Generalitat lliurà al cap de Govern el text de la Llei de Conreus i el Reglament per a aplicar-la .
- Informació de la reunió de la CEDA a Saragosa, amb la participació dels catalans Anguera de Sojo, Cirera, Ayats i Tarragó, en la qual es parlà de la creació d'un partit filial de la CEDA a Catalunya, i de que l'esmentat nou partit vol la revisió de l'Estatut (33).

- Informació de la reunió de la Junta de Seguretat de Catalunya, amb discrepàncies entre els representants de l'Estat Central i els de la Generalitat.

#### Mes d'Octubre

- Dia 2.- Editorial d'anàlisi dels problemes del moment, fent responsable de tot a la política republicana (demagògia, etc.).
- Dia 3.- Notes de protesta contra el Reglament de les Associacions de propietaris de Figueres i de Santa Coloma de Farners (34).
- Dia 9.- Editorial, molt breu, després dels darrers fets del dia 6 (35).  
Diu que la proclamació de l'Estat Català ha estat la culminació de la política errada dels darrers mesos (36).
- Dia 10.- Editorial de crítica dels darrers fets i de l'actuació esquerrana a la Generalitat, dient que el dia 6 va significar l'epíleg del primer assaig de govern autònom català, i que "la primera víctima és Catalunya".
- A la Revista de premsa, cita d'articles sobre el tema a "La Vanguardia", "La Humanitat", "El Correo Catalán", "La Veu de Catalunya", "Renovación" i "L'Opinió".
- Dia 11.- Editorial que posa de relleu l'abast del moviment revolucionari passat i fa una clara defensa del Govern i de Lerroux.  
Diu que el plet català no era això, sino la preparació d'un moviment revolucionari.



- Cita d'un article de Josep Pla, corresponçal de "La Veu de Catalunya" a Madrid, sobre els "passats esdeveniments tràgics", dient que l'Esquerra ha compromés l'autonomia i l'Estatut.

Dia 12.- Editorial: El respecte a l'autonomia, que posa de relleu que l'autor dels passats moviments revolucionaris no ha estat Catalunya, sino el partit governant, l'Esquerra, i diu que l'autonomia ha d'ésser respectada, que l'Ordre Públic ha de passar a mans de l'Estat, citant les paraules d'en Cambó al seu darrer discurs. (37).

- Cita d'un article de "La Veu de Catalunya" criticant els fets del 6 d'octubre; diu que el govern català estava sotmés a la política de partit, i que cal una rectificació.

Dia 17.- Editorial contrari a la immunitat parlamentària dels components del Govern català implicats al darrer moviment revolucionari, dient que els culpables han d'ésser castigats, que la pena repara el delictes.

Dia 19.- Extracte d'un manifest en el qual la Unió Democràtica de Catalunya posa de manifest la seva actitud en relació als fets del 6 d'octubre, la seva abstenció davant el moviment.

- Editorial: "Propietaris i parcers", que parla de la "tranquil·litat material" que regna al camp, fruit del furt i de les apropiacions. Diu que cal aplicar les lleis anteriors a la Llei de Contractes de Conreus, dient que tant la Llei com el seu Reglament són nuls. i que cal conservar la riquesa agrícola donant protecció als propietaris.(34 bis)

Dia 21.- Nota de la Junta de Govern de l'IACSI, que declara la nul.litat de la Llei de Contractes de Correu, aludint a una ordre del general Batet dient que s'han de acomplir els contractes que regeixen; La nota ordena als propietaris que segueixin les indicacions de l'IACSI (38).

Dia 23.- Editorial sobre "La qüestió del camp", que parla dels avisos de les autoritats militars en el sentit de que s'han d'acomplir els contractes vigents al camp; diu que cal una llei agrària adequada i que cal acomplir els pactes i restituir els fruits arrebastats.

Dia 26.- Text de les disposicions del general Batet en les quals s'ordena el compliment dels contractes escrits (39).

- Informació del viatge de Gil Robles a Barcelona i de les seves gestions per tal d'inaugurar la Acció Popular Catalana. Visita a l'IACSI, al Foment, etc.

Dia 28.- Article de P. Vinyoles i Vivet sobre "El millorament de la vida camperola", de caràcter paternalista, elogiant la tasca de les Setmanes Socials organitzades per la Democràcia Cristiana. Diu que no es pot inculcar la rebel.lió als pagesos i que l'agricultura és la base de l'economia.

Dia 30.- Declaracions de Lerroix als periodistes dient que en l'afer de Catalunya seràn respectats la Constitució i l'Estatut i que l'Ordre Públic passarà a dependre del poder central. Parla del possible nomenament d'un delegat polític com a representant del Govern de Madrid a la regió autònoma.

- Nota del Consell de Govern de Lliga Catalana, protestant de la campanya anticatalana i demanant que siguin respectats els drets autonòmics. Diu que els fets revolucionaris no es poden identificar amb el poble de Catalunya, sinó amb la minoria governant.

#### NOTES

- (1).- Dins l'anàlisi de l'actitud de la premsa de dretes enfront la Llei de Contractes de Conreu, "El Matí" representa la posició democristiana, encara que - després de la sentència del Tribunal de Garanties, -desfavorable a la llei, radicalitzarà la seva postura, que s'acostarà més a la de "La Veu de Catalunya" (cita d'articles de "La Veu" i "El Debate", defensa de l'IACSO i els drets dels propietaris, - etc.).
- (2).- Aquest editorial es publica en un moment crític, - després de l'aprovació de la Llei de Contractes de Conreu al Parlament català. Malgrat que "El Matí" no s'identifica amb la política de la U.D. de C., en concret amb l'actuació de Pau Romeva (qui votà a favor de la Llei), sí podem dir que el diari és un exponent de la ideologia democristiana, ben diferenciada de les tendències més conservadores - (Lliga: "La Veu de Catalunya") o tradicionalistes (El Correo Catalán).
- (3).- Nota lliurada a la premsa per l'Associació de propietaris de la Poble de Montornés, i informació de les gestions dels seus dirigents a Madrid. Cal remarcar en aquest sentit l'afirmació de que els propietaris no van contra l'autonomia, que és un intent de justificar l'actitud de defensa dels seus interessos.

- (4).- Es frequent la cita d'articles contraris a la Llei, en especial procedents de "El Debate", "La Veu" i "La Vanguardia".
- (5).- Aquesta nota, dins la tendència ultraconservadora de l'Institut de San Isidre, diu que la Generalitat és competent per legislar. Al mateix temps hi ha una resenya de l'escrit del diputat radical - Sr. Palau, adreçat al Govern, contra la Llei de Contractes de Conreu.
- (6).- Cita de l'article editorial de "El Debate", amb data del 20 d'abril de 1934, que exigeix que el Govern porti la Llei de Contractes sense demora, davant el Tribunal de Garanties Constitucionals, dient que la llei citada és anti-constitucional.
- (7).- La Lliga adopta una posició de "defensa de la riquesa agrícola" i "el dret català".
- (8).- Veure, a l'apèndix documental el text d'aquesta proposició incidental.
- (9).- La Comissió està formada per Fortuny, Gimeno, Puig-Jofré, Huguet, Sanfeliu, Martín.
- (10).- Es interessant per veure la posició de Anguera de Sojo, que més endavant s'afiliarà a la CEDA i serà ministre de Treball al Govern Lerroux del mes d'octubre diu que la Llei va contra la tradició jurídica catalana i és molt perjudicial. Publica uns quants articles a "La Veu de Catalunya" sobre el mateix tema.

- (11).- Nota feta publica per la delegació a Madrid de -  
l'Associació de propietaris de Tarragona, entitat aquesta de tendència ultraconservadora, com ho proven les gestions prop dels diputats tradicionals.
- (11 bis).- Reproduit a l'apèndix documental.
- (12).- Aquest article lliga amb el corrent ideològic -  
que alimenta les pàgines de "El Matí", que durant tot el període abril-juliol crida a la concòrdia entre els catalans, per tal de superar el conflicte. A partir de juliol, com abans hem dit, es radicalitzen les posicions cap a la dreta, i es perd aquest esperit moderat i neutral.
- (13).- Aquest és un dels moments crítics del període. Les declaracions de Sanper al respecte són molt ambigües i es presten a diferents interpretacions. Les relacions entre els dos governs són molt tenses, -  
com veurem en aquests informes de premsa, amb motiu del viatge de diversos ministres a Barcelona.
- (14).- En aquest sentit, és important veure les intervencions de Royo Villanova a les Corts (vegi's apèndix documental).
- (15).- Veure a l'apèndix documental el text de les intervencions a la sessió del 25 de juny.
- (16).- Veure pàgina 1, columnes 4-5.
- (17).- Veure pàgina 6, columnes 2-3. Aquest és un dels articles que millor posen de relleu la ideologia democristiana de "El Matí", encara que son poc freqüents.

- (18).- Article publicat a "La Vanguardia" amb data del 13 de juliol de 1934, sota el títol: "El máximo escollo de la autonomía", intentant una difícil postura de neutralitat en l'afer.
- (19).- Les acusacions están dirigides contra els partits católicos, pretesament de dretes. Aquesta actitud apunta directament a la posició moderada de la U.D. de C. i la democracia cristiana en general (és interessant, en aquest sentit, la posició de la Unió de Sindicats Agricoles de Catalunya - -U.S.A.- de recolzament al Govern de la Generalitat en el conflicte derivat de la Llei de Contractes de Conreu). La "Derecha de Catalunya" vol monopolitzar el dretisme dels católicos, en un ultraconservadurisme totalment reaccionari.
- (20).- Article titolat: "Una agitació ruïnosa", dirigit contra la gestió de l'Esquerra a la Generalitat.
- (21).- Veure página 7, columnes 3-4-5.
- (22).- Veure páginas 4-5, columnes 3-4-5.
- (23).- A aquest respecte és important veure, a aquest mateix informe, la ressenya del dia 9 d'agost sobre la reunió de l'IACSI, l'elecció de la nova junta i els integrants d'aquesta.
- (24).- Veure páginas 3-4, columnes 3-4-5 i 1.
- (25).- Veure páginas 6-7, columnes 4-5 i 2.
- (26).- Veure página 5, columnes 1-2.

- (27).- Veure pàgina 11, columnes 1-2-3.
- (28).- Veure pàgina 3, columna 3.
- (29).- Veure pàgina 1, columnes 3-4-5.
- (30).- Veure pàgina 3, columnes 2-3.
- (31).- Veure pàgina 4, columnes 1-2-3-4.
- (32).- Veure pàgines 8-9, columnes 3-4-5 i 3
- (33).- Veure pàgina 14, columnes 2-3-4.
- (34).- Aquestes manifestacions de protesta lliguen amb l'actitud de la Lliga i l'IACSI; veure a aquest respecte les informacions de "La Veu de Catalunya" durant aquest període, i les notes de diverses associacions contra el Reglament i la Llei.
- (35).- Dura crítica a l'actuació del Govern de la Generalitat el 6 d'octubre.
- (36).- Veure pàgina 7, columnes 1-2.
- (37).- Concordància amb els objectius i l'actitud de la Lliga; veure pàgina 6, columnes 1-2.
- (37 bis).- Reproduït a l'apèndix documental.
- (38).- Veure pàgina 4, columnes 1-2.
- (39).- Veure pàgina 3, columnes 3-4.



- B -

RESUM CRONOLÓGIC DEL DIARI

"LA VANGUARDIA" DE L'ANY 1934

(Abril - Octubre)

Mes d'Abril

- Dia 6 .- Manifestacions del Sr. Lluhí en les que es  
pecífica que la Generalitat no té ministe-  
ri fiscal. Es una deficiència de l'Estatut  
que es tindra que subsanar ... (1)
- Dia 7 .- Article d'en P. Gual Villabí: La propiedad  
agraria y contratos de cultivo en el que  
s'afirma: "lo que se pretende es alterar  
la fisionomia de la propiedad rústica, pa-  
sándola del propietario actual al cultiva-  
dor... La ley es un paso atrás..."
- Nota del I.A.C.S.I. sobre el recurs davant  
el T.G.C.
- Dia 12.- Plenari del T.G.C. en el que s'ocupen de  
l'immunitat dels diputats del Parlament Ca-  
tala. S'arriba al acord que Catalunya ha  
d'anomenar un representant perque defensi  
la constitucionalitat de l'article 22 de  
l'Estatut.

Dia 19.- Escrit del diputat Sr. Palau dirigit al President del Consell contra la LL. C.C. ... (2).

Dia 22.- Les entitats econòmiques a proposta del I.A.C.S.I. firman un document... (3)

Dia 26.- Crisis total del Govern

- Llei d'amnistia.

Dia 29 Govern Samper

Mes de maig

Dia 5.- La Generalitat acorda la promulgació de la LL. C. C.

- El Sr. Samper desideix sometre la qüestió de competència per inconstitucionalitat d'aquesta llei al T.G.C.

- Nota del I.A.C.S.I.

- Nota del "Partit Agrari de Catalunya"

- Conferència del Sr. Tallada ("Lliga") sobre La política social de la Esquerra, en la que diu: "nunca se sabe si en la política económica de la "Esquerra" hay tendencias burguesas o directrices socializantes y colectivistas..." (4)

- Nota de la "Lliga catalana"

Dia 9.- Nota de la U.D.C. sobre l'apel·lació contra la LL. C.C., en la que puntualitza que la seva posició va esser fixada per en Pau

- Romeva en la seva intervenció al Parlament de Catalunya, a la vegada que critica recurs al T.G.C. donç el considera un atac a l'Autonomia
- Dia 12.- Conferencia del St. Tries de Bes a la Sala Mozart: La LL.C.C. y la Reforma agraria.
- Dia 13.- Roig i Berdada, J. Las causas del conflicto "La causa del"meollo" está en sí mismo"(...)  
"por el prestigio de Cataluña la contienda... se había de haber resuelto en Catalunya, en el Parlamento Catalán"...
- Dia 15.- Article de Roig i Berdaga. LL.C.C. sus aciertos y sus errores (5)
- Conferencia del Sr. Cambó en la que acepta la responsabilitat d'haver fet surgir la necessitat dels recurs (6) al T.G.C.... d'aquesta manera s'ha pogut salvar l'Estatut de la incompetencia de l'Esquerra.
  - Discurs del Sr. Companys a les Borges Blanques en el que pregunta: "és un incident casual o respond a una actitud política?... es pot produir la guerra civil o la miseria mes absoluta. La LL.C.C. no resol el problema, és sols un pas..." (7)
- Dia 17.- Article d'en Roig i Bergada, J : Aspecte politico del conflicto (serie sobre sobre la LL.C.C.), segons ell la estructuració autonómica de Catalunya s'aparta dels models clàssics constitucionals. (8)
- Dia 18.- Gaziol. Se impone una tregua (9) "Catalunya está por encima de todo"

- P. Borrás en el local d'Unió Catalana va donar una conferència sobre la Llei de Reforma Agraria.
- Dia 22.- Miting del Sindicat Agrari a Martorell en el que parlà el Sr. Companys 910)
- Dia 23.- Conferència del Sr. Lluhí i Vallesca al C.A. D.C.I...: Ll.C.C. i l'Autonomia a Catalunya" (11)
- Dia 24.- Nota de la "Lliga catalana" en la que es diu (12) que ella tornara a Parlament de Catalunya, tan aviat com la vida pública arribi a la convivència ciutadana...
- c Dia 26.- Conferència del Sr. Ventosa: L'estructuració de Catalunya en la que parla de la Constitució, el T.G.C. i de la LL.C.C.
- Dia 31.- En P. Coromines ha estat designat per defensar la constitucionalitat de la Lliga de resolució dels conflictes del camp.

#### Mes de Juny

- Dia 1.- Comentari del diari "La Luz" en el que es diu que prefereixen no fer comentaris (13)
- Dia 2.- En el passadissos del Parlament de Catalunya els comentaris sobre el fall del T.G.C. són molt diversos.
  - Text dels informes del Fiscal de la República i del Sr. Hurtado en representació de la Generalitat. Comentaris, impressions''' (14)

Dia 3.- Comentaris de la premsa de Barcelona i Madrid sobre la vista davant del T.G.C. de la Ll.C. C.... (15)

Dia 5.- Companys a Berga diu: "Si la revolució espanyola hagués tingut efecte, que no l'ha tingut ja que únicament s'han consignat uns principis en una Constitució..." (16)

Dia 6.- En la sessió Parlamentaria al discutir-se el projecte de llei de radiodifusió, el Sr. Royo Villanova va fer una invocació al "patriotisme" espanyolíssim

Dia 8.- "Gaziel": La pugna entre dos Espanyas en el que es critica la discòrdia existent entre els catalans... (17)

- Nota del Sr. Companys en contra de "el persistent error de los gobernantes de la República y la protesta de Catalunya..." (18)

- Opiniones del Srs. Santaló, Ventosa, Lluhi... sobre el fall del. T.G.C.

Dia 9.- El verdadero fallo

- Manifestaciones del Sr. Hurtado (19)

- Manifestaciones del President de la Generalitat, d'en Comorera, en Lluhi...

- Sentencia del T.G.C., opinions de diferents polítics.

- Paraules del President Companys: "ordre, serenitat i disciplina... ¡Visca Catalunya!" (20)

Dia 10.- Reunió del Consell de la Generalitat.

- El Sr. Aragay diu quina sera l'actitud dels "rabassaires"